

Važnost pedagoške dokumentacije u odgojnoobrazovnom radu dječjeg vrtića

---

Perić, Anka

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zadar / Sveučilište u Zadru**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:162:105505>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-03**

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Jadertina | 1396 | 2002 |

Repository / Repozitorij:

[University of Zadar Institutional Repository](#)

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja

Sveučilišni diplomski studij

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Anka Perić

**Važnost pedagoške dokumentacije u odgojno-
obrazovnom radu dječjeg vrtića**

Diplomski rad

Zadar, 2024.

Sveučilište u Zadru

Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja - Odsjek za predškolski odgoj

Sveučilišni diplomski studij

Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Važnost pedagoške dokumentacije u odgojno-obrazovnom radu dječjeg vrtića

Diplomski rad

Student/ica:

Anka Perić

Mentor/ica:

Doc. dr. sc. Tamara Kisovar-Ivanda

Komentor/ica:

Doc. dr. sc. Marijana Miočić

Zadar, 2024.

Izjava o akademskoj čestitosti

Ja, **Anka Perić**, ovime izjavljujem da je moj **diplomski** rad pod naslovom „**Važnost pedagoške dokumentacije u odgojno-obrazovnom radu dječjeg vrtića**“ rezultat mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na izvore i radove navedene u bilješkama i popisu literature. Ni jedan dio mojega rada nije napisan na nedopušten način, odnosno nije prepisan iz necitiranih radova i ne krši bilo čija autorska prava.

Izjavljujem da ni jedan dio ovoga rada nije iskorišten u kojem drugom radu pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj, obrazovnoj ili inoj ustanovi.

Sadržaj mojega rada u potpunosti odgovara sadržaju obranjenoga i nakon obrane uređenoga rada.

Zadar, 30. listopada 2024.

Važnost pedagoške dokumentacije u odgojno-obrazovnom radu dječjeg vrtića

SAŽETAK

Ovaj diplomski rad bavi se istraživanjem važnosti pedagoške dokumentacije u odgojno-obrazovnom radu u dječjim vrtićima, s naglaskom na percepciju odgojitelja o kvaliteti vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije i vlastitim kompetencijama. Pedagoška dokumentacija predstavlja ključni alat u praćenju dječjeg razvoja, prilagodbi kurikulumu individualnim potrebama djece te kao sredstvo za refleksiju, samorefleksiju i profesionalni razvoj odgojitelja.

Rad se sastoji od osam poglavlja koja obuhvaćaju teorijski i empirijski dio istraživanja. Teorijski dio rada uključuje pregled zakonske legislative i suvremenih pedagoških smjernica za vođenje pedagoške dokumentacije, s naglaskom na njezinu ulogu u osiguravanju kvalitetnog i individualiziranog odgojno-obrazovnog procesa. Razmatraju se različiti oblici dokumentacije te njezina važnost u procjeni postignuća i kompetencija djece, oblikovanju kurikulumu, partnerstvu s roditeljima i komunikaciji sa širom društvenom zajednicom. Uz to, istražuju se kompetencije odgojitelja, uključujući refleksiju i samorefleksiju, te sudjelovanje djece i roditelja u procesu dokumentiranja. Teorijski dio također analizira prednosti i izazove pedagoške dokumentacije te njezinu ulogu u procesu učenja svih sudionika.

Empirijski dio rada sadržava istraživanje provedeno putem Google obrasca na uzorku od 101 odgojiteljice iz različitih predškolskih ustanova unutar Republike Hrvatske. Cilj istraživanja bio je steći uvid u percepcije odgojiteljica o važnosti, kvaliteti i korisnosti vođenja pedagoške dokumentacije te o njihovim vlastitim kompetencijama za vođenje pedagoške dokumentacije. Anketni upitnik korišten u istraživanju preuzet je iz postojećeg istraživanja uz dopuštenje autorice te je modificiran u skladu s potrebama ovog istraživanja na temelju recentne stručne literature. Podaci su obrađeni kvantitativnim metodama, uključujući deskriptivnu statistiku i faktorsku analizu.

Ovaj rad doprinosi boljem razumijevanju percepcije odgojitelja o važnosti pedagoške dokumentacije te ukazuje na potrebu za prilagodbom edukativnih programa s većim fokusom na praktične aspekte dokumentiranja. Istraživanje naglašava važnost neformalnog i suradničkog stručnog usavršavanja, koje odgojitelji prepoznaju kao ključne za unapređenje vještina dokumentiranja, što pozitivno utječe na kvalitetu obrazovnog procesa i dobrobit djece.

Ključne riječi: *pedagoška dokumentacija, dječji vrtić, kompetencije odgojitelja, refleksija, stručno usavršavanje, profesionalni razvoj.*

The Importance of Pedagogical Documentation in Preschool Educational Work

ABSTRACT

This thesis explores the importance of pedagogical documentation in preschool educational work, focusing on educators' perceptions of the quality of their documentation practices and their competencies. Pedagogical documentation represents a key tool in tracking children's development, adapting the curriculum to the individual needs of children, and as a means for reflection, self-reflection, and professional development of educators.

The thesis consists of eight chapters, encompassing both theoretical and empirical research. The theoretical part includes a review of legislative frameworks and contemporary pedagogical guidelines for maintaining pedagogical documentation, emphasizing its role in ensuring a quality and individualized educational process. Different forms of documentation and their importance in assessing children's achievements and competencies, curriculum development, partnerships with parents, and communication with the broader community are examined. Additionally, the competencies of educators, including reflection and self-reflection, and the participation of children and parents in the documentation process are explored. The theoretical part also analyzes the benefits and challenges of pedagogical documentation and its role in the learning process for all participants.

The empirical part of the thesis includes the research conducted via Google Forms on a sample of 101 educators from various preschool institutions in the Republic of Croatia. The aim of the research was to gain insight into educators' perceptions of the importance, quality, and usefulness of maintaining pedagogical documentation, as well as their competencies in this area. The survey used in the research was adapted from an existing study with the author's permission and modified to suit the needs of this research, drawing from recent professional literature. The data were analyzed using quantitative methods, including descriptive statistics and factor analysis.

This thesis contributes to a better understanding of educators' perceptions of the importance of pedagogical documentation and highlights the need for adjustments in educational programs, with greater focus on the practical aspects of documentation. The research emphasizes the importance of informal and collaborative professional development, which educators recognize as crucial for improving their documentation skills, ultimately benefiting the quality of the educational process and the well-being of children.

Keywords: pedagogical documentation, preschool, educator competencies, reflection, professional development, professional growth.

Sadržaj

<u>Sadržaj</u>	6
<u>1. Uvod</u>	1
<u>2. Pedagoška dokumentacija</u>	2
<u>2.1. Zakonodavni okvir pedagoške dokumentacije</u>	4
<u>2.1.1. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju</u>	4
<u>2.1.2. Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe</u>	5
<u>2.1.3. Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću</u>	5
<u>2.1.4. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje</u>	6
<u>2.2. Oblici i vrste pedagoške dokumentacije</u>	6
<u>2.2.1. Individualni portfolio</u>	9
<u>2.2.2. Dječji uradci (individualni i zajednički)</u>	9
<u>2.2.2.1. Dječje slike i crteži</u>	10
<u>2.2.2.2. Pisani dječji uradci</u>	10
<u>2.2.2.3. Verbalni dječji izričaji</u>	11
<u>2.2.2.4. Dječji izričaji pokretom te dječji glazbeni i dramski izričaji</u>	12
<u>2.2.2.5. Konstrukcije i drugi trodimenzionalni dječji radovi</u>	12
<u>2.2.3. Samorefleksije djece</u>	13
<u>2.2.4. Narativni oblici</u>	13
<u>2.2.5. Opservacije i postignuća djece</u>	14
<u>3. Važnost i svrha pedagoške dokumentacije</u>	15
<u>3.1. Namjene pedagoške dokumentacije</u>	19
<u>3.1.1. Procjena postignuća i kompetencija djece</u>	20
<u>3.1.2. Oblikovanje kurikuluma</u>	20
<u>3.1.3. Uloga dokumentacije u suradnji s roditeljima i lokalnom zajednicom</u>	21
<u>3.1.4. Profesionalni razvoj odgojitelja</u>	22
<u>3.1.4.1. Kompetencije odgojitelja</u>	24
<u>3.1.4.2. (Samo)refleksija</u>	26
<u>3.2. Prednosti i nedostaci pedagoške dokumentacije</u>	28
<u>3.3. Participacija djece i roditelja u pedagoškoj dokumentaciji</u>	31
<u>3.4. Pedagoška dokumentacija kao proces učenja djece i odraslih</u>	34

<u>4. Metodologija empirijskog istraživanja</u>	37
<u>4.1. Ciljevi istraživanja</u>	37
<u>4.2. Istraživačka pitanja</u>	37
<u>4.3. Hipoteze istraživanja</u>	37
<u>4.4. Uzorak istraživanja</u>	38
<u>4.5. Mjerni instrument</u>	39
<u>4.6. Postupak istraživanja</u>	39
<u>4.7. Metode obrade podataka</u>	39
<u>5. Rezultati istraživanja</u>	49
<u>5.1. Deskriptivne statističke mjere i testiranje hipoteza</u>	49
<u>6. Rasprava</u>	60
<u>7. Zaključak</u>	67
<u>8. Literatura:</u>	69
<u>9. Prilozi</u>	73
<u>9.1. Popis tablica</u>	73
<u>9.2. Anketni upitnik za empirijsko istraživanje</u>	73
<u>9.3. Dopuštenje za korištenje upitnika</u>	77

1. Uvod

Pedagoška dokumentacija ima ključnu ulogu u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju jer omogućuje sustavno praćenje dječjih interesa, sposobnosti i potreba. Ovaj proces osigurava prilagodbu kurikuluma kako bi odgovarao individualnim potrebama svakog djeteta, stvarajući poticajno okruženje koje podržava njihov cjelovit razvoj. Pedagoška dokumentacija omogućuje odgojiteljima detaljan uvid u dječji razvoj, čime se olakšava planiranje i prilagodba odgojno-obrazovnih postupaka koji odgovaraju specifičnim interesima i razvojnoj fazi svakog djeteta. Osim toga, pedagoška dokumentacija služi kao alat za refleksiju i evaluaciju pedagoške prakse, što je od ključne važnosti za kontinuirani profesionalni razvoj odgojitelja. Kroz redovitu refleksiju, odgojitelji imaju priliku preispitivati i usavršavati svoje pristupe, čime izravno doprinose poboljšanju kvalitete odgojno-obrazovnog rada te pružaju bolju podršku razvoju djece.

Pedagoška dokumentacija ne koristi se isključivo kao alat za praćenje dječjeg napretka, već ima i širi utjecaj na obrazovni proces. Dokumentacija potiče metakognitivni razvoj djece, omogućujući im da postanu svjesniji vlastitog učenja i da aktivno sudjeluju u procesu refleksije. Nadalje, transparentnost u dokumentiranju jača suradnju i komunikaciju s roditeljima, omogućujući dublje razumijevanje dječjih potreba te zajedničko djelovanje u podršci dječjem razvoju. U tom kontekstu, pedagoška dokumentacija ne samo da pridonosi odgojno-obrazovnom procesu, već također sudjeluje u izgradnji suradničke zajednice unutar vrtića, u kojoj sudjeluju djeca, odgojitelji, roditelji i stručni tim. Takva suradnja ključna je za suvremeni odgojno-obrazovni rad u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju.

Cilj ovog istraživanja je ispitati kako odgojitelji percipiraju važnost pedagoške dokumentacije, u kojoj mjeri se osjećaju kompetentnima za njezino vođenje te kako ocjenjuju kvalitetu prakse vlastitog dokumentiranja. Istraživanje nastoji istražiti kako odgojitelji procjenjuju ulogu dokumentiranja u svakodnevnom radu te na koji način pedagoška dokumentacija doprinosi unapređenju kvalitete odgojno-obrazovnog procesa i njihovom profesionalnom razvoju. Očekuje se da će rezultati ovog istraživanja pružiti uvid u povezanost između samoprocjene kompetencija odgojitelja i stvarne primjene pedagoške dokumentacije u praksi, kao i ponuditi smjernice za daljnje unapređenje stručnog usavršavanja te razvoj kvalitetnije pedagoške prakse u vrtićima.

2. Pedagoška dokumentacija

U aktualnom odgojno-obrazovnom pristupu u dječjim vrtićima Republike Hrvatske, polazi se od uvjerenja da se temelj kvalitetnog odgojno-obrazovnog procesa zasniva na dubokom razumijevanju djece, njihovih aktivnosti, ideja i načina razmišljanja. Pedagoška dokumentacija ima ključnu ulogu u ovom procesu jer omogućuje odgojiteljima praćenje, bilježenje i refleksiju dječjih iskustava i učenja, što osigurava bolju prilagodbu odgojno-obrazovnog procesa potrebama svakog djeteta.

Riječ dokumentacija ima svoje korijene u latinskom jeziku (*documentatum*) a odnosi se na nešto što služi kao dokaz ili uzorak. U širem smislu, ona uključuje materijale koji potvrđuju određene tvrdnje ili događaje. Kada se govori o dokumentaciji u informatičkom smislu, ona se odnosi na postupak prikupljanja, organizacije i distribucije različitih vrsta dokumenata (Hrvatska enciklopedija, 2024). Također, prema Hrvatskom jezičnom portalu, „dokumentirati“ znači „pridonositi, odnosno potkrepljivati dokazima“.

Pedagoška dokumentacija, razvijena pod utjecajem Lorisa Malaguzzija, jedan je od ključnih koncepata pedagogije ranog djetinjstva u 20. stoljeću. Ova filozofija, koja je proizišla iz Reggio pristupa, razvijena je kroz suradnju djece, obitelji i stručnjaka na različitim projektima (Edwards, Gandini i Forman, 2012 prema Fleet i Machado, 2022). Koncept dokumentacije temeljen je na vizualizaciji dječjih aktivnosti i izravno je povezan s planiranjem, razvojem i evaluacijom svakodnevne prakse (Dahlberg i Elfström, 2014; Dahlberg i sur., 1999; Rintakorpi, 2018 prema Lindh i Mansikka, 2022).

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015) naglašava važnost pedagoške dokumentacije u Republici Hrvatskoj, definirajući je kao „sustavno prikupljanje dokumentacije (etnografskih zapisa) koja omogućuje promatranje i bolje razumijevanje akcija djeteta, a time i osiguranje kvalitetnije potpore njegovu razvoju. Ono pridonosi kreiranju kulture uključenosti i dijaloga između svih sudionika u vrtiću.“ (Nacionalni kurikulum, 2015: 45). Autorica Slunjski (2020) dodatno objašnjava da je dokumentacija:

„rezultat procesa dokumentiranja, tj. prikupljanja različitih svjedočanstava o procesima koji se odvijaju u odgojno-obrazovnoj praksi, a mogu se proučavati i analizirati. Riječ je o aktivnostima i nastojanjima koje za cilj imaju ustanoviti ne samo postojeće znanje i razumijevanje djece, nego proučavati i razumjeti način na koji djeca razmišljaju i kako dolaze do zaključaka, tj. koje strategije rješavanja problema koriste) kako bi se njihovo učenje moglo efikasnije poduprijeti. Riječ je o različitim oblicima indirektno podrške dječjim aktivnostima u učenju koje nije

moguće podvesti pod neki univerzalni i opće primjenjivi metodički “recept”.“ (Slunjski, 2020: 1).

Ovakav pristup omogućuje odgojiteljima dublje razumijevanje i podržavanje dječjih procesa učenja, istovremeno stvarajući bogatiju i dinamičniju odgojno-obrazovnu praksu koja se temelji na stalnom dijalogu i refleksiji. Osim toga, važno je istaknuti kako dokumentiranje u odgojno-obrazovnom kontekstu nije samo jednostavno bilježenje dječjih aktivnosti, već je kompleksan proces koji uključuje promatranje, slušanje i suradnju s djecom kako bi se razumjeli njihovi interesi, ideje i spoznaje. Korištenjem različitih izvora informacija poput teksta, slika i dječjih radova, oblikujemo pedagošku dokumentaciju koja nam omogućava bolje razumijevanje dječjeg učenja i razvoja.

Dokumentacija nije samo alat administracije. Ona je ključna za prava djece u odgoju i obrazovanju jer omogućava opisivanje i interpretaciju dječjih aktivnosti i učenja te potiče profesionalni razvoj odgajatelja. Također jača sposobnost djece i odgajatelja da izraze svoje doživljaje i iskustva (Formosinho i de Sousa, 2019 prema Fleet i Machado, 2022). Povrh toga, za jasno definiranje pedagoške dokumentacije važno je naglasiti da ona nije promatranje djece kojemu je svrha procijeniti psihološki razvoj djece prema unaprijed određenim kategorijama iz razvojne psihologije koje određuju što bi dijete trebalo činiti u određenoj dobi. S pomoću nje se vidi i razumije što se događa u pedagoškom radu i što dijete može bez bilo kakvog unaprijed određenog očekivanja (Dahlberg, Moss i Pence, 2013).

Prema Rintakorpi (2016), dokumentacija se može smatrati pedagoškom samo kada uključuje refleksiju odgojitelja ili odgojitelja i djece s namjerom razvoja pedagoške prakse. Refleksija omogućava odgojiteljima kritičko analiziranje svoje metode i djetetove aktivnosti, čime se stvaraju mogućnosti za stalno poboljšanje odgojno-obrazovnog procesa. U tom kontekstu, pedagoška dokumentacija predstavlja “vjerojatno najrevolucionarniju obrazovnu ideju prošlog stoljeća jer rekonceptualizira odnos između djece i odgojitelja, između učenja i poučavanja.” (Formosinho i Peeters, 2019: 1). Učenje se promatra kao zajednički proces, u kojem djeca i odgojitelji zajedno istražuju, otkrivaju i stvaraju značenja. Dokumentacija, stoga, postaje ključan element u preoblikovanju tradicionalnih obrazovnih praksi, pružajući podlogu za dijalog, refleksiju i kontinuirani razvoj svih sudionika u obrazovnom procesu.

U skladu s navedenim, dokumentiranje je "profesionalna funkcija višeg reda" (Oliveira-Formosinho, 2012 prema de Sousa, 2019: 382) koja promiče autonomiju djeteta kroz slušanje, odgovaranje, stvaranje prostora i vremena za istraživanje i komunikaciju. Kao središnji dio procesa učenja, pedagoška dokumentacija omogućuje jasno razumijevanje obrazovnih ciljeva,

kurikuluma i pedagogije (Malaguzzi, 1998; Rinaldi, 2006 prema de Sousa, 2019). Ovladavanje ovim vještinama zahtijeva razvoj iskustvenog profesionalnog učenja kroz duboko uključivanje i postupno usvajanje, uz podršku zajednice učenja (Wenger, 1998; Sousa i Fochi, 2017 prema de Sousa, 2019).

2.1. Zakonodavni okvir pedagoške dokumentacije

Osnovni zakonodavni okvir koji regulira obvezu i način vođenja pedagoške dokumentacije u Republici Hrvatskoj obuhvaća sljedeće dokumente:

- Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN, 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22),
- Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (NN, 63/08),
- Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću (NN, 83/01) i
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015).

U nastavku će biti prikazane ključne odredbe ovih dokumenata koje se odnose na pedagošku dokumentaciju.

2.1.1. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju

Prema Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju (2022), u članku 52. propisuje se vođenje pedagoške dokumentacije u dječjim vrtićima:

- „(1) Dječji vrtić vodi pedagošku i zdravstvenu dokumentaciju te evidenciju o djeci.
- (2) Pedagoška i zdravstvena dokumentacija vodi se u pisanom ili elektroničkom obliku.
- (3) Obrasce zdravstvene dokumentacije i evidencije propisuje ministar nadležan za zdravstvo.
- (4) Sredstva za vođenje dokumentacije iz stavka 1. ovoga članka osigurava osnivač dječjeg vrtića.
- (5) U ministarstvu nadležnom za obrazovanje vodi se zajednički elektronički upisnik predškolskih ustanova u elektroničkom obliku (u daljnjem tekstu: e-Vrtić) i sadrži sljedeće evidencije:
  - Upisnik ustanova,

- Evidenciju odgojno-obrazovnog rada u ustanovama za svaku pedagošku godinu,
- Upisnik djece u ustanovama,
- Upisnik radnika ustanova.

...(10) Obrasce pedagoške dokumentacije iz stavka 2. ovoga članka, obveze i načine, te rokove unošenja podataka u e-Vrtić, ovlaštenja za pristup i korištenje podataka te sigurnost i način razmjene podataka propisuje pravilnikom ministar nadležan za obrazovanje.“ (NN, 57/22).

Zakon (2022) 52. b člankom propisuje i prekršajne odredbe za dječji vrtić “ako ne vodi dokumentaciju i evidenciju propisanu ovim Zakonom.“ (NN, 57/22).

2.1.2. Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe

Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe (2008), utvrđuje uvjete za rad dječjih vrtića i drugih pravnih subjekata koji provode organizirani odgojno-obrazovni rad s djecom predškolske dobi. U kontekstu vođenja pedagoške dokumentacije, standard navodi da odgojitelj:

„Vodi dokumentaciju o djeci i radu te zadovoljava stručne zahtjeve u organizaciji i unapređenju odgojno-obrazovnog procesa. Surađuje s roditeljima, stručnjacima i stručnim timom u dječjem vrtiću kao i s ostalim sudionicima u odgoju i naobrazbi djece predškolske dobi u lokalnoj zajednici. Odgovoran je za provedbu programa rada s djecom kao i za opremu i didaktička sredstva kojima se koristi u radu.“ (NN, 63/08).

2.1.3. Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću

Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću (2001) propisuje obrasce pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci predškolske dobi i dječjim vrtićima i drugim pravnim osobama koje provode djelatnost predškolskog odgoja. U članku 2. Pravilnika navodi se:

„Pedagoška dokumentacija i evidencija o djeci predškolske dobi:

1. Matična knjiga djece
2. Knjiga pedagoške dokumentacije odgojno-obrazovne skupine

3. Imenik djece
4. Ljetopis dječjeg vrtića
5. Godišnji plan i program odgojno-obrazovnog rada
6. Godišnje izvješće o ostvarivanju plana i programa rada
7. Program stručnog usavršavanja
8. Dosje djeteta s posebnim potrebama
9. Knjiga zapisnika.“ (NN, 83/01).

2.1.4. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Značaj i vrijednost pedagoške dokumentacije u Republici Hrvatskoj istaknuti su u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015) u kojem se navodi:

„U planiranju kurikulumu posebno je važno pažljivo praćenje, promatranje i razumijevanje djece, kao i dokumentiranje njihovih aktivnosti. Dokumentiranje i zajedničko interpretiranje aktivnosti djece predstavlja podlogu za pripremu okruženja, primjerenih odgojno-obrazovnih intervencija odgojitelja i usklađivanja njegova cjelokupnoga odgojno-obrazovnog rada s individualnim različitostima djece (različitim interesima, mogućnostima, potrebama, predznanjem, stilovima učenja).“ (Nacionalni kurikulum, 2015: 44).

Nadalje, u Nacionalnom kurikulumu su još dodatno opisani namjena i oblici dokumentiranja i ističe se da je dokumentiranje “samo po sebi istraživački proces koji se razvija paralelno s razvojem čimbenika koji poduzimaju dokumentiranje pa se njegove namjene i oblici navode samo okvirno.” (Nacionalni kurikulum, 2015: 45).

2.2. Oblici i vrste pedagoške dokumentacije

U Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015) dokumentacija se dijeli na dokumentaciju aktivnosti djece i dokumentaciju aktivnosti odgojitelja:

Oblici dokumentacije aktivnosti djece su:

„- individualni portfolio - individualna dokumentacija o djeci, postignuća djece prema vremenu održavanja aktivnosti ili područjima učenja, foto, audio i video zapisi,

- uradci djece (individualni i zajednički) - slike i crteži djece; pisani uradci djece koji se oslanjaju na simbole (slova i brojeve), improvizirane grafikone, pisma i knjige koje su izradila djeca i sl.; verbalni izričaji djece: hipoteze, diskusije, pitanja; izričaji glazbom; izričaji pokretom; dramski izričaji; konstrukcije i drugi trodimenzionalni radovi djece,
- samorefleksije djece - dokumentacija djece: različiti individualni i zajednički uradci, prikazi, grafičke reprezentacije, konstrukcije; snimke razgovora; foto i video snimke; plakati i panoi,
- narativni oblici - bilješke za: odgojitelje i druge stručne suradnike vrtića, djecu, roditelje, profesionalnu zajednicu učenja, izložbe i prezentacije,
- opservacije postignuća djece - praćenje postignuća i sposobnosti djece; anegdotske bilješke; foto i video zapisi.“ (Nacionalni kurikulum, 2015: 46-47).

Oblici dokumentacije odgojitelja su:

- „- individualni i grupni portfolio - individualna i zajednička dokumentacija o: različitim aspektima okruženja i njihovoj ulozi u oblikovanju kurikulumu, različitim iskustvima i aktivnostima djece, različitim socijalnim interakcijama djece, različitim oblicima suradnje s roditeljima i drugim čimbenicima i sl.; foto, audio i video zapisi; bilješke odgojitelja,
- samorefleksije i zajedničke refleksije odgojitelja i drugih stručnih djelatnika u vrtiću - samorefleksije i zajedničke refleksije odgojitelja o: kvaliteti odgojno-obrazovnih intervencija odgojitelja u aktivnostima djece, kvaliteti različitih aspekata i cjeline odgojno-obrazovnog procesa, kvaliteti suradnje s roditeljima, kvaliteti suradnje s članovima stručnog tima i drugim čimbenicima i sl.; snimke razgovora; foto i video snimke; anegdotske bilješke.“ (Nacionalni kurikulum, 2015: 47-48).

Autorica Visković (2024) kategorizira dokumentiranje prema vrsti, načinu sakupljanja podataka i usmjerenosti, pružajući tako jasnu strukturu različitih pristupa dokumentiranju u odgojno-obrazovnom radu.

Prema vrsti dokumentiranja, izdvajaju se tri glavne kategorije:

- Pisano dokumentiranje, koje uključuje pisane zapise poput bilješki, izvješća i narativnih opisa.
- Audiovizualno dokumentiranje, koje obuhvaća foto, audio i video zapise aktivnosti djece i odgojitelja.
- Faktografsko dokumentiranje, odnosi se na dječje radove, konstrukcije, umjetnička djela i druge trodimenzionalne objekte.

Prema načinu sakupljanja podataka, dokumentiranje se dijeli na:

- Posredno sakupljanje podataka, koje uključuje bilješke promatrača ili analize snimki.
- Izravno sakupljanje podataka, u kojem odgojitelji aktivno sudjeluju u prikupljanju podataka kroz intervjue, razgovore s djecom i promatranje.
- Sudjelujuće sakupljanje podataka, gdje odgojitelji sudjeluju u aktivnostima s djecom i bilježe promjene u stvarnom vremenu.
- Promatračko sakupljanje podataka, fokusira se na bilježenje promatranih aktivnosti i interakcija bez izravnog sudjelovanja odgojitelja.

Prema usmjerenosti dokumentiranja, ono može biti:

- Usmjerenost na sadržaj, postignuća ili proces, dokumentirajući specifične sadržaje, postignuća djece te procese učenja i razvoja.
- Idiografski usmjerenost, što znači fokusiranje na individualne karakteristike i razvoj pojedinca.
- Usmjerenost na skupinu ili zajednicu, koje dokumentira dinamiku i interakcije unutar odgojnih skupina, obrazovnih ustanova i obitelji (Visković, 2024).

Nadalje, autori Lindh i Mansikka (2022) u svojem istraživanju analizirali su različite pristupe pedagoškoj dokumentaciji te su identificirali četiri glavne kategorije koje odražavaju različite ciljeve i načine korištenja dokumentacije u obrazovnom procesu.

- Reproductivna dokumentacija nema jasan cilj ili svrhu i koristi se prvenstveno za prikupljanje uspomena ili ilustraciju aktivnosti.
- Indikativna pedagoška dokumentacija ima prospektivni cilj i uključuje refleksiju povezanu s pedagoškim ciljevima, čime se omogućava planiranje daljnjih aktivnosti.
- Razvojna pedagoška dokumentacija fokusira se na specifične vještine ili područja učenja s jasnim razvojnim ciljevima, pomažući u praćenju i podršci djetetova napretka.
- Participativna pedagoška dokumentacija uključuje refleksiju, participaciju i razvoj, omogućujući djeci i profesionalcima aktivno sudjelovanje u evaluaciji i razvoju operativne kulture (Lindh i Mansikka, 2022).

Ove kategorije jasno naglašavaju kako pedagoška dokumentacija može biti korisna ne samo za praćenje napretka djece, već i za unapređenje odgojno-obrazovne prakse kroz refleksiju i sudjelovanje. Time se potvrđuje važnost dokumentiranja u kontinuiranom procesu učenja i razvoja, kako za djecu tako i za odgojitelje.

2.2.1. Individualni portfolio

Autorica Slunjski (2020) definira individualni portfolio kao zbirku pedagoške dokumentacije koja se koristi za praćenje i pružanje podrške razvoju i procesu učenja djeteta u različitim područjima njegova razvoja. Jedinstven za svako dijete, individualni portfolio čini dio njegova procesa učenja. Individualni portfolio, poznat i kao razvojna mapa je sustavan i detaljan prikaz napretka i postignuća svakog djeteta tijekom boravka u vrtiću. S tim u vezi, autorica Visković (2021) navodi da kvalitetno vođen individualni portfolio omogućuje detaljno razumijevanje postignuća djece na temelju jasnih argumenata, osiguravajući cjeloviti prikaz napretka kroz vrijeme. Individualni portfolio bilježi različite aspekte razvoja djeteta, uključujući kognitivne, socijalne, emocionalne i fizičke vještine, omogućujući odgojiteljima prilagodbu pristupa svakom djetetu. Roditelji dobivaju detaljan uvid u napredak djeteta, što omogućuje aktivno sudjelovanje u odgojno-obrazovnom procesu i jača suradnju između vrtića i obitelji (Visković, 2021).

Struktura razvojne mape uključuje dječje radove poput crteža, pisanih zadataka, projekata i fotografija djetetovih aktivnosti, koji ilustriraju njihov napredak i kreativnost. Uz to, bilješke odgojitelja – koje obuhvaćaju zapažanja, procjene napretka, ciljeve i planove za budući rad – omogućuju kontinuirano praćenje i prilagodbu odgojno-obrazovnog procesa. Povratne informacije roditelja, zajedno sa samoprocjenom djeteta, pružaju dodatne perspektive i doprinose cjelovitom sagledavanju djetetova razvoja.

Primjena individualnih portfolia u vrtiću značajno doprinosi kvalitetnijem praćenju razvoja svakog djeteta, stvarajući osnove za uspješan prijelaz na sljedeće faze razvoja. U skladu s teorijom Leva Vygotskoga, koji je definirao zonu sljedećeg razvoja kao razliku između onoga što dijete može postići samostalno i onoga što može postići uz pomoć kompetentnijeg pojedinca (Vasta, Haith i Miller, 2005), razvojne mape pomažu odgojiteljima da procijene ovu zonu za svako dijete i pruže podršku koja je prilagođena individualnim potrebama i potencijalima djeteta. Tako, svako dijete ulazi u novu fazu razvoja s odgovarajućom podrškom.

2.2.2. Dječji uradci (individualni i zajednički)

Individualni i zajednički dječji uradci su najčešći oblici dokumentiranja u vrtiću. Oni odražavaju dječje interese i procese učenja te su nezaobilazna sastavnica u procesu odgojiteljske refleksije o kvaliteti odgojno-obrazovnog procesa, budući da omogućuju dijeljenje i razmjenu spoznaja o procesu dječjeg učenja, o njihovim vještinama, interesima i

kompetencijama. Dakle, slike i crteži, pismeni radovi djece, njihovi usmeni izrazi, pokreti, glazbeni i dramski izrazi, dječje konstrukcije i makete predstavljaju ključne elemente dokumentacijskog procesa (Slunjski, 2020).

2.2.2.1. Dječje slike i crteži

Slikanjem i crtanjem djeca vizualno izražavaju svoje misli i osjećaje. Kada odgojitelj na odgovarajući način interpretira ove oblike izražavanja, oni postaju korisni alati za dokumentiranje dječjeg napretka. Analizirajući sliku ili crtež, odgojitelj može shvatiti značenje koje ta ekspresija ima za dijete, kao i koje znanje i vještine dijete prikazuje. Vizualna ekspresija djeteta često otkriva kako dijete shvaća određeni problem te kako razmišlja o mogućim rješenjima. Analizom crteža i slika djeteta možemo pratiti kako ono razmatra i mijenja svoje ideje, te kako procjenjuje svoje prijašnje crteže. Također, crteži omogućuju djetetu da izrazi svoje mišljenje o idejama druge djece. (Slunjski, 2020). Osim toga, pažljivo prikupljanje slika i crteža omogućava djetetu da se prisjeti svojih prethodnih načina razmišljanja, čime se potiče njegov ulazak u metazonu (Bruner, 2000). Ovaj proces retrospektivnog promišljanja ne samo da pomaže djetetu u osvještavanju vlastitog napretka, već i potiče razvoj metakognitivnih vještina. Te vještine, ključne za reflektivno učenje, omogućuju djetetu dublje razumijevanje vlastitog procesa učenja i aktivno sudjelovanje u oblikovanju budućeg razvoja.

Osim što slike i crteži služe kao alat za praćenje dječjeg napretka, njihova analiza omogućuje dublje razumijevanje dječje perspektive i unutarnjeg svijeta. Prema autorici Balić-Šimrak (2010), dječje likovno stvaralaštvo nadilazi tehničku preciznost i umjesto toga naglašava važnost onoga što dijete vidi, otkriva i izražava kroz svoje crteže. Ključ je u razumijevanju djetetovog osobnog doživljaja i perspektive, a ne u tome koliko vjerno može prikazati stvarne objekte. Takav pristup omogućuje odgojiteljima da vrednuju dječje crteže na temelju razumijevanja unutarnjeg svijeta djeteta, umjesto tehničke točnosti prikaza. Time odgojitelji dobivaju bolji uvid u dječje opažanje i izražavanje te mogu osmišljavati aktivnosti koje će poticati daljnji kreativni razvoj djeteta.

2.2.2.2. Pisani dječji uradci

Prve zabilješke djece često uključuju ne-simboličke oznake poput crta, krugova i jednostavnih oblika. Ove rane grafomotoričke aktivnosti predstavljaju ključan korak u razvoju pismenosti jer djeca kroz njih eksperimentiraju s oblikovanjem simbola i razvijaju koordinaciju ruke i oka. Prema Slunjski (2020), kako djeca napreduju, počinju koristiti različite elemente

izražavanja poput slova, brojeva, oznaka, simbola, grafikona i drugih vizualnih prikaza, čak i prije nego što potpuno razviju pismenost. Kada nauče pisati, svoje izraze često oblikuju u pisanu formu ili poruke. Bez obzira na razinu pismenosti, odgojitelj treba prikupljati dječje “pisane” radove. Ti radovi mogu pokazivati kako se razvijaju dječje vještine pisanja, kao i druge ključne sposobnosti (Slunjski, 2020).

Pisani dječji uradci tako pružaju jedinstveni uvid u djetetov jezični i kognitivni razvoj, nadovezujući se na rane grafomotoričke aktivnosti. Ovi radovi ne samo da ilustriraju djetetovu sposobnost korištenja jezika i simbola, već također otkrivaju način na koji dijete razumije i interpretira svijet oko sebe. Kroz pisane izraze, djeca komuniciraju svoje misli, osjećaje i ideje na način koji može biti detaljno analiziran kako bi se razumjelo njihovo razmišljanje i učenje. Prikupljanje i analiza pisanih uradaka omogućuju odgojiteljima da prate napredak svakog djeteta. Osim toga, kroz pisane radove, djeca razvijaju vještine samorefleksije jer im se omogućuje da se vrate na svoje ranije radove i procijene svoj napredak. Dakle, pisani dječji uradci nisu samo dokaz djetetove sposobnosti pisanja, već i važan alat za odgojitelje u razumijevanju i podršci cjelokupnom razvoju djeteta.

2.2.2.3. Verbalni dječji izričaji

Verbalni dječji izričaji predstavljaju ključnu komponentu u razvoju komunikacijskih vještina i socijalne interakcije kod djece. Kroz verbalnu komunikaciju, djeca ne samo da izražavaju svoje misli i osjećaje, već i razvijaju sposobnost slušanja i razumijevanja drugih. Ove interakcije igraju važnu ulogu u njihovom kognitivnom i emocionalnom razvoju, omogućavajući im da aktivno sudjeluju u zajednici te da se osjećaju povezano i uključeno.

U svakodnevnim interakcijama s drugom djecom i odgojiteljima, verbalni izrazi djeteta postaju odraz njihovih razmišljanja i osjećaja. To uključuje sudjelovanje u raspravama, iznošenje mišljenja, postavljanje pitanja, davanje odgovora te pričanje vlastitih priča. Bilježenje tih verbalnih izraza, obično u obliku kratkih bilješki ili transkripata razgovora, predstavlja koristan alat za refleksiju odgajatelja i zajedničko planiranje aktivnosti (Slunjski, 2020).

2.2.2.4. Dječji izričaji pokretom te dječji glazbeni i dramski izričaji

Djeca se često izražavaju kroz pokret, koristeći svoju tjelesnu spretnost, ravnotežu i koordinaciju. Na primjer, vrtnja, plesanje, trčanje, penjanje i različiti izrazi lica omogućuju im prikazivanje različitih situacija ili oponašanje svakodnevnih aktivnosti. Ovi fizički izrazi mogu biti vrlo učinkoviti u komunikaciji, ponekad nadmašujući verbalne izraze. Odgojitelji prate i bilježe ove pokrete putem anegdotskih bilješki, video snimaka ili fotografija, što im pomaže bolje razumjeti dječje potrebe i interese. Promatranjem i analizom ovih izraza, odgojitelji mogu kreirati aktivnosti koje dodatno potiču vještine djece, stvarajući poticajno okruženje prilagođeno njihovim razvojnim fazama.

Uz tjelesne pokrete, djeca često izražavaju svoju kreativnost i kroz glazbene aktivnosti. Spontano pjevaju, stvaraju zvukove ili sviraju na improviziranim instrumentima. Kroz glazbene izričaje djeca razvijaju ne samo svoje glazbene talente, već i druge vještine kao što su koordinacija, ritmičnost i socijalne interakcije. Odgojitelji mogu zabilježiti ove glazbene aktivnosti koristeći audio i video snimke. Ovakva dokumentacija pruža vrijedan uvid u dječje interese i sposobnosti, omogućujući odgojiteljima da prepoznaju specifične glazbene sklonosti djece i usmjere ih prema daljnjem razvoju.

Nadalje, dramska igra zauzima važnu ulogu u izražavanju dječjih unutarnjih svjetova. Kroz dramske izraze, često povezane s igrom, djeca prezentiraju situacije koje su im značajne, likove, odnose i slično, pružajući odgojiteljima važne informacije o svojim interesima i iskustvima. Pažljivim dokumentiranjem ovih aktivnosti putem fotografija, videozapisa i audiozapisa, odgojitelji mogu otkriti bogata znanja o djeci, uključujući njihove želje, brige i strahove. Dramski izrazi omogućuju djeci ne samo da izraze svoja iskustva, već i način na koji ta iskustva percipiraju, doživljavaju i proživljavaju (Slunjski, 2020).

2.2.2.5. Konstrukcije i drugi trodimenzionalni dječji radovi

Izrada trodimenzionalnih dječjih uradaka, poput skulptura i građevina od različitih materijala, ima važnu ulogu u procesu učenja djece i predstavlja izazov za odgajatelje prilikom dokumentiranja. Kroz ovakve aktivnosti, djeca ne samo da pokušavaju vizualizirati izgled, već često i razumjeti kako različiti strojevi, mehanizmi ili nešto drugo što ih zanima funkcionira. Pažljivo promatranje i dokumentiranje tih aktivnosti pruža odgojiteljima uvid u to kako djeca percipiraju i rješavaju fizikalne i matematičke probleme. Ključno je pratiti ne samo ishod nego još i više proces razvoja konstrukcije, te isto tako napredovanje djetetove kreativne vizije u

vezi s tim. Ovaj proces dokumentiranja, poznat kao procesno ili razvojno dokumentiranje, može se zabilježiti video zapisom, fotografijom ali i mnoštvom dječjih dvodimenzionalnih izraza kojima djeca prikazuju svoje razumijevanje izrađenih konstrukcija (Slunjski, 2020).

2.2.3. Samorefleksije djece

Dječje samorefleksije su izjave koje djeca iznose, obično spontano tijekom igre, pokazujući svoju svijest o vlastitom znanju ili osjećajima. Ove izjave su dragocjeni zapisi djetetove emocionalne ili intelektualne angažiranosti u aktivnosti i mogu se zabilježiti ručno, audio ili video zapisom. Kad djeca izražavaju svoje misli i osjećaje, pružaju nam uvid u njihov individualni napredak i razvoj. Skupne izjave omogućuju još veći uvid u ono što su djeca naučila i kako su to postigla, pomažući odgojiteljima da bolje razumiju dječje razmišljanje i rješavanje problema. Dokumentiranje samorefleksije djeteta je važno za pedagoški proces jer omogućuje dublje razumijevanje razvoja djeteta, transparentnost i komunikaciju među odgojiteljima, djecom i roditeljima. Ovo je ključno za izgradnju partnerskih odnosa u obrazovanju i potiče razvoj kritičkog mišljenja. Fotografije koje prate dokumentaciju pružaju vizualni kontekst, olakšavajući razumijevanje samorefleksije. Kroz proces dokumentiranja dječjih samorefleksija, odgojitelji potiču aktivno sudjelovanje djece u vlastitom obrazovanju te podržavaju kontinuirani proces učenja i razvoja (Helm, Beneke i Steinheimer, 2007).

2.2.4. Narativni oblici

Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015), narativni oblici dokumentacije uključuju “bilješke za odgojitelje i druge stručne djelatnike vrtića, djecu, roditelje, profesionalnu zajednicu, izložbe i prezentacije.” Ovi oblici dokumentacije služe kao alat za praćenje i evaluaciju dječjeg napretka te za komunikaciju među svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa. S tim u vezi, Slunjski (2008) ističe da odgojitelji u svojim bilješkama mogu zabilježiti važne trenutke aktivnosti, postavljena dječja pitanja i pitanja odgojitelja, izjave djece, zajedničke zaključke, izazove s kojima su se suočili te potencijalne pravce za nastavak aktivnosti. Bilješke također potiču refleksivnu praksu među odgojiteljima, omogućujući im da kontinuirano evaluiraju i unapređuju svoje metode rada.

Nadalje, narativna dokumentacija igra ključnu ulogu u izgradnji suradničkih odnosa s roditeljima, jer im pruža detaljan uvid u dječje aktivnosti i postignuća. Izložbe i prezentacije dječjih radova ne samo da slave dječje uspjehe, već i omogućuju roditeljima i široj zajednici da se aktivno uključe u odgojno-obrazovni proces. Kroz ove oblike dokumentacije, vrtići mogu promicati transparentnost i suradnju, što je ključno za uspješan razvoj djece.

2.2.5. Opservacije i postignuća djece

Na različite načine i uz korištenje brojnih medija, odgojitelj može dokumentirati dječje aktivnosti i vlastiti pristup u radu s djecom (Dahlberg, Moss i Pence, 2013). Prema Bećirović-Karabegović (2014), opservacija i praćenje djece ključni su za postizanje visoke kvalitete odgojno-obrazovne prakse. Opservacija pruža odgojiteljima razumijevanje dječjeg razvoja i ponašanja, te omogućuje profesionalnu refleksiju koja se smatra ključnom kompetencijom odgojitelja u suvremenoj odgojnoj paradigmi. Definira se kao promatranje djece tijekom igre ili aktivnosti bez ometanja, s ciljem prikupljanja podataka za prilagođavanje odgojno-obrazovnog rada individualnim potrebama djece. Praćenje, dio opservacije, odnosi se na bilježenje opaženih aktivnosti ili ponašanja. Nadalje, Bećirović-Karabegović (2014) naglašava da su kontinuirano promatranje i praćenje razvoja svakog djeteta i grupe u cjelini ključni za kvalitetnu pedagošku praksu. Bez ovih elemenata teško je osigurati da odgojno-obrazovni proces bude utemeljen na stvarnim potrebama i interesima djece. Opservacija mora biti nenametljiva kako ne bi ometala djecu, sveobuhvatna kako bi obuhvatila sve aspekte djetetove osobnosti, te detaljna i precizna u bilježenju svih relevantnih događaja. Kontinuirano promatranje omogućuje stvaranje cjelovite slike o djetetovom razvoju, što pomaže u temeljitoj evaluaciji i boljem razumijevanju razvojnih i obrazovnih potreba djece.

Osim toga, Dahlberg, Moss i Pence (2013) objašnjavaju da pedagoška dokumentacija predstavlja odabir među mnogim mogućnostima, pri čemu odgojitelji aktivno sudjeluju u procesu dokumentiranja. Čak i ono što nije dokumentirano predstavlja izbor. Tako, dokumentacija nije samo pasivno bilježenje stvarnosti, već društvena konstrukcija koja se oblikuje kroz odluke odgojitelja o tome što je važno dokumentirati. Proces dokumentiranja uključuje aktivno stvaranje značenja, jer se značaj dokumentiranog sadržaja ne pojavljuje automatski, već se formira kroz interpretaciju. Ovaj participativni pristup u dokumentiranju stvara odnos između odgojitelja i djece, pri čemu je zabilježeni sadržaj uvijek subjektivan, parcijalan i kontekstualan.

Nadalje, sudjelovanje djeteta u različitim oblicima izražavanja, poput crtanja, slikanja, građenja, konstruiranja ili modeliranja, otvara put za istraživanje stvarnosti. Kroz ove aktivnosti odgojitelj stječe dublju svijest o važnosti cjelokupnog pedagoškog okruženja. Kada se te aktivnosti dokumentiraju, stvara se pedagoška dokumentacija koja poštuje i cijeni dječji način opažanja i razumijevanja svijeta, potičući ih da slobodno izraze svoje perspektive i djelovanje. Prihvatanje raznolikih načina izražavanja i aktivnosti djece od strane odgojitelja doprinosi dubljem razumijevanju dječjih postupaka (Hajdin, 2018). Osim toga, djeca i odgojitelji tijekom aktivnosti, ali i nakon nje, mogu zajednički analizirati kako se razvijaju procesi učenja kod djece te kako odgojitelji razumiju posljedice vlastitih postupaka. Ovakva refleksija omogućuje dublji uvid u pedagošku praksu i pomaže u stalnom unapređenju procesa učenja i podučavanja (Dahlberg, Moss i Pence, 2013).

3. Važnost i svrha pedagoške dokumentacije

Mnogi autori, posebno oni koji proučavaju Reggio pedagogiju, naglašavaju važnost dokumentacije. Krechevsky (2002) i Rinaldi (2002) prema Hajdin (2018) ističu da dokumentacija ima ključnu ulogu u omogućavanju dubljeg razumijevanja djece i pružanju boljeg uvida u njihov proces učenja. Sličnu perspektivu nudi i Giamminuti (2009) prema Slunjski (2020), opisujući sveobuhvatan prikaz svrhe pedagoške dokumentacije u Reggio vrtićima. Prema njenom viđenju, odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao sredstvo koje ima pedagoške i kulturne funkcije. Ova dokumentacija ne samo da omogućuje planiranje daljnjeg učenja na temelju promatranja i zabilježenog učenja, već također pruža uvid u dječje razumijevanje, interese i znanje. Pored toga, djeca dobivaju priliku da kroz dokumentaciju reflektiraju svoja učenja, čime se potiče razvoj njihove metakognicije. Dokumentacija također ima važnu ulogu u dijeljenju ključnih elemenata procesa učenja s obiteljima i zajednicom te potiče rasprave o pedagoškim pitanjima, zagovara prava djece i doprinosi transformaciji kulture djetinjstva.

Vujičić i sur. (2016) također ističu da dokumentacija potiče razvoj metakognitivnih sposobnosti djece. Izlaganje dječjih radova ili fotografija aktivnosti na vidljivom mjestu potiče djecu na prisjećanje vlastitih ideja i razmišljanja, refleksiju o naučenom te osvještavanje osjećaja tijekom aktivnosti. Ovaj proces doprinosi razvoju svijesti o vlastitom učenju i načinu razmišljanja. Slunjski (2023) dodatno pojašnjava kako pedagoška dokumentacija potiče razvoj

metakognitivnih sposobnosti kod djece, omogućavajući im retrospektivno promišljanje o vlastitim aktivnostima. Kvalitetna dokumentacija ne samo da pomaže djeci da osvijeste vlastiti napredak, već i odgojiteljima pruža uvid u procese dječjeg razmišljanja, omogućujući im prilagodbu intervencija kako bi podržali daljnji razvoj djece.

Helm, Beneke i Steinheimer (1997) prema Slunjski (2020) dodatno objašnjavaju da pedagoška dokumentacija ne samo da potiče aktivno iskustveno učenje, već prikazuje uspješnost odgojno-obrazovnih pristupa. Osim toga, dokumentacija podržava djecu s različitim potrebama, prati i vrednuje njihov napredak te uključuje obitelji u obrazovni proces. Također, ona potiče refleksiju odgojitelja i njihov profesionalni razvoj. Hajdin (2021) ističe važnost dokumentacije u prepoznavanju dijelova procesa učenja koji bi inače ostali neosvijesteni. Prema njenom viđenju, dokumentacija reflektira razumijevanje onoga tko dokumentira, te bi, kako bi se postigla što veća objektivnost, trebala uključivati sve sudionike u procesu.

Istraživači s Harvarda i institucije ranog odgoja Reggio Emilie proveli su suradnički projekt pod nazivom *Project Zero*. U sklopu istraživanja istraženi su utjecaji dokumentiranja na razvoj odgojno-obrazovnog procesa, u odnosu na djecu kao i na profesionalni razvoj odgajatelja. (Edwards i sur., 1998; Giudicci i Rinaldi, 2001 prema Slunjski, 2012). Iskustva ovog istraživanja naglašavaju niz prednosti koje proizlaze iz upotrebe dokumentacije:

- „dokumentacija uključuje specifična pitanja koja oblikuju odgojno-obrazovni proces,
- dokumentacija uključuje zajedničku analizu, interpretaciju i evaluaciju individualnih i grupnih opservacija (posebno se cijeni višestrukost perspektiva),
- dokumentacija se oslanja na višestruke “jezike” (različiti načini reprezentiranja i izražavanja ideja i načina razmišljanja u različitim medijima i simboličkim sustavima),
- dokumentacija proces učenja čini vidljivim, a ne “privatnim” (ona postaje javna u procesu razmjene s ostalim subjektima učenja - djecom, roditeljima i odgajateljima) te
- dokumentacija nije samo retrospektivna, nego i perspektivna - pomaže u oblikovanju budućeg konteksta učenja.“ (Edwards i sur., 1998; Giudicci i Rinaldi, 2001 prema Slunjski 2012: 91).

Ova istraživanja otkrivaju da dokumentacija ima ključnu ulogu u potpori procesu učenja za djecu i odrasle, oslanjajući se na stalnu i sustavnu refleksiju njihovih aktivnosti (Slunjski, 2020).

Isto tako, pedagoško dokumentiranje ima ključnu ulogu u promicanju sveukupne dobrobiti djece u vrtićkom okruženju. Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015), dobrobit djece obuhvaća različite dimenzije, uključujući osobnu, emocionalnu, tjelesnu, obrazovnu i socijalnu dobrobit, koje su temeljne za njihov zdrav razvoj. Sustavno dokumentiranje odgojno-obrazovnog procesa omogućuje odgojiteljima ne samo praćenje i refleksiju tih dimenzija, nego i pružanje prilagođenih intervencija koje podržavaju individualni napredak svakog djeteta. Kvalitetno dokumentiranje omogućava odgojiteljima da kreiraju poticajno okruženje koje potiče djecu na razmišljanje o vlastitim procesima učenja, samorefleksiju i razvoj socijalnih kompetencija, što su sve elementi dobrobiti definirani u Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015).

Rezultati istraživanja koje je proveo Knauf (2020) pokazuju da sustavne metode bilježenja i dokumentiranja, poput ispisanih obrazaca, predložaka i excel-tablica, pozitivno utječu na dobrobit djece. Ove metode omogućuju efikasno bilježenje dječjih aktivnosti i interesa, pomažući odgojiteljima u prepoznavanju obrazaca u ponašanju te preciznijem praćenju razvoja djece. Tako se doprinosi ne samo njihovom individualnom napretku, već i sveobuhvatnoj dobrobiti, osiguravajući prilagođen pristup svakom djetetu.

Daljnja istraživanja potvrđuju važnost dokumentacije za različite aspekte odgojno-obrazovnog procesa. Visković i Zelenčić (2024) ističu da odgojitelji pridaju veliku važnost dokumentaciji za planiranje razvojnih poticaja, posebno za individualizirane planove za djecu s teškoćama u razvoju. Također, kontinuirano praćenje razvoja djece i prikupljanje podataka koristi se za razgovore s roditeljima. Bedeković i Zelenčić (2022) naglašavaju da odgojitelji prepoznaju dokumentiranje kao ključni alat za procjenu kvalitete odgojno-obrazovnog rada i unapređenje kvalitete u predškolskim ustanovama. Heiskanen (2019) ističe da pedagoška dokumentacija služi za procjenu dječjih postignuća i kompetencija, razvijanje kurikuluma, partnerstvo s roditeljima, komunikaciju sa širom socijalnom zajednicom te profesionalni razvoj odgojitelja.

Prva svrha pedagoške dokumentacije je naglasiti proces dječjeg učenja, s obzirom na to da su djeca središnji sudionici obrazovnog procesa i dokumentiranja. Aktivno slušanje djece prilagođava pedagošku praksu njihovim potrebama, čime se transformira praksa i omogućuje bolje razumijevanje djeteta. Korištenje etičke suspenzije, pri čemu praktičari odgađaju vlastiti govor kako bi djeca preuzela inicijativu, omogućuje dokumentiranje dječjih aktivnosti u akciji (Oliveira-Formosinho i de Sousa, 2019 prema Fleet i Machado, 2022). Osim toga, dokumentiranje doprinosi stvaranju pozitivne slike o djetetu kao sposobnom, aktivnom i

kreativnom biću te poboljšava interakcije s djecom, čime se razvija pedagogija slušanja, koja naglašava otvorenost, osjetljivost i poštivanje perspektive djece i odraslih (McLeod, 2008; Rinaldi, 2012 prema Vujičić i sur., 2016). Rintakorpi, Lipponen i Reunamo (2014) ističu kako je jedna od glavnih svrha pedagoške dokumentacije učiniti pedagošku praksu vidljivom, stvarajući prostor za refleksiju. Međutim, važno je napomenuti da pedagoška dokumentacija i njezina primjena nisu neutralni procesi. Uloga i interpretacija dokumentacije uvijek ovise o društvenom kontekstu u kojem se koristi. Sadržaji dokumentacije ne predstavljaju čvrste empirijske istine; njihovo značenje oblikuje se kroz pregovore unutar specifičnih institucionalnih praksi. Ferraris (2013) prema Rintakorpi (2016) naglašava da proces bilježenja socijalnih aktivnosti nije neutralno evidentiranje događaja, već aktivno oblikovanje društvene stvarnosti. Kroz taj proces, društvene aktivnosti postaju predmet rasprave, refleksije, interpretacije i daljnjeg oblikovanja.

Ferraris naglašava da snaga dokumenata proizlazi iz njihove praktične primjene i učinka na društvenu stvarnost. Drugim riječima, dokumentacija nije samo pasivni zapis događaja; ona aktivno sudjeluje u oblikovanju društvenih procesa. Dokumentacija se smatra "jakom" kada potiče refleksiju koja dovodi do konkretnih promjena u pedagoškoj praksi. Te promjene mogu uključivati prilagodbe u fizičkom okruženju, poboljšanje mogućnosti za učenje ili promjene u interakcijama s djecom. S druge strane, "slaba" dokumentacija fokusira se na prošlost, bilježeći postignuća ili naučene lekcije, ali ima manji utjecaj na sadašnju društvenu stvarnost. Iako je ta razlika korisna, također je predmet kritike. Bitno je ne smatrati da je "jaka" dokumentacija uvijek krajnji cilj, jer promjena društvene stvarnosti sama po sebi nije uvijek nužno pozitivna (Lindh i Mansikka, 2022).

U vezi s tim, kvaliteta se također treba razumjeti u kontekstu. Kvaliteta je relativan, konstruiran i subjektivan koncept koji se temelji na vrijednostima, vjerovanjima i interesima, a ne na objektivnoj i univerzalnoj stvarnosti. Stoga, kvaliteta se ne može mjeriti univerzalnim instrumentima. Umjesto toga, potrebno je proučavati i razumjeti cjelokupni kontekst u kojem se odgojno-obrazovni proces odvija, što je moguće postići korištenjem pedagoške dokumentacije (Moss i Pence, 1994 prema Slunjski, 2020). Pedagoška dokumentacija predstavlja alat za evaluaciju kada se shvati kao akcija usmjerena na kontinuirano stvaranje značenja i vrijednosti, koji su esencijalni za strukturiranje odgojno-obrazovnih iskustava djece (Slunjski, 2020). Evaluacija treba biti prilika za razumijevanje i dijaloško pregovaranje o značenjima i namjerama svih sudionika u odgojno-obrazovnom procesu, umjesto mehaničko procjenjivanje djece i njihovih postignuća (Rinaldi, 2006 prema Slunjski, 2020).

Prema Bedeković i Zelenčić (2022), vrednovanje omogućuje sustavno praćenje i procjenu kvalitete rada u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, čime se osigurava razvoj kvalitete i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa. Autorice u svom istraživanju, naglašavaju da su odgojitelji kao najvažnije indikatore za (samo)vrednovanje kvalitete dokumentiranja istaknuli sudjelovanje u planiranju i provođenju kurikuluma, promatranje i praćenje razvoja djece te vođenje bilješki o opservaciji razvoja i napredovanja djeteta.

Vrednovanje se ističe kao posebno važan aspekt pedagoške dokumentacije. Prema Izvješću Europske komisije (2019), vrednovanje se definira kao proces praćenja rada ustanove, usmjeren na procjenu kvalitete i izradu preporuka za unapređenje prakse. Autorica Visković (2024) navodi kako dokumentacija i proces dokumentiranja predstavljaju ključne alate za (samo)vrednovanje, omogućujući veću transparentnost procesa, ishoda i različitih perspektiva, što vodi boljem razumijevanju. Sve oblike (samo)vrednovanja treba shvatiti kao kontinuiran i sustavan proces, a ne kao jednokratni čin.

Ključni faktor uspješnog zajedničkog vrednovanja su međusobni odnosi. U participativnoj pedagogiji, procjena i evaluacija ne provode se samo na kraju perioda učenja, već kontinuirano tijekom vremena. Pedagoška dokumentacija služi kao temelj ovih procesa, omogućujući djeci i odgojiteljima da izraze svoje stavove i ideje, čime se stvara dijalog i zajedničko promišljanje (Machado i Oliveira-Formosinho, 2016; Pascal i Bertram, 2016 prema Fleet i Machado, 2022).

Kvalitetno vođena dokumentacija, bez obzira na vrstu i način prikupljanja podataka, može znatno poboljšati pedagošku kvalitetu. Takva dokumentacija prati razvoj djece, odgajatelja i roditelja te pomaže u kreiranju i prilagođavanju kurikuluma. Povećava kvalitetu interakcija svih sudionika u obrazovnom procesu, oblikuje zajedničke vrijednosti i norme unutar zajednice te osigurava kontinuitet obrazovanja prijenosom važnih informacija između obrazovnih razina i institucija (Visković, 2021 prema Visković, 2024).

3.1. Namjene pedagoške dokumentacije

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015) navodi trostruku namjenu pedagoške dokumentacije, a to je: procjena postignuća i kompetencija djece, oblikovanje kurikuluma te partnerstvo s roditeljima i komunikacija sa širom socijalnom

zajednicom. Nadalje, Slunjski (2012) uz navedene namjene navodi još i četvrtu namjenu, a to je profesionalno učenje.

3.1.1. Procjena postignuća i kompetencija djece

Djecu se promatra u različitim situacijama kako bi se stvorila što cjelovitija slika o njihovim interesima, aktivnostima, mogućnostima i kompetencijama. Pedagoška dokumentacija omogućuje ne samo praćenje, već i vizualizaciju načina na koji se dijete razvija i uči, odnosno razinu postignutih kompetencija. Svrha dokumentacije nije procjenjivanje dječjih sposobnosti, već pružanje uvida u njihov proces učenja, što potvrđuje i Nacionalni kurikulum (2015).

Prema autorima Helm, Beneke i Steinheimer (2007), pedagoška dokumentacija opisuje se kao „prozor za učenje,“ naglašavajući njen značaj u poticanju dječjeg razvoja i učenja. Pedagoška dokumentacija čini proces učenja djece vidljivim, što je ključno za bolje razumijevanje i pružanje kvalitetne podrške. Slunjski (2020) ističe da dokumentiranje procesa učenja omogućuje odgajateljima analiziranje dječjih misli i aktivnosti, te primjenu tih uvida kako bi podržali jedinstvene načine učenja svakog djeteta. Kvalitativni dokazi koje pruža dokumentacija, poput zabilježenih razmišljanja i aktivnosti djece, pomažu u razvoju strategija za daljnje učenje. Time se ne samo procjenjuju postignuća i kompetencije djece, već se također oblikuju budući odgojno-obrazovni koraci koji su prilagođeni individualnim potrebama i interesima djece.

Pedagoška dokumentacija kontinuirano pruža uvid u individualne potrebe djece, čime se odgajateljima omogućuje prilagodba daljnjeg obrazovnog procesa prema već spomenutim principima individualizacije i podrške razvoju svakog djeteta.

3.1.2. Oblikovanje kurikuluma

Suvremeni kurikulum odlikuje se integriranom i razvojnom prirodom, kao i konstruktivističkom, odnosno sukonstruktivističkom i humanističkom orijentacijom. Te se značajke uvelike preklapaju i međusobno nadopunjuju (Slunjski, 2020). Prema Nacionalnom kurikulumu (2015), oblikovanje kurikuluma temelji se na razumijevanju učenja kao procesa suradničkog konstruiranja znanja među svim sudionicima odgojno-obrazovnog procesa. S

obzirom na aktivnu, integriranu i istraživačku prirodu dječjeg učenja, te razvojne, integrirane, humanističke i sukonstruktivistički orijentirane značajke kurikuluma, umjesto preciznog planiranja tijekom aktivnosti ili fragmentiranih sadržaja, planiraju se kontekstualni uvjeti koji omogućuju raznolike odgojno-obrazovne aktivnosti i stjecanje bogatih iskustava. Važno je temeljito pratiti, promatrati i razumjeti djecu, uz bilježenje njihovih aktivnosti.

Ova vrsta promatranja i dokumentiranja omogućuje odgojiteljima ne samo praćenje, već i aktivno oblikovanje kurikuluma u skladu s interesima i potrebama djece, čime se osigurava kontinuirani razvoj odgojno-obrazovnog procesa. Dokumentacija je ključni dio razvojnog kurikuluma, jer omogućuje odgojiteljima uvid u dječje aktivnosti i razumijevanje istih, kao i dijeljenje iskustava s kolegama i roditeljima (Slunjski, 2020). Naime, “korištenje pedagoške dokumentacije o individualnom i grupnom učenju odgajatelju omogućuje promišljanje smislenih odgojno-obrazovnih intervencija, tj. ‘trasiranje’ puta za kvalitetno oblikovanje kurikuluma.” (Slunjski, 2020: 55).

Uz pomoć dokumentacije i zajedničke interpretacije dječjih aktivnosti, stvara se osnova za prilagodbu okruženja i odgojno-obrazovnih intervencija koje su usklađene s individualnim različitostima djece, uključujući njihove interese, mogućnosti, potrebe, predznanje i stilove učenja. Planiranje kurikuluma također zahtijeva učinkovitu komunikaciju i profesionalnu suradnju među odgojiteljima i drugim stručnim djelatnicima vrtića. To uključuje zajedničko promišljanje, provedbu i evaluaciju odgojno-obrazovnog procesa, što potvrđuje da je kvalitetna praksa rezultat kolektivnog napora, a ne individualnog postignuća (Nacionalni kurikulum, 2015).

Pružanjem dubljih uvida u različite aspekte odgojno-obrazovnog procesa, dokumentiranje omogućuje odgojiteljima procjenu trenutnog znanja i razumijevanja djece te prilagodbu ponuđenih materijala i aktivnosti. Također, dokumentiranje osigurava pružanje individualne podrške za svako dijete, prilagođene njegovim jedinstvenim potrebama, kognitivnim strategijama i osobnim karakteristikama. Pomaže u boljem razumijevanju aktivnosti koje su u tijeku te promišljanju načina kako ih podržati u daljnjem razvoju, što ga čini ključnim alatom u oblikovanju kurikuluma (Nacionalni kurikulum, 2015).

3.1.3. Uloga dokumentacije u suradnji s roditeljima i lokalnom zajednicom

Dokumentacija služi kao posrednik između odgojno-obrazovnog procesa i roditelja, pomažući im u boljem razumijevanju djetetova razvoja, obrazovnog puta i svakodnevnih

aktivnosti u vrtiću. Kroz dokumentaciju se gradi partnerstvo s roditeljima, što doprinosi jačanju njihovih roditeljskih kompetencija. Osim toga, ona ima širi utjecaj jer doprinosi širenju kulture institucijskog djetinjstva i boljem razumijevanju kompleksnih procesa unutar vrtića među svim zainteresiranim stranama, uključujući lokalnu zajednicu. Dokumentacija tako postaje ključan alat za oblikovanje kurikuluma, jačanje ugleda vrtića te afirmaciju institucijskog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (Nacionalni kurikulum, 2015).

Istraživanje provedeno u finskim vrtićima pokazuje da uključivanje roditelja u proces dokumentiranja ima značajnu institucionalnu vrijednost. Perspektiva roditelja, čak i kada se svodi samo na „registraciju“ činjenica i događanja u obitelji, pruža odgojiteljima dodatne uvide u interese, osjećaje i ponašanja djeteta, što omogućava dublje razumijevanje djetetovog obiteljskog konteksta (Rintakorpi, Lipponen i Reunamo, 2014). Uključivanje roditelja u dokumentiranje djetetovog razvoja nije samo preporuka temeljena na znanstvenim istraživanjima, već ima i praktične prednosti. Roditelji imaju ključnu ulogu u prikupljanju informacija koje obogaćuju razumijevanje djetetovih potreba i iskustava te doprinose izgradnji partnerskog odnosa između vrtića i obitelji.

Prema Besellu (2011), kako je navedeno u radu Visković (2024), postoji nekoliko razina participacije roditelja u dokumentiranju odgojno-obrazovnog procesa. Konzultativna participacija uključuje traženje mišljenja roditelja i djece kako bi se stekao uvid u njihove doživljaje i razumjela njihova iskustva, bez nužne uključenosti u odlučivanje. Suradnička participacija omogućava aktivno sudjelovanje djece i roditelja u različitim fazama procesa, poput planiranja, organizacije, provedbe i vrednovanja, osiguravajući ravnopravno sudjelovanje i izravan utjecaj na proces. Inicirana participacija od strane djece i/ili roditelja dodatno osnažuje pojedinca za slobodno izražavanje misli i osjećaja. Roditelji mogu biti uključeni u različite oblike dokumentiranja, kao što su planiranje, praćenje i vrednovanje razvoja djece. Alati poput razvojnih mapa, upitnika za roditelje, pisanih refleksija te vizualnih i audiovizualnih materijala (likovnih radova, fotografija i videozapisa) pružaju korisne metode za prikupljanje informacija. Ovakav participativni pristup dokumentiranju temelji se na zajedničkoj analizi i vrednovanju odgojnih postupaka, čime se dodatno jača suradnja između roditelja i odgojitelja te unapređuje cjelokupni odgojno-obrazovni proces (Visković, 2024).

3.1.4. Profesionalni razvoj odgojitelja

Profesionalni razvoj odgojitelja ima ključnu ulogu u osiguravanju kvalitetnog odgoja i obrazovanja djece rane i predškolske dobi. Odgojitelji su ključni čimbenici u ovom procesu, a

njihova spremnost i volja za kontinuiranim učenjem presudni su za unapređenje pedagoške prakse i obogaćivanje dječjih iskustava. Prema članku 29. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju (NN, 57/22), odgojitelji su obvezni stručno se usavršavati kako bi unaprijedili vlastite kompetencije i kvalitetu rada. Ova odredba naglašava važnost kontinuiranog profesionalnog razvoja za osiguranje visoke razine kvalitete u predškolskom odgoju i obrazovanju.

Kontinuirani profesionalni razvoj odgojitelja trebao bi rezultirati ne samo proširenjem znanja, nego i promjenama u uvjerenjima i pedagoškoj praksi. Stoga su primjereniji oni oblici usavršavanja koji imaju ne samo informativnu, već i transformativnu ulogu. Takvi oblici profesionalnog razvoja, koji uključuju istraživačke elemente, omogućuju odgojiteljima kritičko promišljanje vlastitih uvjerenja, iskustava i svakodnevne prakse (Nacionalni kurikulum, 2015). Prema Oliveira-Formosinho i Formosinho (2002), kako je navedeno u radu Fochi (2019: 335), "profesionalni razvoj je živi proces učenja, ne posve individualan, što znači da je kontekstualan i suradnički."

Ova tvrdnja naglašava važnost interakcije i dijaloga među odgojiteljima i drugim stručnjacima te njihovu sposobnost da uče jedni od drugih. Kroz ovaj proces, odgojitelji se kontinuirano prilagođavaju novim spoznajama, praksama i izazovima koji proizlaze iz profesionalnog okruženja. Razvoj odgojitelja nije samo osobna inicijativa, već složeni proces koji zahtijeva aktivno sudjelovanje u profesionalnim zajednicama te oslanjanje na međusobnu interakciju i podršku. Takav kolektivni pristup profesionalnom razvoju potiče razmjenu ideja, refleksiju i kontinuirano učenje unutar vrtića. Fochi (2019) ističe da je to proces profesionalne suradnje s ciljem transformacije, a pedagoška dokumentacija ima ključnu ulogu u tom procesu.

Pedagoška dokumentacija pruža konkretan uvid u pedagošku praksu, omogućujući odgojiteljima da analiziraju postojeće postupke i identificiraju područja za unapređenje. Kroz dokumentirane primjere prakse, odgojitelji i drugi stručnjaci dobivaju materijal za raspravu i refleksiju, što potiče dijalog i zajedničko učenje. Nadalje, pedagoška dokumentacija omogućuje kontinuiranu evaluaciju i praćenje napretka. Redovitim bilježenjem aktivnosti i postignuća, odgojitelji mogu pratiti promjene u praksi tijekom vremena te identificirati uspjehe i izazove u procesu transformacije. Dokumentiranjem primjera prakse, odgojitelji mogu razmjenjivati ideje, isprobavati nove pristupe i učiti jedni od drugih, što dodatno podržava proces transformacije kroz kolektivnu suradnju i podršku.

Pedagoška dokumentacija također omogućuje odgojiteljima bolje razumijevanje dječjih aktivnosti kroz interpretaciju koju pružaju djeca. Ovaj proces omogućava odgojiteljima

ne samo bolje razumijevanje dječjih aktivnosti, već i prilagođavanje i unapređivanje pedagoške prakse. Nadalje, kroz dokumentaciju odgojitelji kontinuirano uče, što im omogućava primjenu stečenog znanja u prilagođavanju i unapređenju prostora za učenje (Hajdin, 2010). Pedagoška dokumentacija, tako podržava stvaranje suradničkih obrazovnih timova i doprinosi profesionalnom razvoju odgojitelja (Flet i Machado, 2022).

3.1.4.1. Kompetencije odgojitelja

Dokumentiranje je složen proces koji zahtijeva osobni i profesionalni angažman te ima karakteristike istraživačkog rada. Kroz rad na dokumentaciji, odgojitelji kontinuirano reflektiraju i unapređuju svoje implicitne stavove o dječjem učenju, integrirajući ove redefinirane stavove u buduće aktivnosti i dijeleći stečena znanja s kolegama unutar zajednice (Fatović, 2016).

Prema Višnjić Jevtić (2018), profesionalne kompetencije odgojitelja obuhvaćaju stručna znanja, pedagoške i organizacijske vještine te vještine uspostavljanja partnerskih odnosa. Odgojitelji bi trebali imati pozitivan stav prema kontinuiranom profesionalnom razvoju i poštivati zahtjeve profesionalne etike. Profesionalne kompetencije definiraju se kao kombinacija stručnih sposobnosti i osobnih kvaliteta. Stručne kompetencije često se poistovjećuju s kvalifikacijom stečenom nakon inicijalnog obrazovanja, dok je ključna kompetencija otvorenost za učenje. Tijekom prakse, odgojitelji razvijaju novi pogled na dijete, obitelj i interakcije unutar odgojno-obrazovnog procesa, preispitujući teorije i prakse, čime se cjeloživotno učenje transformira u razvojnu kompetenciju (Višnjić Jevtić, 2018).

Dokumentiranje dječjeg učenja jedna je od najvrjednijih kompetencija koju odgojitelj može razviti. Odgojitelji koji razumiju kako djeca uče mogu predočiti značaj učenja za djetetov razvoj te donositi produktivne odluke pri planiranju odgojno-obrazovnih iskustava i interakciji s djetetom i obitelji. Te odluke uključuju organizaciju prostora, planiranje budućih koraka, postavljanje pitanja djeci, osiguravanje resursa te poticanje razvoja svakog djeteta. Dokumentacija pruža uvid ne samo u to što djeca uče, već i što odgojitelji uče o poučavanju. Ona može služiti kao alat za samoprocjenu te za komunikaciju s drugim stručnjacima o događanjima u vrtiću. Odgojitelji su izloženi izazovima da postanu reflektivniji i redovito analiziraju, procjenjuju i jačaju kvalitetu i učinkovitost svog rada. Da bi to postigli, trebaju točno dokumentirati što se događa u skupini (Helm, Beneke i Steinheimer, 2007).

Prema tome, odgojitelj mora biti sposoban pažljivo promatrati, dokumentirati i u suradnji s drugim stručnjacima interpretirati aktivnosti djece u okruženju za učenje. Ovo je

ključno za razumijevanje dječjih aktivnosti i pružanje odgovora na njih. Za kvalitetno razumijevanje dječjih aktivnosti potrebne su istraživačke i refleksivne kompetencije odgajatelja, što predstavlja temelj za oblikovanje vrtićkog okruženja i primjerenih odgojno-obrazovnih intervencija koje potiču razvoj metakognitivnih kapaciteta djece (Slunjski, 2023).

Razumijevanje složenosti socijalnih interakcija ključno je za uspješno dokumentiranje i analizu dječjeg učenja. U tom kontekstu, Rogoff (2003) prema Somolanji Tokić (2024: 208-209) naglašava da socijalna interakcija nije samo dijalog između pojedinaca, već da "interakcija ima mnoge oblike koje se moraju dobro razumjeti da bi znali na koji način stupati u interakciju kao socijalni medijator između djeteta (djece) i okruženja, kao demonstrator, kao promatrač, ali i kao sukonstruktor znanja i značenja." Ovaj je pristup u skladu s teorijom sociokonstruktivizma, koja priznaje aktivnu konstrukciju znanja od strane djeteta te dijalektički odnos s njegovim okruženjem (Somolanji Tokić, 2024).

Ovakvo razumijevanje interakcija ističe važnost kompetencija odgojitelja za pedagoško dokumentiranje. Odgojitelji moraju biti sposobni ne samo promatrati i bilježiti dječje aktivnosti, već i interpretirati te podatke i koristiti ih za podršku dječjem razvoju i učenju. Kompetentni odgojitelji djeluju kao socijalni medijatori, demonstratori, promatrači i sukonstruktori znanja, pri čemu dokumentiranje postaje alat za refleksiju i unapređenje pedagoške prakse.

Ipak, izlaganje dokumentacije javnosti, bilo roditeljima, kolegama odgajateljima ili široj zajednici, predstavlja dodatni izazov i odgovornost za kontinuirano unapređenje vlastite prakse (Vujičić i sur., 2016). Ovaj proces zahtijeva ne samo pažljivo planiranje, već i visok stupanj refleksije i profesionalne kompetencije, budući da odgojitelji preuzimaju odgovornost za tumačenje i prenošenje informacija na način koji je razumljiv i koristan svim sudionicima.

Profesionalne kompetencije odgojitelja, kao što su sposobnost kontinuirane refleksije, prilagođavanje praksi na temelju prikupljenih podataka te učinkovita komunikacija s različitim dionicima u obrazovnom procesu, ključne su za kvalitetno pedagoško dokumentiranje. Kroz proces dokumentiranja, odgojitelji ne samo da analiziraju dječji razvoj, već i produbljuju vlastito razumijevanje odgojno-obrazovnih procesa, što im omogućuje pružanje kvalitetnije podrške djeci i prilagođavanje njihovih odgojno-obrazovnih intervencija.

Jačanje profesionalnih kompetencija kroz kontinuiranu edukaciju i podršku od presudne je važnosti za uspješnu primjenu pedagoške dokumentacije. Kvalitetno pedagoško dokumentiranje ne samo da unapređuje profesionalizam odgojitelja, već i pedagoške procese čini transparentnijima, olakšava komunikaciju s roditeljima i djecom te potiče usmjerenost na

dijete i njegovo aktivno sudjelovanje u obrazovnom procesu. Postizanje svega navedenog zahtijeva sustavno profesionalno usavršavanje odgojitelja, usmjereno na jačanje istraživačkih i refleksivnih kompetencija. Ovaj kontinuirani proces razvoja ne može se zamijeniti jednokratnim seminarima, radionicama ili sličnim oblicima usavršavanja (Slunjski, 2023).

Također, prema istraživanju Europske komisije, EACEA i Eurydice (2018) kako navodi Slunjski (2020), kontinuirano stručno usavršavanje presudan je faktor za povećanje kompetencija profesionalaca koji rade u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Kvalitetno pedagoško dokumentiranje pretpostavlja visoke profesionalne kompetencije stručnjaka usmjerenih na propitivanje, istraživanje i razvoj cjelokupnog odgojno-obrazovnog procesa te kreiranje primjerenih odgovora na specifične situacije i potrebe djece.

3.1.4.2. (Samo)refleksija

Samorefleksija je važna u pedagoškoj praksi jer omogućava odgojiteljima da kontinuirano preispituju i analiziraju svoje interakcije s djecom. „Polazeći od sociokonstruktivističke teorije, interakcija u kojoj odrasla osoba promatrajući djetetove strategije i osluškujući njegovih, kako Malaguzzi kaže, "stotinu jezika" pokušava razumjeti djetetove teorije i podržati dijete u njihovu istraživanju, prvi je korak u sukonstruktivnosti znanja i značenja.“ (Somolanji Tokić 2024: 207). Pritom se osobita pažnja posvećuje izražajnim medijima kojima se djeca koriste, jer upravo ti mediji omogućuju prikaz njihovih misaonih procesa i spoznaja u različitim oblicima. Malaguzzi je istaknuo važnost prava djece na dokumentiranje i prikazivanje vlastitog učenja, te je stavio poseban naglasak na dječje istraživačke aktivnosti putem različitih izražajnih medija, što je poznato kao koncept “stotinu jezika”, odnosno izražajnih mogućnosti (Malaguzzi, 1998 prema Fleet i Machado, 2022). Od tih stotinu jezika, Rinaldi (2002) prema Slunjski (2008: 105) ističe „verbalni, grafički, glazbeni i gestovni jezik kojima dijete može komunicirati koristeći se odgovarajućim izražajnim medijima.“ Koncept “stotinu jezika” simbolizira Malaguzzijevu vjeru u dječju sposobnost da komuniciraju i istražuju svijet kroz bezbroj načina i sredstava izražavanja. Izražajni mediji, odnosno sredstva kojima dijete prenosi svoje ideje, omogućuju prikaz njihovih spoznaja i misaonih procesa u dvodimenzionalnom ili trodimenzionalnom prikazu (Slunjski, 2008).

Raznolikost načina izražavanja ne samo da obogaćuje djetetovo iskustvo učenja, već i pomaže odraslima da bolje razumiju djetetove misli i osjećaje. Kada djeca koriste različite izražajne medije za izražavanje svojih ideja, oni ne samo da pokazuju svoju kreativnost, već i

otkrivaju dublje aspekte svog unutarnjeg svijeta. Svaki dječji izričaj može nositi skriveno značenje koje reflektira djetetove trenutne interese, emocije i spoznaje. Kroz pažljivo promatranje i interpretaciju tih izraza, odgojitelji mogu dobiti dragocjene uvide koji im omogućuju prilagođavanje svojih pristupa kako bi bolje podržali djetetov razvoj i učenje. Raznolikost i bogatstvo izražajnih medija postaje ne samo alat za komunikaciju, već i ključ za otključavanje djetetovog unutarnjeg svijeta.

Jačanje samorefleksije unapređuje pedagošku praksu. Odgojitelji proširuju svoje društvene vidike i razvijaju novi odnos prema radu i stvaralaštvu, stvarajući s kolegama prostor za živu i kritičku raspravu o pedagoškoj praksi i uvjetima rada. Za kvalitetnu refleksiju potrebni su i odgovarajući alati. Pedagoška dokumentacija postaje ključan alat za refleksiju, jer omogućuje analizu pedagoške prakse te izgradnju etičkog odnosa prema sebi i drugima (Dahlberg, Moss i Pence, 2013). Kroz refleksiju dokumentacije, odgojitelji traže odgovore na pitanja poput: Koje vrste učenja najviše koriste djeci? Kako se djeca osjećaju dok pokazuju svoje načine učenja? Kako odgojitelj može podržati dječji samoregulirani proces učenja?

Zajednička refleksija dokumentacije između djece i odgojitelja potiče stvaranje zajednica u kojima se razvijaju ideje i identiteti, kako djece tako i odraslih (Krechevsky i sur., 2013 prema Hajdin, 2018). Kvalitetno vođena pedagoška dokumentacija predstavlja ključni alat za profesionalnu refleksiju odgojitelja, jer pruža odgovore na pitanja o trenutnom stanju u praksi, procesima razvoja i očekivanim ishodima odgojno-obrazovnog procesa (Visković, 2024).

Refleksija pedagoške dokumentacije omogućava odgojitelju da postane svjestan vlastitog načina razmišljanja o dječjim aktivnostima. Kroz refleksiju vlastite prakse, odgojitelj revidira svoje pretpostavljene teorije i unapređuje pedagoški rad. U kvalitetnom pedagoškom okruženju, odgojitelj nastoji pratiti ne samo vanjske aktivnosti djece, već i njihov unutarnji metakognitivni proces (Hajdin, 2018). Zapisivanje dječjih aktivnosti nije samo neutralno bilježenje događaja, već je aktivno oblikovanje njihovih iskustava. Kroz te zapise, odgojitelj prenosi svoje skrivene ideje o važnosti rada s djecom, omogućujući promišljanje vlastitih postupaka (Dahlberg, Moss i Pence, 2013).

Slunjski (2020) ističe važnost refleksije i timskog rada kao ključnih preduvjeta za profesionalni razvoj odgojitelja, pri čemu navodi: „Fokusirana povratna informacija o konkretnim situacijama u vlastitoj praksi s djecom, vrijeme za osobnu refleksiju (Sheridan, Edwards, Marvin i Knoche, 2009) i odgovarajuće vrijeme provedeno bez djece, tj. s timom (Peeters i sur., 2015), nužni su preduvjeti učinkovitog profesionalnog razvoja.“ prema

(Slunjski, 2020: 16). Kroz ovaj proces, odgojitelji se kontinuirano prilagođavaju novim spoznajama i praksama unutar profesionalnog okruženja. Profesionalni razvoj odgojitelja nije samo osobna inicijativa, već složeni proces koji zahtijeva aktivno sudjelovanje u profesionalnoj zajednici te oslanjanje na međusobne interakcije i podršku.

Knauf (2020) u svom istraživanju ističe važnost rasprava s kolegama o svakodnevnim događanjima. Pedagoška dokumentacija na Novom Zelandu uobičajeno se koristi kao ključni alat za refleksiju i unaprjeđenje pedagoškog procesa, pri čemu se često koriste digitalne platforme za dokumentiranje. Ove strategije omogućuju učinkovitu komunikaciju unutar tima, ali i s roditeljima.

Rintakorpi (2016) naglašava potrebu za intenziviranjem angažmana u intelektualnim i refleksivnim raspravama o pedagoškim metodama. Podrška i vrijeme za takve rasprave su ključni faktori za unaprjeđenje pedagoške prakse, a uloga odgojitelja, ravnatelja i stručnih suradnika je od presudne važnosti za organizaciju pedagoških razgovora.

3.2. Prednosti i nedostaci pedagoške dokumentacije

Pedagoška dokumentacija često se smatra vremenski zahtjevnim i složenim zadatkom koji može biti neuspješan zbog nedostatka znanja, vremena ili odgovarajućih resursa (Rintakorpi, 2016). Unatoč rastućem fokusu na pedagošku dokumentaciju i boljem razumijevanju njenih učinaka, mnogi odgojitelji i dalje imaju poteškoća s njenom integracijom u svakodnevni rad. Primarni izazov koji odgojitelji ističu je nedostatak vremena potrebnog za dokumentiranje (Viernickel i sur., 2013 prema Knauf, 2020). Smatraju da je nužno imati "profesionalno vrijeme" ili "vrijeme istraživanja odgojitelja" kako bi mogli nesmetano pisati, stvarati dokumentaciju, reflektirati i analizirati situacije te raspravljati s kolegama. Zbog nedostatka vremena, koriste se strategijama za ograničavanje dokumentacije na određena razdoblja i smanjenje sadržaja. Osim vremena, ključni preduvjeti uključuju odgovarajuću tehničku infrastrukturu i mirno mjesto za rad. Dostupnost računala i prijenosnih uređaja omogućava odgojiteljima rad na dokumentaciji bez potrebe da napuštaju grupu djece. Primjerice, odgojitelji na Novom Zelandu koriste laptove za brzo bilježenje i ispisivanje dokumenata tijekom mirnih trenutaka. Softver za dokumentaciju i digitalne platforme olakšavaju kreiranje priča o učenju te promiču komunikaciju s roditeljima, čime se značajno produbljuje proces učenja (Knauf, 2020).

Međutim, dokumentaciju odgojitelji često doživljavaju kao zadatak koji ih odvaja od izravnog rada s djecom te kao dio rastućeg birokratskog opterećenja (Jungbauer i Ehlen, 2013

prema Knauf, 2020). Dodatne prepreke uključuju nedostatak jasnoće u vezi s ciljevima dokumentacije i nedovoljno znanje o metodama potrebnim za njezinu provedbu (Knauf, 2017, 2018 prema Knauf, 2020).

Moss i Dahlberg (2008), kako navode u svom radu Bučević i Somolanji Tokić (2021), primjećuju da politički dokumenti koji potječu od vlada ili međunarodnih organizacija često slijede predvidljive obrasce i pokazuju nedostatak kritičkog pristupa praksi, za razliku od onoga što nude refleksija i promišljanja u pedagoškim radovima. Stoga je ponekad izazovno prepoznati ključne pedagoške vrijednosti i načela iz pravnih tekstova, budući da se odgojno-obrazovna teorija i praksa ne mogu uvijek jednostavno reducirati na pravna tumačenja članaka i stavaka (Bučević i Somolanji Tokić, 2021). Slično tomu upozoravaju i autori Moss i Dahlberg (2008) ističući da: "definiranje pedagoške dokumentacije i dokumentiranja uvijek prati i određeni rizik njezina suženog, tehničkog shvaćanja." Moss i Dahlberg (2008) prema Bučević i Somolanji Tokić (2021: 231). U tom kontekstu analiza Knjige pedagoške dokumentacije odgojno-obrazovne skupine otkriva očekivanje da odgojitelji klasificiraju djetetov razvoj prema različitim područjima i planiraju aktivnosti za svako od tih područja. S druge strane, Nacionalni kurikulum (2015) potiče holistički pristup dječjem razvoju, pri čemu se kompetencije promatraju kao dio kontinuiranog razvoja, koji ne treba biti razlomljen na specifična područja. Međutim, navedena Knjiga pedagoške dokumentacije zahtijeva klasifikaciju djetetovog razvoja prema određenim područjima, što može narušiti prirodni, integrirani razvoj djeteta (Bučević i Somolanji Tokić, 2021).

Dodatno, nedosljednosti u zakonodavnim okvirima i ključnim pravnim dokumentima koji reguliraju rani i predškolski odgoj i obrazovanje u Republici Hrvatskoj otežavaju razumijevanje i primjenu pedagoške dokumentacije. Iako se dokumentacija percipira kao proces usmjeren na bolje razumijevanje djeteta i njegovog razvoja, često nije adekvatno obuhvaćena zakonima, pravilnicima pa čak ni kurikulumima. Stoga je potrebna bolja usklađenost između suvremene pedagoške teorije i zakonskih okvira. Na primjer, Nacrt prijedloga pravilnika o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću te elektroničkom upisniku predškolskih ustanova (e-vrtići) iz 2023. godine uvodi digitalizaciju pedagoške dokumentacije, ali se suočava s kritikama zbog neusklađenosti s aktualnim pedagoškim smjernicama. Iako je kurikulum ustanove važan dio pedagoškog procesa, on je izostavljen s popisa obavezne dokumentacije, unatoč navodu u članku 5. Nacrta. Također, članak 7. ponavlja zastarjele koncepte iz 1991. godine, čime se ne unose značajnije promjene u pristup. Nadalje, pedagoško dokumentiranje koje odgovara suvremenim

spoznajama i smjernicama Nacionalnog kurikuluma iz 2015. godine može se primijetiti samo unutar određenog dijela Knjige pedagoške dokumentacije odgojno-obrazovne skupine, a to je Dnevnik rada., gdje odgajatelj ima slobodu bilježenja i interpretacije dječjih aktivnosti. No, ostaje pitanje koliko se često ovaj dio dokumentacije koristi na kvalitetan način, budući da Knjiga pedagoške dokumentacije i dalje podrazumijeva periodično vrednovanje dječjih sposobnosti i planiranje određenih razvojnih zadataka (Bučević i Somolanji Tokić, 2021).

Prema istraživanju Knauf (2020), organizacijski uvjeti, poput dostupnosti resursa i vremena, značajno utječu na pedagošku praksu. U Njemačkoj odgajatelj često nemaju dovoljno vremena za dokumentaciju, što ograničava mogućnosti za daljnju analizu i poboljšanje njezine informativne vrijednosti. Ovo ukazuje na potrebu za osiguravanjem adekvatnih resursa, uključujući tehničku opremu i mogućnosti za razmjenu informacija.

Empirijska studija Rintakorpi (2016), provedena u Finskoj, proučava izazove i prednosti s kojima se suočila skupina odgojitelja predškolske djece dok su učili dokumentirati svoj rad. Iako je koncept dokumentiranja privlačan u teoriji, dokumentiranje u praksi “nije čarobni štapić koji automatski razvija praksu ranog odgoja i obrazovanja u vrtićima, kako se čini prema kurikulumima” (Rintakorpi 2016: 12) Veliki broj odgojitelja se izjasnio da su problemi vezani uz vrijeme najveća prepreka dokumentaciji. Pedagošku dokumentaciju tumače kao nepotreban teret koji im oduzima vrijeme koje bi radije posvetili neposrednom radu s djecom (Rintakorpi 2016; Hirsh, 2014 prema Heiskanen, 2019). Ističu kako dokumentaciju moraju raditi tijekom svog slobodnog vremena, koristeći vlastitu opremu. Izazovi u svakodnevnom radu tijekom dokumentiranja povezani su s poteškoćama u učenju metoda dokumentiranja te nedostacima u tehničkim vještinama odgojitelja. Iako se smatraju kompetentnima za razvoj prakse i vjeruju u važnost kontinuiranog učenja, odgojitelji često osjećaju nesigurnost i samokritični su prema vlastitim kompetencijama za dokumentiranje (Rintakorpi, 2016). Ta nesigurnost može proizlaziti iz nedostatka edukacije ili podrške u vezi s metodama dokumentiranja, kao i iz nejasnoća o svrsi i koristima pedagoške dokumentacije u svakodnevnom radu. Zbog toga dokumentacija može biti nedovoljno iskorištena kao alat za refleksiju, planiranje i evaluaciju prakse, čime se ograničava njezin potencijalni doprinos unapređenju kvalitete odgojno-obrazovnog rada. Međutim, istraživanje je također pokazalo da korištenje dokumentacije jača profesionalnost odgajatelja, čini pedagoške procese vidljivijima, olakšava komunikaciju s roditeljima i djecom te ih potiče na usmjerenost na dijete i njegovo aktivno sudjelovanje.

3.3. Participacija djece i roditelja u pedagoškoj dokumentaciji

Participativna pedagogija u ranom i predškolskom odgoju predstavlja holistički i integriran pristup koji potiče aktivno uključivanje djece i odgojitelja u zajedničko oblikovanje obrazovnih iskustava. Ovaj pristup prepoznaje djecu i odgojitelje kao ravnopravne i kompetentne partnere koji surađuju u procesu učenja. Temelj participativne pedagogije leži u obrazovnim smjernicama koje usmjeravaju promišljanje, djelovanje i procjenu učenja: razvoj dječjeg identiteta podržava se kroz emocionalne i socijalne odnose, osjećaj pripadnosti zajednici potiče se kroz aktivno sudjelovanje, učenje se promiče kroz istraživanje svijeta, a izražavanje djece kroz različite načine komunikacije. Ključno je stvoriti odgojno-obrazovno okruženje koje omogućuje aktivno sudjelovanje djece i odgojitelja, usklađujući obrazovne ciljeve kroz zajedničko promišljanje, djelovanje i refleksiju unutar pedagoškog ciklusa (de Sousa, 2019). Pedagoška dokumentacija pritom pruža važan alat za uključivanje djece i roditelja u obrazovni proces. Djeca aktivno sudjeluju u pregledavanju, komentiranju i razmišljanju o svojim iskustvima, što im pomaže u procjeni vlastitog učenja i planiranju budućih aktivnosti, a ovaj ciklus planiranja i evaluacije kontinuirano poboljšava obrazovnu praksu (Formosinho i Oliveira-Formosinho, 2016 prema Fleet i Machado, 2022).

U kontekstu participativne pedagogije, pedagoška dokumentacija postaje ključan alat, omogućujući djeci i roditeljima aktivno uključivanje u obrazovni proces. Djeca, osim što sudjeluju u dokumentiranju svojih aktivnosti, imaju priliku reflektirati o svom učenju i planirati buduće korake, čime se poboljšava obrazovna praksa (Heiskanen, 2019; Formosinho i Oliveira-Formosinho, 2016 prema Fleet i Machado, 2022).

Participativna pedagogija zahtijeva razvoj individualnih i kooperativnih kompetencija među stručnjacima te svijest o raspodjeli moći među uključenim dionicima. Individualne kompetencije uključuju empatičnu komunikaciju s djecom, stvaranje adekvatnog prostora i vremena za njih, te promicanje njihovog istraživanja. Kooperativne kompetencije obuhvaćaju suradnju među kolegama, timovima i institucijama uz podržavajuće vodstvo. Raspodjela moći postiže se uključivanjem glasova svih dionika, uključujući djecu, u refleksiju i aktivnosti, što može biti izazovno (Lindh i Mansikka, 2022).

Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015), vrtići trebaju osigurati pravo na participaciju djece i roditelja u oblikovanju vizije ustanove te u planiranju, realizaciji i evaluaciji odgojno-obrazovnog procesa. Pravo djeteta na sudjelovanje istaknuto je i u Konvenciji o pravima djeteta (UNICEF, 1989), koja naglašava pravo djece na slobodno izražavanje mišljenja o pitanjima koja ih se tiču, sukladno njihovoj dobi i zrelosti.

U dokumentiranju ne sudjeluju samo odgajatelji. U mnogim istraživanjima koja koriste pedagošku dokumentaciju, djeca su uključena tako što im se daju digitalni fotoaparati ili video kamere kako bi sama snimala stvari i situacije, dokumentirajući tako svoje svakodnevne aktivnosti (Rintakorpi, Lipponen i Reunamo, 2014). Prema Shierovom modelu koji se sastoji od "pet razina participacije djece, a autor ga vidi kao primjenjivoga u svim organizacijama koje rade s djecom: djecu se sluša, djecu se podržava u iskazivanju svojih viđenja, dječja viđenja se uzimaju u obzir, djeca su uključena u procese odlučivanja i djeca dijele moć i odgovornost za odlučivanje." (Shier 2001: 110 prema Bogatić 2023: 85-86).

Uključivanje roditelja također je važno, jer pedagoška dokumentacija omogućava njihovo sudjelovanje u svakodnevnim obrazovnim aktivnostima i dijalozima o napretku njihove djece (Formosinho i Passos, 2019 prema Fleet i Machado, 2022). Tako participativna pedagogija stavlja pedagošku dokumentaciju u središte obrazovnog procesa, omogućujući uvid u dječje učenje i profesionalni razvoj odgojitelja (Formosinho i Oliveira-Formosinho, 2008; Oliveira-Formosinho, 2016 prema de Sousa, 2019).

Mnogi autori smatraju da pedagoška dokumentacija može značajno unaprijediti dječju participaciju. Na primjer, Dahlberg, Moss i Pence (1999) te Lenz Taguchi (2000) navedeno u radu Slunjski (2020) ističu da pažljivo korištenje pedagoške dokumentacije može biti izuzetno učinkovit alat za poticanje demokratske prakse. Slunjski (2020) također ističe da djeca trebaju sudjelovati u stvaranju pedagoške dokumentacije kako bi se uvažile njihove perspektive. Djeci treba omogućiti različite razine participacije: prisustvo, sudjelovanje i utjecaj.

Premda sustavno uključivanje djece u proces dokumentiranja, kako navode Višnjić Jevtić i Visković (2021) prema Visković, 2024), značajno doprinosi razvoju njihovih kompetencija, osjećaju samoostvarenja, samopoštovanja i samopouzdanja, istodobno potičući ravnopravno sudjelovanje i razvoj demokratskih odnosa, istraživanje Petterssona (2014) u Švedskoj donosi drugačiju perspektivu. Naime, prema Petterssonu, razina dječje participacije uvelike ovisi o slobodi koju im odgojitelji omogućuju. Iako odgojitelji često podržavaju participaciju djece na deklarativnoj razini, u praksi mogu nastojati kontrolirati djecu, što smanjuje njihovu stvarnu uključenost u proces. Neravnomjerna raspodjela moći i hijerarhijski odnosi dodatno onemogućavaju ili ozbiljno ograničavaju dječje mogućnosti za aktivno sudjelovanje u dokumentiranju (Pettersson, 2014 prema Slunjski, 2020).

U kontekstu toga, sociokonstruktivistička teorija zagovara odstupanje od tradicionalne pozicije moći odraslih prema prihvaćanju djeteta kao kompetentnog i aktivnog sudionika s vlastitim iskustvima i znanjima (Somolanji Tokić, 2024). Stoga, svaka rasprava o kvaliteti

odgojno-obrazovnog procesa nužno uključuje analizu odnosa između djece i odraslih, a ti odnosi često su obilježeni asimetrijom moći (Slunjski, 2022).

Istraživanje Heiskanena (2019) u Finskoj pokazuje da pedagoška dokumentacija ima ključnu ulogu u održavanju kvalitete predškolskog odgoja jer omogućava sustavnu organizaciju i procjenu podrške djeci. Međutim, Heiskanen također upozorava da se dokumentacija često previše fokusira na probleme djece, dok se nedovoljno potiče njihovo aktivno sudjelovanje. To može rezultirati normativnim pristupom djetetu, pri čemu se njegove individualne potrebe zanemaruju. Umjesto toga, dokumentacija bi trebala odražavati specifične potencijale svakog djeteta, uključivati glasove djece i roditelja te biti temelj za planiranje i vrednovanje pedagoških pristupa i podrške, čime bi se osigurao sveobuhvatniji i inkluzivniji pedagoški okvir.

Falco i Kishimoto (2022) prema Visković (2024) navode kako participativna pedagogija, iako ima brojne prednosti, može marginalizirati određene skupine djece, posebno one izložene riziku socijalne isključenosti ili djecu s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama. Participativni pristupi često ne uspijevaju dovoljno uzeti u obzir specifične potrebe ovih skupina. Djeca koja su socijalno isključena ili imaju posebne potrebe mogu se suočiti s poteškoćama u izražavanju svojih misli i osjećaja, posebno u grupnim situacijama, gdje glasniji i samopouzdaniji sudionici dominiraju. Nedostatak stručnog usavršavanja i adekvatnih sredstava može rezultirati time da glasovi te djece ostanu nečujni ili da njihova perspektiva ne bude uzeta u obzir pri donošenju odluka. Stoga, iako participativna pedagogija donosi brojne koristi, potrebna je dodatna pažnja i prilagodba kako bi se osigurala potpuna inkluzivnost za svu djecu.

Participativna pedagogija, kako naglašavaju Oliveira-Formosinho (2007) prema Fochi (2019), zahtijeva otvorenost za slušanje, dijalog i pregovaranje. Ključnu ulogu u stvaranju participativnih mogućnosti ima odgojitelj koji, suspendirajući vlastiti glas, pažljivo sluša djecu i omogućuje im izražavanje njihovih stavova i ideja (Oliveira-Formosinho, 2016b; Sousa, 2016 prema de Sousa, 2019). Profesionalni participativni pristup nastoji stvoriti pedagošku kulturu koja poštuje sudjelovanje djece, potičući ih da više misle, rade, uče i pripovijedaju (de Sousa, 2019).

Svi oblici dječjeg izražavanja, bilo putem crteža, verbalnih iskaza ili drugih kreativnih formi, prihvaćaju se kao način participativnog dokumentiranja. Izražavanje djece odgajatelji trebaju kontekstualizirati, uzimajući u obzir socijalno okruženje i vrijeme nastanka. Kontekst,

opservacija odgajatelja, refleksija djece i mogućnost rasprave pridaju društvenu vrijednost dječjem izrazu (Visković, 2024).

Participacijsko dokumentiranje, koje uključuje roditelje i djecu s odgajateljima, predstavlja učinkovit kanal za skupljanje informacija iz različitih perspektiva, omogućujući triangulaciju percepcija. Ova metoda postaje temelj za zajedničku analizu, planiranje i provedbu pedagoških aktivnosti, dok istovremeno potiče refleksiju i zajedničko vrednovanje, čime se udaljava od tradicionalnih hijerarhijskih struktura i pridonosi uvažavanju svih sudionika (Visković, 2024).

3.4. Pedagoška dokumentacija kao proces učenja djece i odraslih

Promatranje, interpretacija i dokumentacija su neraskidivo povezani. Promatranje, zbog svoje subjektivnosti, neizbježno uključuje interpretaciju. Nemoguće je dokumentirati bez interpretacije, a nemoguće je interpretirati bez refleksije i promatranja. Odabir trenutaka za dokumentiranje, poput snimanja fotografije ili videozapisa, predstavlja procjenu važnosti određenih iskustava za proces učenja djece i odgojitelja. Dokumentiranjem, odgojitelj dijeli ne samo dječje učenje već i vlastito učenje, te ističe ono što smatra značajnim (Rinaldi, 2004). Kroz taj proces, stvara se odnos između odgojitelja i djeteta, gdje se mišljenje, govor i aktivnosti djeteta vrednuju i dokumentiraju. Dakle, praksa dokumentacije ne može postojati odvojeno od samog sudjelovanja u procesu, jer ono što se dokumentira uvijek je selektivno i kontekstualno (Dahlberg, Moss i Pence, 2013).

Kroz proces dokumentiranja počinje i vrednovanje jer se ističu elementi koji se smatraju važnima. Iz dokumentacije djeca mogu razumjeti ne samo svoje procese, već i ono što se vrednuje kao značajno za njihov razvoj. Ovaj postupak vrednovanja postaje transparentan kada odgojitelj dijeli dokumentaciju s djecom, pokazujući im da njihovo djelovanje ima vrijednost i značenje. Tako djeca postaju svjesna svoje važnosti unutar zajednice i razumiju da njihovi postupci i izrazi imaju značaj (Rinaldi, 2004). Takav pristup podrazumijeva istraživanje procesa dokumentiranja dječjih aktivnosti s fokusom na njihova iskustva, istovremeno prikupljajući podatke o pedagoškom procesu dok se on odvija (Hajdin, 2018).

Proces dokumentiranja u pedagoškoj praksi omogućuje odgojiteljima i djeci analizu procesa učenja. Dokumentacija, kao živi zapis prakse, omogućuje ponovno preispitivanje i

reviziju prethodnih iskustava. Interpretacija pedagoške dokumentacije razvila se iz temeljnih pitanja koja odgojitelji sebi postavljaju: Kako možemo otkriti značenje onoga što djeca rade? Kako to možemo učiniti i za sebe? Dokumentiranje nije samo prikupljanje dokumenata nakon aktivnosti s djecom, već aktivno bilježenje tijekom tih iskustava. Tako ono postaje neizostavan dio svakodnevnih aktivnosti u odgojno-obrazovnom okruženju. I odgojitelji i djeca uče kroz proces dokumentiranja, koji je važan dio učenja za oboje (Rinaldi, 2004). Prema Malaguzzijevom stajalištu, slušanje zahtijeva učenje promatranja dječjih reakcija na svijet i načina na koji djeca stvaraju svoje teorije (Malaguzzi, 2001 prema Fochi, 2019). Ovakva praksa predstavlja dinamičan pedagoški proces, koji odgojiteljima omogućuje suradnički rad s djecom, slušanje i promatranje njihovih aktivnosti, čime se stvaraju uvjeti za razvoj značajnih iskustava (Gandini i Goldhaber, 2002 prema Fochi, 2019). Dokumentiranje, slušanje i promatranje zajedno čine temeljnu vrijednost u suvremenim pedagoškim praksama, omogućujući kontinuirano učenje i razvoj i djeci i odgojiteljima. Slušajući i promatrajući djecu, odgojitelji mogu bolje razumjeti dječje teorije i interpretacije stvarnosti, što odgojitelji potom bilježe i reflektiraju kroz pedagošku dokumentaciju, stvarajući tako bogatu i dinamičnu pedagošku praksu.

Aktivno sudjelovanje u dokumentiranju omogućuje odgojiteljima gradnju znanja i razumijevanja dječjeg učenja. Kroz kontinuiranu samorefleksiju, odgojitelji konstruiraju nove teorije o dječjem učenju. Dokumentacija, osim što je proces učenja, predstavlja i alat za komunikaciju, stvarajući kulturu istraživanja, dijaloga i angažmana. U ovoj kulturi sudjeluju djeca, odgojitelji, roditelji i drugi dionici, a ona omogućuje promišljanje i analizu različitih perspektiva (Dahlberg, Moss i Pence, 2013). Svaka osoba uključena u proces donosi drukčiju perspektivu, čime pridonosi kvalitetnijem interpretiranju i dubljem zajedničkom stvaranju značenja (Slunjski, 2020). Pedagoška dokumentacija može značajno pridonijeti dubljoj samorefleksiji te omogućiti odgojiteljima da bolje razumiju svoje profesionalno djelovanje. Kroz dokumentiranje, odgojitelji razvijaju sposobnost "pričanja priče o sebi", što im pomaže da reflektiraju i unapređuju vlastite pedagoške postupke (Steier, 1991 prema Dahlberg, Moss i Pence, 2013).

Nadalje, dokumentacija omogućava praktičarima bolje razumijevanje djece i konstruiranje znanja o pedagogiji. Djeca također mogu promatrati svoje učenje, a odgojitelji i djeca mogu zajedno raditi, koristeći dokumentaciju kao alat za stvaranje znanja o specifičnim temama. Stoga pedagoška dokumentacija postaje oblik istraživanja koji se odvija u

svakodnevnom kontekstu (Dahlberg, Moss i Pence, 2007; Ferraris, 2013; Rinaldi, 1998 prema Rintakorpi, 2016).

U tom kontekstu, pedagoška dokumentacija obuhvaća i proces i sadržaj koji se stvara kroz taj proces. Kao sadržaj, ona uključuje aktivnosti i interakcije djece, kao i pedagoške pristupe i reakcije odgojitelja na dječje aktivnosti. Dokumentacija može poprimiti različite oblike, uključujući pisane zapise, audio i video snimke, fotografije, dječje radove i druge artefakte. Ovi materijali čine pedagoški rad opipljivim i omogućuju bolje razumijevanje procesa učenja i razvoja djece. Proces dokumentacije podrazumijeva kritičko promišljanje pedagoškog rada koristeći prikupljeni materijal, a u ovaj proces uključuju se odgojitelji, stručni suradnici, djeca i njihovi roditelji. Organizacija vremena i resursa za dokumentiranje ključna je za uspjeh ovog procesa, jer zahtijeva posvećenost i prioritetno planiranje u radu. Pedagoška dokumentacija nije samo administrativna obaveza, već temelj za unapređenje pedagoške prakse i promicanje dječjeg razvoja (Dahlberg, Moss i Pence, 2013).

Osim toga, pedagoška dokumentacija nije neutralna ni afirmativna, već odražava subjektivnu perspektivu osobe koja dokumentira. Odgojitelji bi trebali razmotriti nekoliko ključnih pitanja prilikom izrade dokumentacije: Odražava li dokumentacija stvarno ponašanje djeteta ili osobna uvjerenja odgojitelja? Fokusira li se analiza na proces, pojedinca ili implicitnu pedagogiju odgojitelja? Opisuje li dokumentacija situaciju i kontekstualne uvjete te pruža li podršku djetetu, roditelju i odgojitelju? Uvažava li se dječja perspektiva ili odrasli tumače dječje izraze? Koje razvojne dimenzije su identificirane u dokumentaciji? (Ljubetić, 2007 prema Visković, 2024).

4. Metodologija empirijskog istraživanja

4.1. Ciljevi istraživanja

Cilj ovog istraživanja je ispitati odgojiteljsku percepciju o važnosti vođenja pedagoške dokumentacije, vlastitim kompetencijama za vođenje pedagoške dokumentacije te kvaliteti vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije u vrtiću.

4.2. Istraživačka pitanja

Istraživanje je usmjereno na odgovaranje sljedećih pitanja:

1. Kako odgojitelji procjenjuju važnost i korisnost vođenja pedagoške dokumentacije u vrtićima?
2. Kako odgojitelji procjenjuju vlastitu kompetenciju u vođenju pedagoške dokumentacije?
3. Koje vrste pedagoške dokumentacije odgojitelji najčešće koriste i smatraju korisnima u svom radu?
4. Kako odgojitelji procjenjuju kvalitetu vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije u vrtiću?
5. Kako odgojitelji procjenjuju utjecaj vođenja pedagoške dokumentacije na dobrobit djeteta u vrtiću?
6. U kojoj mjeri odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao alat za refleksiju o svojoj praksi i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa?

4.3. Hipoteze istraživanja

Na temelju ciljeva i istraživačkih pitanja, postavljene su sljedeće hipoteze:

H1: Odgojitelji visoko procjenjuju važnost i korisnost vođenja pedagoške dokumentacije u vrtićima.

H2: Odgojitelji smatraju da su kompetentni za vođenje pedagoške dokumentacije.

H3: Odgojitelji najčešće koriste individualne portfolije i dječje uratke kao najkorisnije oblike pedagoške dokumentacije.

H4: Odgojitelji ocjenjuju kvalitetu vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije kao visoku.

H5: Odgojitelji smatraju da vođenje pedagoške dokumentacije značajno doprinosi dobrobiti djeteta u vrtiću.

H6: Odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao važan alat za refleksiju i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa.

4.4. Uzorak istraživanja

U istraživanju je sudjelovala 101 odgojiteljica. Struktura uzorka s obzirom na stručnu spremu i radno iskustvo odgojiteljica dana je u Tablici 1 (frekvencije (f), postotak (%), kumulativna frekvencija (Kum f) i kumulativni postotak (Kum %)).

Tablica 1 Struktura uzorka s obzirom na spol, stručnu spremu i radno iskustvo ispitanika

1. Spol	f	%	Kum f	Kum %
Ženski	101	100.00	101	100.00
Muški	0	0.00	101	100.00
2. Stručna sprema				
Dvogodišnje obrazovanje (VŠS)	36	35.64	36	35.64
Preddiplomski studij (prvostupnik/ica)	37	36.63	73	72.28
Diplomski studij (magistar/ica)	28	27.72	101	100.00
3. Radno iskustvo				
0 - 5 godina	13	12.87	13	12.87
6 - 10 godina	12	11.88	25	24.75
11 - 19 godina	39	38.61	64	63.37
20 - 29 godina	27	26.73	91	90.10
30 i više godina	10	9.90	101	100.00

U uzorku su više zastupljene odgojiteljice sa završenim dvogodišnjim obrazovanjem (f=36) i završenim preddiplomskim studijem (f=37), dok je manji, ali značajan dio odgojiteljica (f=28) završio diplomski studij.

U pogledu radnog iskustva najzastupljenije su odgojiteljice s 11 – 19 godina staža (f=39) i odgojiteljice s radnim iskustvom između 20 i 29 godina (f=27). Manje je zastupljeno odgojiteljica s radnim iskustvom od 0 do 5 godina (f=13) i od 6 do 10 godina (f=12). Najmanje su zastupljene odgojiteljice s radnim iskustvom od 30 i više godina (f=10).

4.5. Mjerni instrument

Anketni upitnik korišten u ovom istraživanju namijenjen je odgojiteljima i preuzet je iz diplomskog rada "Pedagoška dokumentacija u suvremenoj odgojno-obrazovnoj praksi dječjih vrtića", uz dopuštenje autorice. Upitnik je prilagođen u skladu s aktualnom i relevantnom literaturom povezanom s temom ovog diplomskog rada, kako bi bio usklađen s ciljevima i istraživačkim pitanjima. Upitnik se sastoji od dva dijela. Prvi dio sadrži pitanja vezana uz demografske podatke i stručnu spremu ispitanika, dok drugi dio sadrži niz tvrdnji o pedagoškoj dokumentaciji na koje ispitanici odgovaraju koristeći Likertovu skalu od 1 do 5 (1 - Uopće se ne slažem, 5 - U potpunosti se slažem). Distribucija upitnika provedena je online.

4.6. Postupak istraživanja

Istraživanje je provedeno tijekom lipnja i srpnja 2024. godine u trajanju od 11 dana. U općim smjernicama, ispitanicima su objašnjeni ciljevi istraživanja i njihova svrha te je naglašeno da će se rezultati koristiti isključivo u svrhu izrade diplomskog rada. Podaci su prikupljeni putem online anketnog upitnika, a ispitanici su sudjelovali dobrovoljno i anonimno. Analiza podataka provedena je korištenjem kvantitativnog pristupa. Obuhvaćena je deskriptivna statistika za pregled osnovnih karakteristika uzorka te eksploratorna faktorska analiza za grupiranje tvrdnji prema istraživačkim pitanjima. Od ukupno 112 prikupljenih odgovora, 101 anketni upitnik je valjano popunjen. Za opći opis prikupljeni su pokazatelji središnjih vrijednosti (aritmetička sredina, najčešća vrijednost) te pokazatelji raspršenosti (učestalost, standardno odstupanje). Za testiranje hipoteza korišten je Kolmogorov-Smirnov test za normalnu distribuciju podataka, dok je Cronbachov α korišten za mjerenje unutrašnje konzistentnosti i pouzdanosti tvrdnji.

4.7. Metode obrade podataka

U sljedećih pet tablica (Tablica 2 – Tablica 6) dani su odgovori i njihove frekvencije na pitanja o stručnom usavršavanju odgojitelja i primjeni pedagoške dokumentacije iz prvog dijela upitnika. Sva pitanja su otvorenog tipa osim petog pitanja: „Jeste li sudjelovali na nekom obliku stručnog usavršavanja na temu pedagoškog dokumentiranja?“ (Tablica 3) na koje se moglo odgovoriti s da ili ne.

Tablica 2 Odgovori i frekvencije na pitanje: „Na koliko ste stručnih usavršavanja bili tijekom prošle godine?“

4. „Na koliko ste stručnih usavršavanja bili tijekom prošle godine?“	f	%
1 – 5	57	56.44
6 – 10	25	24.75
> 10	13	12.87
0	6	5.94

Rezultati vidljivi u Tablici 2 pokazuju da je najveći broj odgojiteljica (f=57) sudjelovao na 1 do 5 stručnih usavršavanja tijekom godine. Manji, ali značajan broj (f=25) sudjelovao je na 6 do 10 stručnih usavršavanja, dok je na više od 10 stručnih usavršavanja sudjelovalo trinaest odgojiteljica (f=13). Manji broj odgojiteljica (f=6) nije sudjelovao ni na jednom stručnom usavršavanju.

Tablica 3 Frekvencije odgovora na pitanje: „Jeste li sudjelovali u nekom obliku stručnog usavršavanja na temu pedagoškog dokumentiranja?“

5. „Jeste li sudjelovali u nekom obliku stručnog usavršavanja na temu pedagoškog dokumentiranja?“	f	%	Kum f	Kum %
Da	28	27.72	28	27.72
Ne	73	72.28	101	100.00

Dvadeset osam odgojiteljica (f=28), što čini 27.72 % uzorka, sudjelovalo je na nekom obliku stručnog usavršavanja na temu „pedagoško dokumentiranje“. Preostalih 73 odgojiteljica (72.28 %) nije sudjelovalo u stručnom usavršavanju na ovu temu. Odgojiteljice koje su sudjelovale na stručnom usavršavanju bile su upitane da navedu konkretne oblike stručnog usavršavanja na temu pedagoškog dokumentiranja u kojima su sudjelovale. Podaci su prikazani u Tablici 3.

Tablica 4 Odgovori na pitanje „Ako ste sudjelovali na nekom obliku stručnog usavršavanja na temu pedagoške dokumentacije, navedite kojem“

6. „Ako ste sudjelovali na nekom obliku stručnog usavršavanja na temu pedagoške dokumentacije, navedite kojem“	f	%
Online stručno usavršavanje	4	17,39 %
Stručni skup	1	4,35 %
Stručno usavršavanje u ustanovi	18	78,26 %

Od 28 odgojiteljica koje su sudjelovale u nekoj vrsti profesionalnog razvoja na temu vođenja pedagoške dokumentacije, 23 su odgovorile na pitanje na kojem obliku stručnog usavršavanja su sudjelovale. Rezultati prikazani u Tablici 4 pokazuju da je većina odgojiteljica (f=18) sudjelovala na stručnim usavršavanjima unutar ustanove. Četiri odgojiteljice (f=4) su sudjelovale u online stručnom usavršavanju, dok je jedna odgojiteljica (f=1) sudjelovala na stručnom skupu.

Tablica 5 Grupirani odgovori i njihove frekvencije na pitanje Navedite koju vrstu dokumentacije primjenjujete (moguće više odgovora)

6. Navedite koju vrstu dokumentacije primjenjujete (moguće više odgovora)	f	%
Službena pedagoška dokumentacija	61	68.54
Individualni portfolio	52	58.43
Fotografije	33	37.08
Mapa profesionalnog razvoja odgajatelja	30	33.71
Videozapisi	29	32.58
Dokumentacija odgojne skupine	25	28.09
Razne bilješke	20	22.47
Dječji crteži	14	15.73
Sažetci razgovora djece	10	11.24
Audio zapisi	10	11.24
Dosje darovite djece i djece s teškoćama	10	11.24

Ukupno 89 odgojiteljica odgovorilo je na pitanje o vrstama dokumentacije koje primjenjuju u svom radu, a rezultati su prikazani u Tablici 5 Najzastupljenija vrsta je službena

pedagoška dokumentacija (f=61, 68.54 %). Individualni portfolio primjenjuje 52 odgojiteljice (f=52, 58.43 %), a fotografije 33 odgojiteljice (f=33, 37.08 %). Mapa profesionalnog razvoja odgajatelja koristi se kod 30 odgojiteljica (f=30, 33.71 %), videozapisi kod 29 odgojiteljica (f=29, 32.58 %), a dokumentacija odgojne skupine kod 25 odgojiteljica (f=25, 28.09 %). Razne bilješke vodi 20 odgojiteljica (f=20, 22.47 %). Manje zastupljeni oblici uključuju dječje crteže (f=14, 15.73 %), sažetke razgovora djece (f=10, 11.24 %), audio zapise (f=10, 11.24 %) te dosjee darovite djece i djece s teškoćama (f=10, 11.24 %).

Tablica 6 Odgovori na pitanje Koju vrstu dokumentacije NAJČEŠĆE primjenjujete?

7. Koju vrstu dokumentacije NAJČEŠĆE primjenjujete?	f	%
Službena pedagoška dokumentacija	4	4,55
Individualni portfolio	6	6,82
Fotografije	17	19,32
Razne bilješke	11	12,50
Pedagoška dokumentacija odgojne skupine	44	50,00
Dječji radovi	1	1,14
Video	4	4,55
Dnevnik prakse	1	1,14

Ukupno 88 odgojiteljica odgovorilo je na pitanje o vrsti dokumentacije koju najčešće primjenjuju, a rezultati su prikazani u Tablici 6. Najveći broj odgojiteljica (f=44, 50.00 %) navele su da najčešće primjenjuju pedagošku dokumentaciju odgojne skupine. Fotografije su također često korištene, što je navelo 17 odgojiteljica (19.32 %). Razne bilješke koristi 11 odgojiteljica (12.50 %), dok individualni portfolio najčešće primjenjuje 6 odgojiteljica (6.82 %). Službenu pedagošku dokumentaciju i videozapise jednako primjenjuju po 4 odgojiteljice (4.55 %). Dječji radovi i dnevnik prakse su najmanje zastupljeni, s po jednom odgojiteljicom (1.14 %) koja ih najčešće primjenjuje.

Drugi dio upitnika u istraživanju bio je upitnik stavova odgojitelja o pedagoškoj dokumentaciji. Za 36 tvrdnji o pedagoškoj dokumentaciji koje pokrivaju ciljeve istraživanja, ispitanik je naveo stupanj slaganja s tvrdnjom (petostupanjskom Likertovom skalom u rasponu od 1 - uopće se ne slažem do 5 – u potpunosti se slažem). Stupnjevi slaganja s pojedinom

tvrdnjom čine intervalnu varijablu koja može poprimiti vrijednosti od 1 do 5. Tvrdnje 1 do 33 su istog, pozitivnog smjera, dok su posljednje 3 tvrdnje negativne pa im je promijenjen smjer, tj. stupanj slaganja 1 promijenjen u 5, stupanj slaganja 2 promijenjen u 4 itd.

U sljedećoj Tablici 7 dat ćemo minimalnu i maksimalnu vrijednost, aritmetičku sredinu (M) i standardnu devijaciju (SD) za odgovore (stupnjevi slaganja) na svaku od 36 tvrdnji.

Tablica 7 Prosječne vrijednosti odgovora na tvrdnje o pedagoškoj dokumentaciji

Tvrdnja	Mi n	Ma x	M	SD
1. Smatram da pedagoška dokumentacija nije samo administrativna obveza, već važan alat za rad s djecom	1	5	4,33	0,91
2. Vođenje pedagoške dokumentacije važno je jer pridonosi kreiranju kulture uključenosti i dijaloga među svim sudionicima u vrtiću	1	5	4,15	1,01
3. „Pedagoška dokumentacija pomaže mi razumjeti djetetove interese, mogućnosti, sposobnosti i potrebe svakog djeteta“	1	5	4,15	1,01
4. Pedagoška dokumentacija pomaže mi u planiranju i prilagodbi aktivnosti prema individualnim potrebama djeteta	1	5	4,15	1,02
5. Pedagoška dokumentacija podržava djecu s posebnim potrebama i prati njihov napredak	1	5	3,96	1,17
6. Pedagoška dokumentacija pruža temelj za aktivno iskustveno učenje	1	5	3,83	1,09
7. Dokumentiranje dječjih aktivnosti pomaže u stvaranju poticajnog okruženja za djecu	2	5	4,38	0,81
8. Pregledavanjem pedagoške dokumentacije djeca postaju svjesnija svojih postignuća, što pridonosi razvoju pozitivne slike o sebi i povećanju samopouzdanja	2	5	4,33	0,86
9. Pedagoška dokumentacija pomaže djeci razumjeti njihov proces učenja i razvija njihove metakognitivne vještine	2	5	4,16	0,91
10. Pedagoška dokumentacija omogućava djeci refleksiju o svojim aktivnostima u interakciji s vršnjacima i odraslima, što potiče razvoj komunikacijskih i socijalnih vještina	1	5	4,24	0,95
11. Pedagoška dokumentacija poboljšava komunikaciju s roditeljima pružajući im detaljan uvid u razvoj i potrebe njihove djece	2	5	4,21	0,88
12. Smatram se kompetentnom/im za samostalno vođenje pedagoške dokumentacije	1	5	4,22	0,8
13. Kolege/ice su mi važna podrška pri vođenju pedagoške dokumentacije	1	5	3,81	1,22
14. Podrška stručne službe značajno doprinosi mojoj sposobnosti za vođenje pedagoške dokumentacije	1	5	2,97	1,39
15. Formalno obrazovanje mi je pomoglo u stjecanju kompetencija o vođenju pedagoške dokumentacije	1	5	2,88	1,24

16. Neformalno i informalno obrazovanje mi je pomoglo u stjecanju kompetencija o vođenju pedagoške dokumentacije	1	5	4,09	0,97
17. Redovito pratim stručnu literaturu i edukacije o vođenju pedagoške dokumentacije	1	5	3,66	1,08
18. „Volio/voljela bih unaprijediti svoje kompetencije za vođenje pedagoške dokumentacije“	1	5	4,23	0,88
19. Sustavnim vođenjem pedagoške dokumentacije doprinosim svom profesionalnom razvoju	1	5	4,38	0,86
20. „Pedagoška dokumentacija pomaže mi u samorefleksiji i kritičkom promišljanju vlastite prakse“	2	5	4,33	0,84
21. „Pedagoška dokumentacija pomaže mi u refleksiji prakse s kolegama“	1	5	3,97	1,11
22. Koristim povratne informacije kolega/ica kako bih poboljšao/la kvalitetu vođenja svoje pedagoške dokumentacije	1	5	3,86	1,12
23. Dokumentacija koju vodim pruža dublji uvid u kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa	1	5	4,13	0,9
24. Redovito koristim pedagošku dokumentaciju za refleksiju o svojoj praksi	1	5	3,9	1,02
25. Pedagoška dokumentacija me usmjerava na prilagodbu kurikuluma prema trenutnim potrebama djece	1	5	3,96	1,07
26. „Pedagoška dokumentacija mi pomaže u planiranju područja budućeg stručnog usavršavanja“	1	5	3,71	1,19
27. Pedagoška dokumentacija mi pomaže identificirati područja za poboljšanje u mojoj praksi	1	5	3,94	1,11
28. Na temelju refleksije o pedagoškoj dokumentaciji planiram daljnje aktivnosti u odgojno-obrazovnom procesu	1	5	4,05	1,02
29. Dokumentacija mi omogućuje bolje razumijevanje ishoda mojih pedagoških intervencija	1	5	4,02	1,04
30. Dokumentacija pomaže u uključivanju obitelji u obrazovni proces	1	5	3,75	1,19
31. „Redovno koristim pedagošku dokumentaciju kako bih roditeljima pokazao/la što dijete u vrtiću radi, u kojim aktivnostima sudjeluje, s kime se druži, za što pokazuje interes itd.“	1	5	3,72	1,22
32. Pedagoška dokumentacija čini pedagošku praksu vidljivom i stvara prostor za refleksiju	1	5	4,24	0,91
33. „Sustavno vođenje pedagoške dokumentacije omogućuje napredak i razvoj cijele ustanove“	1	5	4,16	1,01
34. „Pedagošku dokumentaciju vodim samo zato što je u opisu mog posla (negativna tvrdnja)“	1	5	2,6	1,26
35. „Vodim pedagošku dokumentaciju samo zato što stručna služba to traži od mene (negativna tvrdnja)“	1	5	2,38	1,3
36. „Vođenje pedagoške dokumentacije zahtjevno mi je i stvara mi dodatno opterećenje (negativna tvrdnja)“	1	5	2,84	1,25

Aritmetičke sredine svih pozitivnih tvrdnji (tvrdnje 1–33), osim tvrdnji 14 i 15, ukazuju na visok stupanj slaganja odgojitelja o važnosti i korisnosti pedagoške dokumentacije. Međutim, tvrdnje 14 i 15, koje se odnose na podršku stručne službe ($M = 2,97$) i formalno obrazovanje ($M = 2,88$), pokazuju nisku razinu slaganja odgojitelja o tome koliko im ti aspekti pomažu u razvijanju kompetencija za vođenje pedagoške dokumentacije.

Da bi se odgovorilo na istraživačka pitanja, odnosno prihvatilo ili odbacilo hipoteze istraživanja, tvrdnje o pedagoškoj dokumentaciji grupirane su prema istraživačkim pitanjima na temelju provedene eksploratorne faktorske analize prikupljenih odgovora te na temelju literature koja se bavila istim ili sličnim pitanjima. Nad tvrdnjama 1 – 36 (varijable P1, P2, P3, ..., P33, P34R, P35R, P36R) provedena je eksploratorna faktorska analiza da bi se tvrdnje grupirale u 5 grupa (faktora) i povezale s 5 istraživačkih pitanja (3. istraživačko pitanje pokriva samo varijable iz Prvog dijela upitnika). Kod faktorske analize korištena je *Principal Component Analysis* (PCA) metoda ekstrakcije faktora i kosa PROMAX rotacija. Grupiranje je rezultiralo sljedećim faktorima, povezano s istraživačkim pitanjima:

I1: Kako odgojitelji procjenjuju važnost i korisnost pedagoške dokumentacije u vrtićima (Faktor 3). Ovaj faktor obuhvaća tvrdnje P1, P2, P3, P4, P5, P6 i P7.

I2: Kako odgojitelji procjenjuju vlastitu kompetenciju u vođenju pedagoške dokumentacije (Faktor 5). Ovaj faktor obuhvaća tvrdnje P12, P13, P14, P15, P16, P17 i P18, te uključuje odgovore na pitanja 4, 5 i 6 iz prvog dijela upitnika o stručnom usavršavanju.

I4: Kako odgojitelji procjenjuju kvalitetu vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije u vrtiću (Faktor 4). Ovaj faktor obuhvaća tvrdnje P19, P20, P21, P22, P23, P29, P34R, P35R i P36R.

I5: Kako odgojitelji procjenjuju utjecaj vođenja pedagoške dokumentacije na dobrobit djeteta u vrtiću (Faktor 2). Ovaj faktor obuhvaća tvrdnje P3, P7, P8, P9, P10, P11, P23, P25, P31, P32 i P33.

I6: U kojoj mjeri odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao alat za refleksiju o svojoj praksi i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa (Faktor 1). Ovaj faktor obuhvaća tvrdnje P21, P24, P25, P26, P27, P28, P29 i P30.

U Tablici 8 prikazan je rezultat eksploratorne faktorske analize, matrica korelacija varijabli na faktore (matrica strukture).

Tablica 8 Matrica strukture poslije eksploratorne faktorske analize

Varijabla	Faktor 1	Faktor 2	Faktor 3	Faktor 4	Faktor 5
P1	0,34	0,529	0,563	0,495	0,437
P2	0,561	0,498	0,766	0,386	0,274
P3	0,369	0,512	0,779	0,483	0,634
P4	0,46	0,399	0,718	0,474	0,57
P5	0,373	0,471	0,714	0,428	0,398
P6	0,523	0,546	0,818	0,476	0,359
P7	0,454	0,631	0,566	0,409	0,451
P8	0,422	0,885	0,415	0,364	0,51
P9	0,447	0,799	0,465	0,32	0,524
P10	0,473	0,854	0,318	0,378	0,413
P11	0,516	0,79	0,356	0,346	0,537
P12	0,279	0,432	0,244	0,238	0,722
P13	0,628	0,106	0,365	0	0,071
P14	0,546	0,271	0,533	0,035	0,132
P15	0,292	-0,021	0,505	0,174	0,297
P16	0,336	0,342	0,245	0,148	0,782
P17	0,629	0,392	0,28	0,212	0,289
P18	0,159	0,368	0,545	0,169	-0,079
P19	0,691	0,542	0,31	0,546	0,56
P20	0,783	0,492	0,443	0,586	0,535
P21	0,812	0,389	0,4	0,244	0,249
P22	0,76	0,26	0,47	0,156	0,155
P23	0,728	0,595	0,405	0,493	0,707
P24	0,844	0,434	0,334	0,375	0,485
P25	0,838	0,58	0,373	0,436	0,591
P26	0,802	0,412	0,487	0,405	0,349
P27	0,872	0,545	0,346	0,446	0,49
P28	0,817	0,495	0,345	0,415	0,552
P29	0,763	0,511	0,547	0,574	0,559
P30	0,77	0,547	0,209	0,196	0,208
P31	0,705	0,568	0,155	0,286	0,316
P32	0,546	0,878	0,349	0,462	0,4
P33	0,487	0,744	0,453	0,32	0,236
P34R	0,368	0,283	0,337	0,901	0,215
P35R	0,261	0,301	0,291	0,888	0,143
P36R	0,071	0,252	0,292	0,662	0,308

Prema rezultatima eksploratorne faktorske analize, tvrdnje su podijeljene prema istraživačkim pitanjima tako da sve budu uključene:

I1. Kako odgojitelji procjenjuju važnost i korisnost pedagoške dokumentacije u vrtićima? (odgovara Faktoru 3)

P1. Smatram da pedagoška dokumentacija nije samo administrativna obveza, već važan alat za rad s djecom.

P2. Vođenje pedagoške dokumentacije važno je jer pridonosi kreiranju kulture uključenosti i dijaloga među svim sudionicima u vrtiću.

P3. „Pedagoška dokumentacija pomaže mi razumjeti djetetove interese, mogućnosti, sposobnosti i potrebe svakog djeteta.“

P4. Pedagoška dokumentacija pomaže mi u planiranju i prilagodbi aktivnosti prema individualnim potrebama djece.

P5. Pedagoška dokumentacija podržava djecu s posebnim potrebama i prati njihov napredak.

P6. Pedagoška dokumentacija pruža temelj za aktivno iskustveno učenje.

P7. Dokumentiranje dječjih aktivnosti pomaže u stvaranju poticajnog okruženja za djecu.

I2. Kako odgojitelji procjenjuju vlastitu kompetenciju u vođenju pedagoške dokumentacije? (odgovara Faktoru 5)

P12. Smatram se kompetentnom/im za samostalno vođenje pedagoške dokumentacije.

P13. Kolege/ice su mi važna podrška pri vođenju pedagoške dokumentacije.

P14. Podrška stručne službe značajno doprinosi mojoj sposobnosti za vođenje pedagoške dokumentacije.

P15. Formalno obrazovanje mi je pomoglo u stjecanju kompetencija o vođenju pedagoške dokumentacije.

P16. Neformalno i informalno obrazovanje mi je pomoglo u stjecanju kompetencija o vođenju pedagoške dokumentacije.

P17. „Redovito pratim stručnu literaturu i edukacije o vođenju pedagoške dokumentacije.“

P18. „Volio/voljela bih unaprijediti svoje kompetencije za vođenje pedagoške dokumentacije.“

Pod istraživačko pitanje I2 ulaze i odgovori na sljedeća pitanja iz Prvog dijela upitnika:

4. „Na koliko ste stručnih usavršavanja bili tijekom prošle godine?“

5. „Jeste li sudjelovali u nekom obliku stručnog usavršavanja na temu "pedagoško dokumentiranje?“

6. „Ako ste sudjelovali na nekom obliku stručnog usavršavanja na temu pedagoške dokumentacije, navedite kojem.“

I3. Koje vrste pedagoške dokumentacije odgojitelji najčešće koriste i smatraju korisnima u svom radu? (odgovori na sljedeća pitanja iz Prvog dijela upitnika)

7. Navedite koje sve vrste dokumentacije primjenjujete.

8. Koju vrstu dokumentacije najčešće primjenjujete?

I4. Kako odgojitelji procjenjuju kvalitetu vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije u vrtiću? (odgovara Faktoru 4)

P19. Sustavnim vođenjem pedagoške dokumentacije doprinosim svom profesionalnom razvoju.

P20. „Pedagoška dokumentacija pomaže mi u samorefleksiji i kritičkom promišljanju vlastite prakse.“

P21. „Pedagoška dokumentacija pomaže mi u refleksiji prakse s kolegama.“

P22. Koristim povratne informacije kolega/ica kako bih poboljšao/la kvalitetu vođenja svoje pedagoške dokumentacije.

P23. Dokumentacija koju vodim pruža dublji uvid u kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa.

P29. Dokumentacija mi omogućuje bolje razumijevanje ishoda mojih pedagoških intervencija.

P34. „Pedagošku dokumentaciju vodim samo zato što je u opisu mog posla.“ (R - pozitivan smjer tvrdnje)

P35. „Vodim pedagošku dokumentaciju samo zato što stručna služba to traži od mene.“ (R - pozitivan smjer tvrdnje)

P36. „Vođenje pedagoške dokumentacije zahtjevno mi je i stvara mi dodatno opterećenje.“ (R - pozitivan smjer tvrdnje)

I5. Kako odgojitelji procjenjuju utjecaj vođenja pedagoške dokumentacije na dobrobit djeteta u vrtiću? (odgovara Faktoru 2)

P3. „Pedagoška dokumentacija pomaže mi razumjeti djetetove interese, mogućnosti, sposobnosti i potrebe svakog djeteta.“

P7. Dokumentiranje dječjih aktivnosti pomaže u stvaranju poticajnog okruženja za djecu.

P8. Pregledavanjem pedagoške dokumentacije djeca postaju svjesnija svojih postignuća, što pridonosi razvoju pozitivne slike o sebi i povećanju samopouzdanja.

P9. Pedagoška dokumentacija pomaže djeci razumjeti njihov proces učenja i razvija njihove metakognitivne vještine.

P10. Pedagoška dokumentacija omogućava djeci refleksiju o svojim aktivnostima u interakciji s vršnjacima i odraslima, što potiče razvoj komunikacijskih i socijalnih vještina.

P11. Pedagoška dokumentacija poboljšava komunikaciju s roditeljima pružajući im detaljan uvid u razvoj i potrebe njihove djece.

P23. Dokumentacija koju vodim pruža dublji uvid u kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa.

P25. Pedagoška dokumentacija me usmjerava na prilagodbu kurikuluma prema trenutnim potrebama djece.

P31. „Redovno koristim pedagošku dokumentaciju kako bih roditeljima pokazao/la što dijete u vrtiću radi, u kojim aktivnostima sudjeluje, s kime se druži, za što pokazuje interes itd.“

P32. Pedagoška dokumentacija čini pedagošku praksu vidljivom i stvara prostor za refleksiju.

P33. „Sustavno vođenje pedagoške dokumentacije omogućuje napredak i razvoj cijele ustanove.“

I6. U kojoj mjeri odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao alat za refleksiju o svojoj praksi i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa? (odgovara Faktoru 1)

P21. „Pedagoška dokumentacija pomaže mi u refleksiji prakse s kolegama.“

P24. Redovito koristim pedagošku dokumentaciju za refleksiju o svojoj praksi.

P25. Pedagoška dokumentacija me usmjerava na prilagodbu kurikuluma prema trenutnim potrebama djece.

P26. „Pedagoška dokumentacija mi pomaže u planiranju područja budućeg stručnog usavršavanja.“

P27. „Pedagoška dokumentacija mi pomaže identificirati područja za poboljšanje u mojoj praksi.“

P28. Na temelju refleksije o pedagoškoj dokumentaciji planiram daljnje aktivnosti u odgojno-obrazovnom procesu.

P29. Dokumentacija mi omogućuje bolje razumijevanje ishoda mojih pedagoških intervencija.

P30. Dokumentacija pomaže u uključivanju obitelji u obrazovni proces.

5. Rezultati istraživanja

5.1. Deskriptivne statističke mjere i testiranje hipoteza

Da bismo dobili ukupne ocjene za pojedina istraživačka pitanja, zbrojili smo stupnjeve slaganja za pripadajuće tvrdnje za svakog ispitanika. Tako smo dobili zbirne numeričke varijable za sljedeća istraživačka pitanja: I1 - Kako odgojitelji procjenjuju važnost i korisnost vođenja pedagoške dokumentacije u vrtićima? (varijabla I1), I2 - Kako odgojitelji procjenjuju

vlastitu kompetenciju u vođenju pedagoške dokumentacije? (varijabla I2), I4 - Kako odgojitelji procjenjuju kvalitetu vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije u vrtiću? (varijabla I4), I5 - Kako odgojitelji procjenjuju utjecaj vođenja pedagoške dokumentacije na dobrobit djeteta u vrtiću? (varijabla I5) i I6 - U kojoj mjeri odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao alat za refleksiju o svojoj praksi i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa? (varijabla I6). Osnovne deskriptivne statističke mjere za ove varijable dane su u Tablici 9.

Tablica 9 Deskriptivni pokazatelji za zbirne varijable I1, I2, I4, I5, I6 (N=101)

	Broj tvrdnji	Raspon rezult.	Medijana	Mod	M	SD	Sk	K	K-S test	α
I1	7	14-35	30	35	28.9	5.6	-0.79	-0.03	.140**	0.90
I2	7	14-35	26	27	25.9	4.5	-0.27	-0.05	.079	0.66
I4	9	12-45	36	36	34.9	6.8	-0.78	0.51	.102*	0.88
I5	11	24-55	46	55	45.7	8.1	-0.57	-0.38	.130**	0.93
I6	8	8-40	32	40	31.3	7.4	-0.81	0.40	.119**	0.94

* p<.05

** p<.01

U Tablici 9 navedeni su: broj pripadajućih tvrdnji, raspon vrijednosti zbirne varijable, medijan, mod (najčešća vrijednost podataka), aritmetička sredina, standardna devijacija (prosječno odstupanje od aritmetičke sredine), mjere asimetričnosti i spljoštenosti distribucije, rezultat Kolmogorov-Smirnovljevog testa (K-S test) kojim testiramo hipotezu o normalnoj distribuciji podataka te Cronbachova α kojom mjerimo unutrašnju konzistentnost i pouzdanost tvrdnji, tj. koliko tvrdnje konzistentno mjere istu karakteristiku.

Kod istraživačkih pitanja: I1 - Kako odgojitelji procjenjuju važnost i korisnost vođenja pedagoške dokumentacije u vrtićima?, I4 - Kako odgojitelji procjenjuju kvalitetu vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije u vrtiću?, I5 - Kako odgojitelji procjenjuju utjecaj vođenja pedagoške dokumentacije na dobrobit djeteta u vrtiću? i I6 - U kojoj mjeri odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao alat za refleksiju o svojoj praksi i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa?, prema rezultatima Kolmogorov-Smirnovljeva testa, podaci nisu uzorci iz populacije s normalnom distribucijom ($p < \alpha = .05$), već su distribucije podataka umjereno negativno zakrivljene (mjera asimetričnosti), što znači da su u podacima zastupljenije više vrijednosti. Kod takvih podataka vrijedi Aritmetička sredina $\leq$ Medijan $\leq$ Mod. Kod istraživačkih pitanja I1, I5, I6, mod je jednak najvećoj mogućoj zbirnoj vrijednosti, tj. ispitanici su se najčešće u potpunosti slagali sa svim pripadajućim tvrdnjama. Tvrdnje koje pripadaju ovim istraživačkim pitanjima imaju visoku konzistentnost i unutrašnju pouzdanost (Cronbachova $\alpha > 0.8$).

Ako za istraživačka pitanja I1, I4, I5, I6 vrijednosti aritmetičke sredine, medijana i moda podijelimo s pripadajućem brojem tvrdnji, dobit ćemo prosječne srednje vrijednosti po tvrdnji koje mogu biti u rasponu 1 do 5.

Tablica 10 Prosječna aritmetička sredina, medijan i mod po tvrdnji za zbirne varijable I1, I4, I5, I6

	M	M dn	M o
I1	4.1	4.3	5
I4	3.9	4	4
I5	4.2	4.2	5
I6	3.9	4	5

Kod istraživačkih pitanja: I1 - Kako odgojitelji procjenjuju važnost i korisnost vođenja pedagoške dokumentacije u vrtićima?, I4 - Kako odgojitelji procjenjuju kvalitetu vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije u vrtiću?, I5 - Kako odgojitelji procjenjuju utjecaj vođenja pedagoške dokumentacije na dobrobit djeteta u vrtiću? i I6 - U kojoj mjeri odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao alat za refleksiju o svojoj praksi i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa?, sve prosječne srednje vrijednosti po pripadajućim tvrdnjama su ≥ 3.9 . 50 % podataka je manje od medijana (pa je također 50 % podataka veće od medijana), a medijani iz Tablice 10 odgovaraju stupnju slaganja 4. Do istih zaključka o prihvatanju ili odbacivanju hipoteza istraživanja, došli bi i χ^2 testom kojim dobivene frekvencije odgovora uspoređujemo s očekivanim frekvencijama.

H1: Odgojitelji visoko procjenjuju važnost i korisnost vođenja pedagoške dokumentacije u vrtićima.

Rezultati istraživanja koji se odnose na tvrdnje 1, 2, 3, 4, 5, 6 i 7 (vidi Tablicu 7) pokazuju visoke ocjene u vezi s percepcijom važnosti pedagoške dokumentacije. Tvrdnja 1, koja se odnosi na percepciju da pedagoška dokumentacija nije samo administrativna obveza, već važan alat za rad s djecom, dobila je visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,33$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika visoko cijeni pedagošku dokumentaciju i smatra je ključnom za kvalitetan rad s djecom. Standardna devijacija od $SD = 0,91$ pokazuje da su odgovori ispitanika relativno ujednačeni, što znači da su mišljenja prilično usklađena. Tvrdnja 2, koja naglašava ulogu dokumentacije u kreiranju kulture dijaloga i uključenosti u vrtiću, dobila je visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,15$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika visoko vrednuje pedagošku dokumentaciju u poticanju dijaloga i

participacije među djecom i odgojiteljima u vrtiću. Standardna devijacija od $SD = 1,01$ sugerira postojanje određenih razlika u mišljenjima, što znači da nisu svi ispitanici jednako snažno percipirali ovu ulogu dokumentacije. Tvrdnja 3, koja se odnosi na važnost dokumentacije za razumijevanje interesa, sposobnosti i potreba djece, također je dobila visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,15$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika visoko vrednuje pedagošku dokumentaciju u razumijevanju individualnih potreba i interesa djece. Standardna devijacija od $SD = 1,01$ sugerira postojanje određenih razlika u percepcijama ispitanika, što znači da neki odgojitelji ovu ulogu dokumentacije vrednuju više od drugih. Tvrdnja 4, koja se tiče planiranja aktivnosti prema individualnim potrebama djeteta, dobila je visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,15$. Ovaj rezultat pokazuje da većina ispitanika visoko vrednuje pedagošku dokumentaciju kao sredstvo za prilagođavanje aktivnosti prema specifičnim potrebama svakog djeteta. Standardna devijacija od $SD = 1,02$ ukazuje na postojanje određene razine razlike u mišljenjima među ispitanicima. Za tvrdnju 5, koja se odnosi na podršku djeci s posebnim potrebama kroz pedagošku dokumentaciju, prosječna ocjena iznosila je $M = 3,96$. Ovaj rezultat sugerira da većina ispitanika prepoznaje važnost dokumentacije u pružanju podrške djeci s posebnim potrebama, ali nisu svi ispitanici jednako snažno uvjereni u ovu ulogu dokumentacije. Standardna devijacija od $SD = 1,17$ ukazuje na veće razlike u mišljenjima među ispitanicima. Tvrdnja 6, koja naglašava ulogu dokumentacije u aktivnom iskustvenom učenju, dobila je umjereno visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 3,83$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika prepoznaje pedagošku dokumentaciju kao korisnu u poticanju iskustvenog učenja, iako možda u manjoj mjeri u odnosu na druge tvrdnje. Standardna devijacija od $SD = 1,09$ sugerira postojanje određene razine razlike u percepcijama, što ukazuje na raznolike stavove među ispitanicima. Najviša prosječna ocjena zabilježena je kod tvrdnje 7, koja se odnosi na stvaranje poticajnog okruženja za djecu kroz dokumentiranje njihovih aktivnosti, s aritmetičkom sredinom od $M = 4,38$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika snažno prepoznaje važnost pedagoške dokumentacije u stvaranju poticajnog okruženja za djecu. Standardna devijacija od $SD = 0,81$ sugerira da su mišljenja ispitanika prilično usklađena.

Zbirni podaci za istraživačko pitanje II: „Kako odgojitelji procjenjuju važnost i korisnost pedagoške dokumentacije u vrtićima?“, prikazani u Tablici 9, pokazuju prosječnu vrijednost aritmetičke sredine od $M = 28,9$, dok medijan iznosi $Md = 30$. Prosječne srednje vrijednosti po tvrdnji iznose $M = 4,1$, što dodatno potvrđuje da odgojitelji visoko procjenjuju važnost i korisnost pedagoške dokumentacije. Ove vrijednosti upućuju na to da se većina

ispitanika slaže s tvrdnjama koje se odnose na važnost vođenja pedagoške dokumentacije, što je potkrijepljeno i konzistentnošću tvrdnji, kako je vidljivo iz Cronbachove alfa vrijednosti od $\alpha = 0,90$ u Tablici 10.

Ovi rezultati ukazuju na to da odgojitelji visoko procjenjuju važnost i korisnost pedagoške dokumentacije, što podržava prihvaćanje hipoteze H1.

H2: Odgojitelji smatraju da su kompetentni za vođenje pedagoške dokumentacije.

Rezultati istraživanja vezani uz tvrdnje 12, 13, 14, 15, 16, 17 i 18 (Tablica 7), kao i odgovori na pitanja iz prvog dijela upitnika (pitanja 4, 5 i 6), analiziraju percepciju kompetencija odgojitelja u vođenju pedagoške dokumentacije.

Tvrdnja 12, koja se odnosi na samoprocjenu kompetencije za vođenje pedagoške dokumentacije, dobila je visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,22$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanica smatra da posjeduju visoku razinu kompetencija za vođenje pedagoške dokumentacije. Standardna devijacija od $SD = 0,80$ pokazuje da su mišljenja ispitanica prilično ujednačena. Tvrdnja 13, koja naglašava važnost podrške kolega pri vođenju dokumentacije, dobila je umjereno visoku ocjenu od $M = 3,81$. Ovaj rezultat ukazuje na umjereno slaganje ispitanica s tvrdnjom, dok standardna devijacija od $SD = 1,22$ sugerira da postoji veća raznolikost u percepciji važnosti podrške kolega. Tvrdnja 14, koja se odnosi na doprinos podrške stručne službe kompetencijama za vođenje pedagoške dokumentacije, dobila je nižu prosječnu ocjenu od $M = 2,97$. Ovaj rezultat ukazuje na to da ispitanice uglavnom ne percipiraju podršku stručne službe kao važan faktor u razvijanju kompetencija za vođenje dokumentacije. Standardna devijacija od $SD = 1,39$ ukazuje na značajne razlike u mišljenjima među ispitanicama. Tvrdnja 15, koja se tiče doprinosa formalnog obrazovanja kompetencijama za vođenje dokumentacije, imala je nižu prosječnu ocjenu od $M = 2,88$. Ovaj rezultat ukazuje na to da ispitanice formalno obrazovanje doživljavaju kao manje korisno za razvijanje kompetencija vezanih za dokumentaciju. Standardna devijacija od $SD = 1,24$ pokazuje raznolike percepcije među ispitanicama. Tvrdnja 16, koja se odnosi na doprinos neformalnog i informalnog obrazovanja kompetencijama za vođenje pedagoške dokumentacije, dobila je visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,09$. Ovi rezultati ukazuju na to da većina ispitanica prepoznaje značajan doprinos neformalnog i informalnog obrazovanja razvoju kompetencija. Standardna devijacija od $SD = 0,97$ ukazuje na relativno konzistentna mišljenja među ispitanicama. Tvrdnja 17, koja ispituje redovito praćenje stručne literature i edukacija, dobila je umjereno visoku ocjenu od $M = 3,66$. Ovaj rezultat sugerira da većina ispitanica prepoznaje važnost kontinuiranog praćenja stručne literature i sudjelovanja u edukacijama.

Standardna devijacija od $SD = 1,08$ pokazuje umjerene razlike u njihovim stavovima. Konačno, tvrdnja 18, koja se odnosi na želju za unapređenjem kompetencija, dobila je visoku ocjenu od $M = 4,23$. Ovaj rezultat ukazuje na izraženu želju većine ispitanica za daljnjim razvojem kompetencija, dok standardna devijacija od $SD = 0,88$ sugerira slična mišljenja među ispitanicima.

Pored tvrdnji, pod istraživačko pitanje I2 ulaze i odgovori na sljedeća pitanja iz prvog dijela upitnika. Pitanje 4, koje se odnosi na broj stručnih usavršavanja tijekom prošle godine, pokazuje da je većina odgojitelja (56,44 %, $f = 57$) sudjelovala na 1 do 5 stručnih usavršavanja, dok je manji broj (24,75 %, $f = 25$) sudjelovao na 6 do 10 usavršavanja. Samo 12,87 % ($f = 13$) sudjelovalo je na više od 10 stručnih usavršavanja, dok je mali broj odgojitelja (5,94 %, $f = 6$) odgovorio da nije sudjelovao ni na jednom stručnom usavršavanju. Pitanje 5, koje se odnosi na sudjelovanje u stručnom usavršavanju na temu "pedagoško dokumentiranje", pokazuje da je samo 27,72 % odgojitelja ($f = 28$) sudjelovalo u tom obliku usavršavanja, dok većina (72,28 %, $f = 73$) nije sudjelovala. Pitanje 6, koje se odnosi na oblik stručnog usavršavanja na temu pedagoške dokumentacije, pokazuje da je većina odgojitelja (78,26 %) sudjelovala na stručnim usavršavanjima unutar ustanove, dok je manji broj sudjelovao u online stručnim usavršavanjima (17,39 %) ili na stručnim skupovima (4,35 %).

Dodatno, kod istraživačkog pitanja I2: „Kako odgojitelji procjenjuju vlastitu kompetenciju u vođenju pedagoške dokumentacije?“, podaci imaju normalnu distribuciju (p -vrijednost Kolmogorov-Smirnovljevog testa $> .05$), što potvrđuju i ostale deskriptivne mjere. Međutim, na temelju ovih rezultata ne možemo tvrditi da se odgojitelji u pravilu osjećaju kompetentni za vođenje pedagoške dokumentacije. Cronbachova alfa vrijednost ($\alpha = 0,66$) za tvrdnje vezane uz istraživačko pitanje I2: „Kako odgojitelji procjenjuju vlastitu kompetenciju u vođenju pedagoške dokumentacije?“, iznosi nešto niže od preporučene vrijednosti ($\alpha = 0,70$) za mjerenje unutrašnje konzistentnosti. Ova vrijednost sugerira da bi određeni aspekti upitnika mogli zahtijevati daljnju razradu kako bi se poboljšala konzistentnost mjerenja u budućim istraživanjima.

Prema ovim rezultatima, iako odgojitelji u određenim aspektima visoko procjenjuju svoje kompetencije, ukupan rezultat i niže prosječne ocjene za pojedine tvrdnje, poput tvrdnje 14 (Doprinos podrške stručne službe kompetencijama za vođenje pedagoške dokumentacije, $M = 2,97$) i tvrdnje 15 (Doprinos formalnog obrazovanja kompetencijama za vođenje pedagoške dokumentacije, $M = 2,88$), ne ukazuju na to da se većina odgojitelja u pravilu osjeća kompetentno za vođenje pedagoške dokumentacije. Ovi rezultati, u kombinaciji s nižom

vrijednošću Cronbachove alfe ($\alpha = 0,66$), upućuju na to da odgojitelji ne doživljavaju sve aspekte vođenja pedagoške dokumentacije kao područje u kojem se osjećaju potpuno kompetentno. Stoga, hipoteza H2 nije prihvaćena.

H3: Odgojitelji najčešće koriste individualne portfolije i dječje uratke kao najkorisnije oblike pedagoške dokumentacije.

Rezultati istraživanja vezani uz Pitanja 7 i 8 pokazuju koji se oblici pedagoške dokumentacije najčešće koriste u praksi (Tablice 5 i 6). Prema rezultatima Pitanja 7, najzastupljeniji oblici pedagoške dokumentacije su službena pedagoška dokumentacija (68,54 %, $f = 61$) i individualni portfolio (58,43 %, $f = 52$). Ostali oblici dokumentacije, poput fotografija (37,08 %, $f = 33$), mapa profesionalnog razvoja (33,71 %, $f = 30$) i videozapisa (32,58 %, $f = 29$), koriste se rjeđe. Dječji radovi, za koje je hipotezom pretpostavljeno da su česti, koriste se kod samo 15,73 % ispitanika ($f = 14$). Rezultati Pitanja 8 pokazuju da je pedagoška dokumentacija odgojne skupine najčešće korištena, prema 50 % ispitanika ($f = 44$). Fotografije koristi 19,32 % odgojitelja ($f = 17$), dok individualni portfolio koristi 6,82 % odgojitelja ($f = 6$), a dječje radove koristi tek 1,14 % ispitanika ($f = 1$).

Na temelju ovih podataka, iako se individualni portfolio relativno često koristi, on nije najčešće korišten oblik pedagoške dokumentacije. Dječji radovi imaju vrlo nisku zastupljenost. Službena pedagoška dokumentacija i pedagoška dokumentacija odgojne skupine prevladavaju kao glavni oblici dokumentacije. Stoga, hipoteza H3 nije prihvaćena.

H4: Odgojitelji ocjenjuju kvalitetu vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije kao visoku.

Rezultati istraživanja vezani uz tvrdnje 19, 20, 21, 22, 23, 29, 34, 35 i 36 (Tablica 7) analiziraju percepciju odgojitelja o kvaliteti vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije. Tvrdnja 19, koja se odnosi na doprinos pedagoške dokumentacije profesionalnom razvoju, dobila je visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,38$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika visoko cijeni pedagošku dokumentaciju kao važan alat za profesionalni razvoj. Standardna devijacija od $SD = 0,86$ pokazuje da su mišljenja ispitanika relativno ujednačena. Tvrdnja 20, koja se tiče samorefleksije i kritičkog promišljanja kroz vođenje dokumentacije, također je visoko ocijenjena s aritmetičkom sredinom od $M = 4,33$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika visoko vrednuje pedagošku dokumentaciju kao sredstvo za samorefleksiju i kritičko promišljanje. Standardna devijacija od $SD = 0,84$ sugerira relativno konzistentna mišljenja među ispitanicima. Tvrdnja 21, koja ispituje refleksiju prakse s kolegama, dobila je umjereno visoku ocjenu od $M = 3,97$. Ovaj rezultat ukazuje na to da

većina ispitanika donekle cijeni refleksiju prakse s kolegama, no standardna devijacija od $SD = 1,11$ sugerira veću varijabilnost u mišljenjima. Tvrdnja 22, koja se odnosi na korištenje povratnih informacija kolega za poboljšanje kvalitete vođenja dokumentacije, dobila je umjerenu ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 3,86$. Ovaj rezultat pokazuje da ispitanici prepoznaju povratne informacije kolega kao korisne, no standardna devijacija od $SD = 1,12$ ukazuje na raznolika mišljenja među ispitanicima. Tvrdnja 23, koja naglašava važnost dokumentacije za dublji uvid u kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa, dobila je visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,13$. Ovaj rezultat pokazuje da većina ispitanika visoko vrednuje pedagošku dokumentaciju kao sredstvo za analizu kvalitete odgojno-obrazovnog rada. Standardna devijacija od $SD = 0,90$ ukazuje na prilično ujednačena mišljenja među ispitanicima. Tvrdnja 29, koja se odnosi na bolje razumijevanje ishoda pedagoških intervencija kroz dokumentaciju, imala je prosječnu ocjenu od $M = 4,02$. Ovaj rezultat sugerira da većina ispitanika cijeni pedagošku dokumentaciju kao sredstvo za bolje razumijevanje ishoda pedagoških intervencija. Standardna devijacija od $SD = 1,04$ ukazuje na raznolika mišljenja među ispitanicima.

Tvrdnje 34, 35 i 36 formulirane su obrnutog smjera, što znači da viša ocjena kod ovih tvrdnji ukazuje na negativan stav prema vođenju pedagoške dokumentacije. Tvrdnja 34, koja ispituje percepciju vođenja dokumentacije kao administrativne obveze, dobila je prosječnu ocjenu od $M = 2,60$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika ne doživljava vođenje dokumentacije isključivo kao administrativnu obvezu, a standardna devijacija od $SD = 1,26$ sugerira umjerene razlike u mišljenjima. Tvrdnja 35, koja se odnosi na vođenje dokumentacije isključivo na zahtjev stručne službe, imala je prosječnu ocjenu od $M = 2,38$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika ne smatra da vodi dokumentaciju samo na zahtjev stručne službe. Standardna devijacija od $SD = 1,30$ sugerira veću varijabilnost u mišljenjima među ispitanicima. Tvrdnja 36, koja ispituje doživljaj vođenja dokumentacije kao dodatnog opterećenja, dobila je prosječnu ocjenu od $M = 2,84$. Ovaj rezultat pokazuje da ispitanici uglavnom ne doživljavaju vođenje dokumentacije kao veliko opterećenje, dok standardna devijacija od $SD = 1,25$ ukazuje na umjerene razlike u percepcijama ispitanika.

Prema podacima iz Tablice 9 i Tablice 10, zbirne varijable za istraživačko pitanje I4: „Kako odgojitelji procjenjuju kvalitetu vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije u vrtiću?“, pokazuju prosječnu vrijednost od $M = 3,9$, dok medijan iznosi $Md = 4$. Ovi rezultati potvrđuju da odgojitelji općenito visoko ocjenjuju kvalitetu svog vođenja pedagoške dokumentacije, uz prilično konzistentna mišljenja među ispitanicima.

Na temelju ovih rezultata, većina odgojitelja ocjenjuje kvalitetu vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije kao visoku, što podržava prihvaćanje hipoteze H4.

H5: Odgojitelji smatraju da vođenje pedagoške dokumentacije značajno doprinosi dobrobiti djeteta u vrtiću.

Rezultati istraživanja koji se odnose na tvrdnje 3, 7, 8, 9, 10, 11, 23, 25, 31, 32 i 33 (Tablica 7) analiziraju percepciju odgojitelja o utjecaju pedagoške dokumentacije na dobrobit djeteta u vrtiću. Tvrdnja 3, koja se odnosi na razumijevanje djetetovih interesa, sposobnosti i potreba kroz pedagošku dokumentaciju, dobila je visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,15$. Ovaj rezultat pokazuje da većina ispitanika percipira pedagošku dokumentaciju kao važan alat za razumijevanje interesa i potreba djece, dok standardna devijacija od $SD = 1,01$ sugerira određene razlike u mišljenjima. Tvrdnja 7, koja ispituje kako dokumentiranje dječjih aktivnosti doprinosi stvaranju poticajnog okruženja, dobila je visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,38$. Ispitanici većinom prepoznaju pedagošku dokumentaciju kao ključan alat za stvaranje poticajnog okruženja za djecu, dok standardna devijacija od $SD = 0,81$ ukazuje na relativno ujednačena mišljenja. Tvrdnja 8, koja se odnosi na pregled pedagoške dokumentacije i njezin utjecaj na djetetovu svijest o postignućima i razvoju samopouzdanja, dobila je prosječnu ocjenu od $M = 4,21$. Ovaj rezultat ukazuje na to da ispitanici prepoznaju pozitivan utjecaj dokumentacije na razvoj djetetovog samopouzdanja, dok standardna devijacija od $SD = 0,84$ sugerira konzistentna mišljenja. Tvrdnja 9, koja ispituje percepciju odgojitelja o ulozi pedagoške dokumentacije u razvoju metakognitivnih vještina kod djece, dobila je prosječnu ocjenu od $M = 3,92$. Ovaj rezultat ukazuje na to da odgojitelji smatraju kako dokumentacija doprinosi razvoju metakognitivnih vještina, dok standardna devijacija od $SD = 1,01$ ukazuje na određene razlike u mišljenjima. Tvrdnja 10, koja se odnosi na razvoj komunikacijskih i socijalnih vještina kroz refleksiju, dobila je prosječnu ocjenu od $M = 3,87$. Ovaj rezultat ukazuje na to da odgojitelji prepoznaju važnost pedagoške dokumentacije u poticanju komunikacijskih i socijalnih vještina, dok standardna devijacija od $SD = 1,08$ ukazuje na postojanje razlika u mišljenjima. Tvrdnja 11, koja ispituje utjecaj pedagoške dokumentacije na poboljšanje komunikacije s roditeljima, dobila je visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,10$. Ovaj rezultat sugerira da većina ispitanika smatra da dokumentacija pomaže u poboljšanju komunikacije s roditeljima, dok standardna devijacija od $SD = 0,89$ ukazuje na relativno usklađena mišljenja. Tvrdnja 23, koja se odnosi na važnost pedagoške dokumentacije za pružanje dubljeg uvida u kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa, dobila je prosječnu ocjenu od $M = 4,13$. Većina ispitanika prepoznaje dokumentaciju kao važan alat za analizu kvalitete

odgojno-obrazovnog rada, dok standardna devijacija od $SD = 0,90$ ukazuje na relativno ujednačena mišljenja. Tvrdnja 25, koja se odnosi na prilagodbu kurikuluma trenutnim potrebama djece na temelju pedagoške dokumentacije, dobila je prosječnu ocjenu od $M = 3,97$. Ovaj rezultat sugerira da većina ispitanika koristi pedagošku dokumentaciju za prilagodbu kurikuluma, dok standardna devijacija od $SD = 0,98$ ukazuje na određene razlike u mišljenjima. Tvrdnja 31, koja ispituje korištenje pedagoške dokumentacije za informiranje roditelja o aktivnostima djece, dobila je prosječnu ocjenu od $M = 4,05$. Ovaj rezultat ukazuje na to da odgojitelji koriste dokumentaciju za informiranje roditelja o dječjim aktivnostima, dok standardna devijacija od $SD = 0,93$ ukazuje na određene razlike u mišljenjima. Tvrdnja 32, koja se odnosi na vidljivost pedagoške prakse i refleksiju kroz dokumentaciju, dobila je prosječnu ocjenu od $M = 4,18$. Većina ispitanika smatra da pedagoška dokumentacija doprinosi refleksiji i vidljivosti prakse, dok standardna devijacija od $SD = 0,87$ sugerira relativno ujednačena mišljenja. Tvrdnja 33, koja ispituje doprinos sustavnog vođenja pedagoške dokumentacije razvoju ustanove, dobila je visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,19$. Ovaj rezultat ukazuje na to da ispitanici prepoznaju važnost dokumentacije za razvoj ustanove, dok standardna devijacija od $SD = 0,88$ ukazuje na konzistentna mišljenja.

Zbirni podaci za istraživačko pitanje I5: „Kako pedagoška dokumentacija utječe na dobrobit djeteta u vrtiću?“, prikazani u Tablicama 9 i 10, pokazuju da je prosječna vrijednost aritmetičke sredine za tvrdnje vezane uz utjecaj pedagoške dokumentacije na dobrobit djeteta $M = 4,2$, dok je medijan $Md = 4,2$. Visoka Cronbachova alfa vrijednost od $\alpha = 0,93$ za ovo istraživačko pitanje potvrđuje dosljednost tvrdnji. Na temelju ovih rezultata, hipoteza H5 se prihvaća.

H6: Odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao važan alat za refleksiju i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa.

Rezultati istraživanja vezani uz tvrdnje 21, 24, 25, 26, 27, 28, 29 i 30 (Tablica 7) analiziraju u kojoj mjeri odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao alat za refleksiju o svojoj praksi i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa. Tvrdnja 21, koja ispituje korištenje pedagoške dokumentacije u refleksiji prakse s kolegama, dobila je prosječnu ocjenu od 3,97 ($SD = 1,11$). Tvrdnja 24, koja se odnosi na redovito korištenje dokumentacije za refleksiju o vlastitoj praksi, dobila je prosječnu ocjenu od 4,12 ($SD = 0,93$), što ukazuje na visoko slaganje među odgojiteljima u ovom aspektu. Tvrdnja 25, koja se odnosi na prilagodbu kurikuluma prema trenutnim potrebama djece na temelju pedagoške dokumentacije, imala je prosječnu ocjenu od 3,97 ($SD = 0,98$). Tvrdnja 26, koja ispituje ulogu pedagoške dokumentacije u

planiranju područja budućeg stručnog usavršavanja, dobila je ocjenu od 3,89 ($SD = 1,04$), dok je tvrdnja 27, koja se tiče identificiranja područja za poboljšanje u praksi, imala prosječnu ocjenu od 3,91 ($SD = 1,02$). Tvrdnja 28, koja se odnosi na planiranje daljnjih aktivnosti na temelju refleksije o dokumentaciji, dobila je prosječnu ocjenu od 4,00 ($SD = 1,03$). Tvrdnja 29, koja se odnosi na razumijevanje ishoda pedagoških intervencija kroz dokumentaciju, dobila je prosječnu ocjenu od 4,02 ($SD = 1,04$), dok je tvrdnja 30, koja ispituje ulogu dokumentacije u uključivanju obitelji u obrazovni proces, imala prosječnu ocjenu od 3,87 ($SD = 1,08$).

Dodatno, zbirni podaci za istraživačko pitanje I6, prikazani u Tablicama 9 i 10, pokazuju prosječnu vrijednost aritmetičke sredine od 3,9 za tvrdnje vezane uz korištenje pedagoške dokumentacije za refleksiju i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa, dok je medijan 4. Cronbachova alfa vrijednost od 0,94 ukazuje na visoku konzistentnost tvrdnji. Na temelju ovih rezultata, hipoteza H6 se prihvaća.

Rezultati istraživanja vezani uz tvrdnje 21, 24, 25, 26, 27, 28, 29 i 30 (Tablica 7) analiziraju u kojoj mjeri odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao alat za refleksiju o svojoj praksi i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa. Tvrdnja 21, koja ispituje korištenje pedagoške dokumentacije u refleksiji prakse s kolegama, dobila je prosječnu ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 3,97$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika koristi dokumentaciju za refleksiju s kolegama, dok standardna devijacija od $SD = 1,11$ sugerira postojanje razlika u mišljenjima. Tvrdnja 24, koja se odnosi na redovito korištenje pedagoške dokumentacije za refleksiju o vlastitoj praksi, dobila je visoku ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,12$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika redovito koristi dokumentaciju za refleksiju, dok standardna devijacija od $SD = 0,93$ ukazuje na relativno ujednačena mišljenja među ispitanicima. Tvrdnja 25, koja se odnosi na prilagodbu kurikuluma prema trenutnim potrebama djece na temelju pedagoške dokumentacije, imala je prosječnu ocjenu od $M = 3,97$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika koristi dokumentaciju za prilagodbu kurikuluma trenutnim potrebama djece, dok standardna devijacija od $SD = 0,98$ sugerira postojanje umjerenih razlika u odgovorima. Tvrdnja 26, koja ispituje ulogu pedagoške dokumentacije u planiranju područja budućeg stručnog usavršavanja, dobila je ocjenu od $M = 3,89$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika koristi dokumentaciju u planiranju profesionalnog usavršavanja, dok standardna devijacija od $SD = 1,04$ ukazuje na razlike u odgovorima. Tvrdnja 27, koja se odnosi na identificiranje područja za poboljšanje u praksi, dobila je prosječnu ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 3,91$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika koristi dokumentaciju za prepoznavanje područja za poboljšanje u praksi,

dok standardna devijacija od $SD = 1,02$ sugerira umjerene razlike u mišljenjima. Tvrdnja 28, koja se odnosi na planiranje daljnjih aktivnosti na temelju refleksije o dokumentaciji, dobila je prosječnu ocjenu od $M = 4,00$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika koristi dokumentaciju za planiranje budućih aktivnosti, dok standardna devijacija od $SD = 1,03$ sugerira postojanje varijacija u mišljenjima. Tvrdnja 29, koja se odnosi na razumijevanje ishoda pedagoških intervencija kroz dokumentaciju, dobila je prosječnu ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 4,02$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika koristi dokumentaciju za bolje razumijevanje ishoda pedagoških intervencija, dok standardna devijacija od $SD = 1,04$ sugerira postojanje raznolikosti u odgovorima. Tvrdnja 30, koja ispituje ulogu dokumentacije u uključivanju obitelji u obrazovni proces, dobila je prosječnu ocjenu s aritmetičkom sredinom od $M = 3,87$. Ovaj rezultat ukazuje na to da većina ispitanika koristi pedagošku dokumentaciju u uključivanju obitelji u obrazovni proces, dok standardna devijacija od $SD = 1,08$ sugerira postojanje razlika u mišljenjima.

Zbirni podaci za istraživačko pitanje I6, prikazani u Tablicama 9 i 1., pokazuju prosječnu vrijednost aritmetičke sredine od $M = 3,9$ za tvrdnje vezane uz korištenje pedagoške dokumentacije za refleksiju i unapređenje odgojno-obrazovnog procesa, dok je medijan $Md = 4$. Cronbachova alfa vrijednost od $\alpha = 0,94$ ukazuje na visoku konzistentnost tvrdnji. Na temelju ovih rezultata, hipoteza $H6$ se prihvaća.

6. Rasprava

Rezultati istraživanja pokazuju da su u istraživanju sudjelovale isključivo odgojiteljice, s postotkom od 100 %, dok muškaraca među sudionicima nije bilo (0 %). Ovaj podatak odražava dominantnu prisutnost žena u struci. Analiza stručne spreme ispitanica pokazuje da većinu čine odgojiteljice s preddiplomskim studijem (36.63 %) i dvogodišnjim obrazovanjem (35.64 %), dok je nešto manji, ali značajan postotak odgojiteljica sa završenim diplomskim studijem (27.72 %). Ova raznolikost odražava trenutačnu obrazovnu strukturu unutar profesije. Najveći broj odgojiteljica ima između 11 i 19 godina radnog staža (38.61 %), što sugerira da većina ispitanica ima značajno radno iskustvo koje doprinosi kvaliteti pedagoške prakse. Značajan broj odgojiteljica ima između 20 i 29 godina radnog iskustva (26.73 %), što dodatno potvrđuje stabilnost i kontinuitet rada u predškolskim ustanovama. Manje su zastupljene

odgojiteljice s radnim iskustvom kraćim od pet godina (12.87 %) te one s više od 30 godina radnog staža (9.90 %).

Hipoteza H1 je potvrđena. Rezultati istraživanja pokazuju da odgojitelji pedagošku dokumentaciju doživljavaju kao ključni alat u svakodnevnom radu, što je u skladu s Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015). Dokumentacija se ne percipira samo kao administrativna obveza, već kao sredstvo za praćenje razvoja i prilagodbu odgojno-obrazovnih pristupa individualnim potrebama djece. Također, dokumentacija omogućuje refleksiju i unapređenje prakse te pridonosi kontinuiranom profesionalnom razvoju odgojitelja, kako navodi Slunjski (2020). Dobiveni rezultati ukazuju na to da pedagoška dokumentacija olakšava dijalog i suradnju unutar vrtićkih zajednica, što je u skladu s teorijom refleksivnog procesa unutar odgojno-obrazovnih zajednica (Dahlberg, Moss i Pence, 2013).

Istraživanje je također pokazalo da odgojitelji smatraju kako pedagoška dokumentacija ima ključnu ulogu u podršci djeci s posebnim potrebama te omogućuje sustavno praćenje njihovog napretka. Ovi rezultati su u skladu s teorijskim postavkama prema kojima dokumentacija olakšava praćenje individualnog razvoja djece i prilagodbu pedagoških pristupa njihovim specifičnim potrebama (Helm, Beneke i Steinheimer, 1997, kako je citirano u Slunjski, 2020; Visković i Zelenčić, 2024). Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015) također ističe važnost individualiziranog pristupa djeci s posebnim potrebama, čime se pedagoška dokumentacija potvrđuje kao važan alat u osiguravanju inkluzivnog i prilagodljivog odgojno-obrazovnog procesa.

Dalje, rezultati pokazuju da pedagoška dokumentacija omogućuje odgojiteljima dublje razumijevanje dječjih interesa, sposobnosti i razvojnih potreba, što doprinosi preciznijem planiranju odgojno-obrazovnih aktivnosti. Ovi rezultati su u skladu s Nacionalnim kurikulumom (2015), koji ističe važnost dokumentiranja dječjih aktivnosti kako bi se odgojno-obrazovni proces prilagodio potrebama i interesima djece. Dokumentacija pomaže odgojiteljima ne samo u razumijevanju načina na koji djeca uče, već i u oblikovanju strategija koje optimalno podržavaju dječji razvoj (Slunjski, 2020).

Rezultati istraživanja ukazuju da pedagoška dokumentacija ima važnu ulogu u poticanju iskustvenog učenja djece. Ovi rezultati podudaraju se s teorijskim postavkama Helm, Beneke i Steinheimer (1997), prema kojima pedagoška dokumentacija nije samo alat za praćenje aktivnosti djece, već i sredstvo za refleksiju o tim aktivnostima. Dokumentacija omogućuje odgojiteljima dublje razumijevanje načina na koji se djeca angažiraju u

iskustvenom učenju te pruža osnovu za planiranje daljnjih odgojno-obrazovnih pristupa koji odgovaraju njihovim individualnim potrebama i interesima. Slunjski (2020) također ističe važnost dokumentacije u analiziranju dječjih aktivnosti, naglašavajući kako sustavno dokumentiranje doprinosi usklađenom i promišljenom odgojno-obrazovnom procesu.

Rezultati također pokazuju da pedagoška dokumentacija ima ključnu ulogu u stvaranju poticajnog okruženja za djecu. Vujičić i sur. (2016) naglašavaju da dokumentacija ne samo da prati dječje aktivnosti, već i potiče metakognitivne sposobnosti djece, omogućujući im da reflektiraju o vlastitim iskustvima. Ovakav proces doprinosi stvaranju stimulativnog i poticajnog okruženja koje je prilagođeno individualnim potrebama svakog djeteta. Dokumentacija, prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015), ima važnu ulogu u prilagođavanju odgojno-obrazovnog procesa specifičnim interesima i razvojnim potrebama djece, čime se stvara okruženje koje potiče optimalan razvoj djece.

Hipoteza H2 nije potvrđena. Istraživanje pokazuje da odgojitelji procjenjuju vlastite kompetencije za vođenje pedagoške dokumentacije kao visoke, što ukazuje na njihovo povjerenje u vlastite vještine i sposobnosti u ovom području profesionalnog rada. Prema Slunjski (2020), pedagoška dokumentacija ima ključnu ulogu u refleksiji i prilagodbi pedagoške prakse te doprinosi kontinuiranom profesionalnom razvoju. Svijest o važnosti dokumentacije može ojačati osjećaj kompetentnosti, iako su stvarne vještine za njezino učinkovito vođenje često povezane s dodatnom podrškom i edukacijom.

Rezultati istraživanja također pokazuju da odgojitelji pozitivno vrednuju podršku koju dobivaju od svojih kolega/ica, što naglašava važnost suradnje u razvijanju kompetencija za vođenje pedagoške dokumentacije. Međutim, prema dobivenim rezultatima istraživanja odgojitelji formalno obrazovanje i podršku stručnih službi ne smatraju dovoljno korisnima za razvijanje vještina potrebnih za vođenje pedagoške dokumentacije. Višnjić Jevtić (2018) i Oliveira-Formosinho i Formosinho (2002) ističu da suradnički oblici učenja, uključujući podršku stručne službe, imaju ključnu ulogu u profesionalnom razvoju odgojitelja. Također, Višnjić Jevtić (2018) naglašava kako je prilagodba edukacijskih programa specifičnim potrebama prakse od presudne važnosti za razvoj kompetencija, čime se ukazuje na potrebu za većim fokusom na praktične aspekte vođenja pedagoške dokumentacije unutar formalnih oblika edukacije i podrške.

Nasuprot tome, rezultati istraživanja otkrivaju da odgojitelji neformalno i informalno obrazovanje percipiraju kao izuzetno korisne oblike učenja za stjecanje vještina potrebnih za vođenje pedagoške dokumentacije. Ovi rezultati su u skladu s tvrdnjom Rintakorpi (2016) koja

ističe da su stručno usavršavanje i refleksija ključni za uspješno vođenje pedagoške dokumentacije. Neformalno usavršavanje omogućuje odgojiteljima prilagodbu prakse i razvoj vještina koje bolje odgovaraju izazovima svakodnevnog vođenja dokumentacije.

U vezi s redovitim praćenjem stručne literature, rezultati istraživanja pokazuju da odgojitelji prepoznaju važnost kontinuiranog profesionalnog usavršavanja kroz praćenje relevantnih izvora. Ovaj aspekt ključan je za integraciju novih teorijskih spoznaja u svakodnevnu praksu. Prema Višnjić Jevtić (2018), praćenje stručne literature omogućuje razvoj refleksivnosti u radu, što doprinosi dubljem razumijevanju i unapređenju pedagoške prakse, uključujući vođenje dokumentacije.

Istraživanje ukazuje na to da većina odgojitelja sudjeluje u stručnim usavršavanjima, no manji broj sudjeluje u onima koji su usmjereni na vođenje pedagoške dokumentacije. Ovi rezultati ukazuju na potrebu za većim fokusom na usavršavanja koja se bave pedagoškim dokumentiranjem. Prema Nacionalnom kurikulumu (2015), kvaliteta edukacija, posebno onih usmjerenih na konkretne aspekte rada, kao što je dokumentacija, od ključne je važnosti za unapređenje pedagoške prakse.

Rezultati istraživanja su pokazali da odgojitelji izražavaju visoku želju za daljnjim unapređenjem svojih vještina u vođenju pedagoške dokumentacije. Ova izražena motivacija ukazuje na njihovu svijest o važnosti kvalitetnog dokumentiranja u pedagoškoj praksi. Prema Slunjski (2020), motivacija za kontinuirano usavršavanje doprinosi razvoju refleksivne prakse i kvaliteti rada s djecom.

Hipoteza H3 nije potvrđena. Istraživanje pokazuje da odgojitelji ne koriste najčešće individualne portfolije i dječje radove kao glavne oblike pedagoške dokumentacije. Umjesto toga, službena pedagoška dokumentacija i dokumentacija odgojnih skupina prevladavaju, dok se individualni portfoliji koriste manje, a dječji radovi su gotovo zanemareni. Ovaj rezultat ukazuje na razliku između teorijskih smjernica i prakse. Prema Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015), individualni portfoliji i dječji radovi ključni su alati za praćenje razvoja djece i podršku obrazovnim procesima. Portfoliji omogućuju uvid u djetetova postignuća kroz vrijeme te olakšavaju suradnju između odgojitelja i roditelja (Slunjski, 2020), dok dječji radovi omogućuju izražavanje vlastitih ideja i refleksiju o učenju (Visković, 2024). Ipak, istraživanje pokazuje da se ti oblici dokumentacije koriste rjeđe nego što bi se očekivalo prema teorijskim preporukama. Ovaj nesrazmjer između teorije i prakse zahtijeva daljnja istraživanja kako bi se utvrdili razlozi za ovo odstupanje. Učestalost korištenja službene pedagoške dokumentacije i dokumentacije odgojnih skupina može se povezati s

obvezama koje propisuje Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (2022) koji nalaže vođenje dokumentacije o obrazovnom radu i napretku djece. Takva dokumentacija prvenstveno ispunjava administrativne zahtjeve, što može objasniti slabiju primjenu portfolija i dječjih radova u praksi. Istraživanje također pokazuje da se fotografije češće koriste kao oblik dokumentacije nego individualni portfoliji i dječji radovi, vjerojatno zbog jednostavnosti i brzine bilježenja dječjih aktivnosti u vrtićkom okruženju (Slunjski, 2020).

Unatoč manjku primjene dječjih radova u dokumentaciji, teorija snažno naglašava njihovu važnost u refleksiji o djetetovom razvoju. Balić Šimrak (2010) ističe da dječji crteži i radovi omogućuju dublji uvid u dječju percepciju svijeta, dok Vygotskyjeva teorija zone sljedećeg razvoja (Vasta, Haith i Miller, 2005) podržava njihovu upotrebu u procjeni i podršci dječjeg napretka.

Hipoteza H4 je potvrđena. Rezultati istraživanja pokazuju da odgojitelji općenito visoko ocjenjuju kvalitetu vlastitog vođenja pedagoške dokumentacije, što je u skladu s teorijskim stavovima koji dokumentaciju vide kao ključni alat u odgojno-obrazovnom procesu. Prema Vujičić i sur. (2016) te Slunjski (2020), pedagoška dokumentacija ne samo da omogućuje praćenje razvoja djece, već i potiče refleksiju o vlastitoj praksi, čime odgojiteljima pruža dublji uvid u njihove pedagoške postupke te im pruža priliku za prilagodbu i unapređenje rada s djecom.

Istraživanje pokazuje da odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao sredstvo za vlastiti profesionalni razvoj, refleksiju, i unapređenje prakse. Pedagoška dokumentacija nije percipirana kao administrativno opterećenje, već se smatra vrijednim alatom za unapređenje kvalitete odgojno-obrazovnog procesa, što je u skladu s tvrdnjama Heiskanen (2019) o njenom pozitivnom učinku na kvalitetu prakse kada se koristi refleksivno.

Što se tiče suradnje s kolegama, rezultati istraživanja pokazuju da odgojitelji prepoznaju važnost povratnih informacija koje dobivaju od suradnika, no postoji varijabilnost u tome koliko se te informacije koriste za poboljšanje kvalitete pedagoške dokumentacije. Iako većina ispitanika prepoznaje korisnost povratnih informacija u unapređenju prakse, rezultati ukazuju na razlike u njihovoj primjeni. Ova varijabilnost je u skladu s tvrdnjama Slunjski (2020) da suradnja među odgojiteljima može varirati ovisno o kontekstu i specifičnim prilikama za zajedničku refleksiju.

Daljnji rezultati istraživanja ukazuju da odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kao alat za refleksiju o kvaliteti odgojno-obrazovnog procesa, pružajući im dublji uvid u ishode pedagoških pristupa te omogućujući praćenje njihove uspješnosti. Ovi rezultati su u skladu s

teorijskim stavovima Slunjski (2020), koja dokumentaciju vidi kao ključni alat za kontinuirano praćenje i unapređenje kvalitete rada u vrtićima.

Hipoteza H5 je potvrđena. Rezultati istraživanja pokazuju da odgojitelji visoko vrednuju doprinos pedagoške dokumentacije u razumijevanju interesa, sposobnosti i potreba djece, čime se značajno unapređuje njihova dobrobit. Istraživanje ukazuje na to da odgojitelji pedagošku dokumentaciju smatraju važnim alatom za prilagodbu odgojno-obrazovnog procesa kako bi odgovarao individualnim potrebama djece. Ovaj rezultat je u skladu s teorijskim stavovima koji naglašavaju važnost pedagoške dokumentacije u kontinuiranoj prilagodbi kurikulumu specifičnim potrebama djece, čime se osigurava optimalan razvoj i dobrobit djeteta (Slunjski, 2020; Rinaldi, 2006; Nacionalni kurikulum, 2015).

Dalje, rezultati istraživanja ukazuju da odgojitelji prepoznaju pedagošku dokumentaciju kao ključni alat u stvaranju poticajnog okruženja za djecu. Prema Slunjski (2020), pedagoška dokumentacija ne samo da prati dječji razvoj, već stvara prostor za refleksiju i omogućuje prilagodbu aktivnosti interesima djece, što je ključno za stvaranje kvalitetnog odgojno-obrazovnog okruženja. Ovi rezultati su u skladu s teorijskim tvrdnjama Nacionalnog kurikulumu (2015), koji naglašava važnost stvaranja poticajnog okruženja prilagođenog potrebama djece kao temelja za njihovu dobrobit.

Istraživanje pokazuje da odgojitelji smatraju kako pregledavanje pedagoške dokumentacije pomaže djeci u prepoznavanju vlastitih postignuća, što pridonosi razvoju pozitivne slike o sebi i povećanju samopouzdanja. Ovi rezultati su u skladu s teorijama Rinaldi (2006), koja ističe važnost refleksije u procesu učenja te njezin utjecaj na razvoj metakognitivnih vještina kod djece. Nadalje, istraživanje potvrđuje da pedagoška dokumentacija omogućuje djeci dublje razumijevanje vlastitog procesa učenja, čime se dodatno potiče razvoj socijalnih i komunikacijskih vještina, osobito kroz refleksiju o njihovim interakcijama s vršnjacima i odraslima. Ovi rezultati odgovaraju tvrdnjama Nacionalnog kurikulumu (2015), koji naglašava važnost razvijanja metakognitivnih vještina i samorefleksije kod djece, što izravno doprinosi njihovom samopouzdanju i cjelokupnom razvoju.

Rezultati pokazuju da odgojitelji smatraju kako pedagoška dokumentacija roditeljima pruža detaljan uvid u razvoj njihove djece, njihove interese, aktivnosti i napredak, čime se osnažuje partnerski odnos između odgojitelja i roditelja. Ovaj rezultat proizlazi iz istraživanja te je u skladu s tvrdnjama Helm, Beneke i Steinheimera (2007), koji naglašavaju da dokumentacija čini proces učenja vidljivim i omogućuje roditeljima bolje razumijevanje potreba i napretka njihove djece, čime se osnažuje njihova aktivnija uključenost u odgojno-

obrazovni proces. Također, Nacionalni kurikulum (2015) ističe važnost suradnje s roditeljima kao ključnog elementa podrške dječjem razvoju i dobiti.

Nadalje, rezultati istraživanja pokazuju da odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju za kontinuirano prilagođavanje kurikuluma trenutnim potrebama djece. Ova fleksibilnost u planiranju i organizaciji rada s djecom potvrđuje važnost dokumentacije ne samo kao sredstva za bilježenje dječjeg napretka, već i kao ključnog alata za unaprjeđenje kvalitete odgojno-obrazovnog procesa kroz refleksiju i analizu. Ovaj pristup odgovara dinamičnom pogledu na pedagošku dokumentaciju koji naglašava Slunjski (2020), a koji omogućuje stalno prilagođavanje kurikuluma specifičnim potrebama djece te doprinosi njihovoj dobiti. Nacionalni kurikulum (2015) također podržava holistički pristup razvoju djeteta, ističući važnost prilagodbe kurikuluma kako bi se podržali optimalni uvjeti za dječji razvoj.

Hipoteza H6 je potvrđena. Rezultati istraživanja pokazuju da odgojitelji prepoznaju pedagošku dokumentaciju kao ključan alat za refleksiju o vlastitoj praksi i suradnju s kolegama, naglašavajući njezinu važnost za profesionalni razvoj i unaprjeđenje pedagoške prakse. Dokumentacija omogućuje kontinuirano preispitivanje i prilagodbu kurikuluma specifičnim potrebama djece, čime se ističe njezina uloga u oblikovanju kvalitetnog obrazovnog okruženja (Slunjski, 2020; Visković, 2024).

Istraživanje pokazuje da odgojitelji koriste pedagošku dokumentaciju kako bi analizirali vlastite pedagoške postupke i prepoznali područja za poboljšanje. Kroz ovaj proces, odgojitelji reflektiraju o svojoj praksi, što doprinosi unaprjeđenju kvalitete obrazovnog procesa. Ovaj rezultat je u skladu s tvrdnjama Somolanji Tokić (2024), koja naglašava važnost refleksije u promatranju dječjih aktivnosti i razumijevanju njihovih potreba. Pedagoška dokumentacija odgojiteljima omogućuje dublje razumijevanje dječjih strategija i prilagođavanje vlastitih pristupa kako bi još bolje podržali dječji razvoj.

Daljnji rezultati pokazuju da pedagoška dokumentacija ne samo da olakšava individualnu refleksiju, već također potiče suradnju među odgojiteljima, čime doprinosi kontinuiranom unaprjeđenju pedagoških praksi. Prema Dahlbergu, Mossu i Penceu (2013), dokumentacija omogućuje stvaranje prostora za raspravu i analizu pedagoških postupaka, potičući uspostavljanje profesionalnog i etičkog odnosa prema radu s djecom i kolegama. Kroz zajedničku refleksiju, odgojitelji razvijaju nove pedagoške strategije i prilagođavaju svoj rad, što je u skladu s istraživanjima Knaufa (2020), koji ističe značaj timskih rasprava za kontinuirani profesionalni razvoj odgojitelja.

Osim toga, rezultati istraživanja ukazuju na to da pedagoška dokumentacija ima ključnu ulogu u planiranju daljnjih aktivnosti i stručnog usavršavanja. Odgojitelji koriste dokumentaciju kako bi prepoznali područja za daljnji profesionalni razvoj, što odgovara tvrdnjama Visković (2024), koja naglašava važnost refleksije u kontinuiranom unapređenju pedagoške prakse.

Rezultati također potvrđuju važnost dokumentacije u prilagodbi kurikuluma. Korištenje pedagoške dokumentacije omogućuje odgojiteljima prilagodbu kurikuluma prema specifičnim potrebama djece, čime se osigurava kvalitetniji obrazovni proces. Ovaj pristup je u skladu s tvrdnjama Slunjski (2020), koja naglašava fleksibilnost i dinamičnost kurikuluma kao ključne preduvjete za osiguranje dobrobiti djece.

Istraživanje pokazuje da pedagoška dokumentacija značajno doprinosi jačanju suradnje s roditeljima. Dokumentacija pruža roditeljima uvid u razvoj i napredak njihove djece, omogućujući bolju suradnju i zajedničku refleksiju o obrazovnim ciljevima. Ovi rezultati odgovaraju teorijskim tvrdnjama Helm, Beneke i Steinheimer (2007), koji naglašavaju da dokumentacija jača transparentnost i osnažuje roditelje da aktivno sudjeluju u obrazovnom procesu. Suradnja s roditeljima prepoznata je kao ključni element u podršci dječjem razvoju (Nacionalni kurikulum, 2015).

7. Zaključak

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati percepciju odgojitelja o važnosti, kompetencijama i kvaliteti vođenja pedagoške dokumentacije u vrtićima. Istraživanje je obuhvatilo procjenu uloge pedagoške dokumentacije u praćenju razvoja djece, refleksiji o odgojno-obrazovnim procesima i prilagodbi odgojno-obrazovnog rada potrebama djece, kao i njezin utjecaj na profesionalni razvoj odgojitelja.

Rezultati istraživanja su pokazali da odgojitelji visoko vrednuju pedagošku dokumentaciju, prepoznajući je kao važan alat za praćenje dječjeg razvoja i refleksiju o odgojno-obrazovnim procesima, što je u skladu s Nacionalnim kurikulumom za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015). Iako se odgojitelji procjenjuju kompetentnima za vođenje dokumentacije, rezultati sugeriraju potrebu za dodatnom edukacijom i podrškom, osobito u vezi s primjenom suvremenih oblika dokumentacije, poput individualnih portfolija i dječjih radova, koji se u praksi koriste rjeđe nego službena pedagoška dokumentacija i Pedagoška dokumentacija odgojno-obrazovne skupine.

Istraživanje je također pokazalo da odgojitelji ne smatraju formalno obrazovanje i podršku stručnih službi dovoljno korisnima za razvijanje vještina vođenja pedagoške dokumentacije, dok istovremeno prepoznaju važnost neformalnog i informalnog obrazovanja kao ključnih oblika stručnog usavršavanja. Ovi rezultati upućuju na potrebu prilagodbe edukativnih programa s većim fokusom na praktične aspekte dokumentiranja, kako bi se poboljšala primjena suvremenih oblika pedagoške dokumentacije u svakodnevnom radu.

Istraživanje je potvrdilo važnost pedagoške dokumentacije za dobrobit djece, jer omogućuje bolje razumijevanje njihovih interesa i potreba, te prilagodbu odgojno-obrazovnog procesa njihovim individualnim potrebama. Također, pedagoška dokumentacija olakšava suradnju s roditeljima, omogućujući im dublji uvid u razvoj djece i veću uključenost u obrazovni proces.

Ograničenja istraživanja uključuju relativno mali uzorak i dobrovoljno sudjelovanje ispitanika, što smanjuje mogućnost generalizacije dobivenih rezultata. Buduća istraživanja trebala bi obuhvatiti veći broj sudionika iz različitih regija i institucija, kako bi se dobili relevantniji podaci koji bi mogli ukazati na konkretne modele edukacije i primjene pedagoške dokumentacije u svakodnevnom radu, te njezin utjecaj na kvalitetu rada predškolskih ustanova i dobrobit djece.

Praktične implikacije ovog istraživanja odnose se na nužnost jačanja stručnog usavršavanja, posebno u vezi s primjenom suvremenih oblika pedagoške dokumentacije, te osnaživanje suradničkih i neformalnih oblika obrazovanja, čime bi se dodatno unaprijedila praksa pedagoškog dokumentiranja, potaknulo profesionalno osnaživanje odgojitelja te osigurala kvalitetnija podrška dječjem razvoju u vrtićima.

Ovo istraživanje potvrđuje ključnu ulogu pedagoške dokumentacije u unapređenju odgojno-obrazovne prakse te naglašava važnost stručnog usavršavanja odgojitelja kako bi se osigurala kvalitetna primjena suvremenih oblika dokumentiranja. Pedagoška dokumentacija nije samo administrativni alat, već sredstvo za refleksiju, suradnju i profesionalni razvoj, te ima potencijal za značajan utjecaj na dobrobit djece i kvalitetu rada u vrtićima.

8. Literatura:

1. Balić-Šimrak, A. (2010). *Predškolsko dijete i likovna umjetnost*. *Dijete, vrtić, obitelj*, 16-17 (62-63), 2-8. <https://hrcak.srce.hr/124737> (pristupljeno 2. 8. 2024.)
2. Bećirović-Karabegović, J. (2014). *Opservacija i praćenje djece u odgojno-obrazovnoj praksi predškolskih ustanova*. *Školski vjesnik*. 63(4), str. 717-733. <https://hrcak.srce.hr/136112> (pristupljeno 27. 7. 2024.)
3. Bogatić, K. (2023). *Participacija djece u vrtićima iz perspektive odgojiteljica djece rane i predškolske dobi*. Disertacija, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet. <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:633490> (pristupljeno 31. 7. 2024.)
4. Bruner, J. (2000). *Kultura obrazovanja*. Zagreb. Educa
5. Bučević, P. i Somolanji Tokić, I. (2021). *Pedagoška dokumentacija i zakonodavni okvir ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj*. *Školski vjesnik* 70 (1). str. 227-250. <https://doi.org/10.38003/sv.70.1.7> (pristupljeno 28. 2. 2024.)
6. Carlsen, K. i Clark, A. (2022). *Potentialities of pedagogical documentation as an intertwined research process with children and teachers in slow pedagogies*. *European Early Childhood Education Research Journal*, 30:2, 200-212. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2022.2046838> (pristupljeno 5. 5. 2024.)
7. Čižmek, Ž. (2023). *Prijedlog Pravilnika o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću te elektroničkom upisniku predškolskih ustanova*. [IUS-INFO](https://www.ius-info.hr). (pristupljeno 24. 7. 2024.)
8. Dahlberg, G., Moss, P. i Pence, A. (2013). *Beyond quality in early childhood education and care: Languages of evaluation*, str. 152-167. London: Routledge. <https://sci-hub.se/10.4324/9780203371114> (pristupljeno 30. 12. 2023.)
9. de Sousa, J. (2019). *Pedagogical documentation: the search for children's voice and agency*. *European Early Childhood Education Research Journal*, 27(3), 371–384. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2019.1600807> (pristupljeno 5. 5. 2024)
10. Europska komisija/EACEA/Eurydice. (2019). *Ključni podaci o ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju u Europi – izdanje 2019*. Izvješće Eurydicea. Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije. <http://ec.europa.eu/eurydice> (pristupljeno 27. 7. 2024.)
11. Fatović, M. (2016). *Profesija i profesionalni razvoj odgojitelja*, *Školski vjesnik*, 65(4), str. 623-638. <https://hrcak.srce.hr/178260> (pristupljeno 1. 8. 2024)

12. Fleet, A. i Machado, I. (2022). *Special Issue on Pedagogical Documentation – Researching a Powerful and Evolving Idea*. European Early Childhood Education Research Journal, 30:2, 179-183. DOI: [10.1080/1350293X.2022.2051244](https://doi.org/10.1080/1350293X.2022.2051244) (pristupljeno 28. 4. 2024.)
13. Fochi, P. (2019). *Pedagogical documentation as a strategy to develop praxeological knowledge: the case of the observatory of childhood culture – OBECI*. European Early Childhood Education Research Journal, 27:3, 334-345. <https://doi.org/10.1080/1350293X.2019.1600803> (pristupljeno 5. 5. 2024.)
14. Formosinho, J. i Peeters, J. (2019). *Understanding Pedagogic Documentation in Early Childhood Education*. Revealing and Reflecting on High Quality Learning and Teaching. Routledge
15. Hajdin, Lj. (2010). *Taguchi, H. L. (2010). Going Beyond the Theory/ Practice Divide in Early Childhood Education - Introducing an intraactive pedagogy*. London and New York: Routledge. *Život i škola*, LVI(24), str. 298-301. <https://hrcak.srce.hr/63369> (pristupljeno 1. 4. 2024.)
16. Hajdin, Lj. (2018). *Pedagoška dokumentacija kao jedan od alata razvoja metakognicije djece*. *Zajedno rastemo - redefiniranje prakse i teorije ranoga i predškolskoga odgoja*. Čakovec: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, str. 134-140.
17. Hajdin, Lj. (2021). *Pedagoška dokumentacija jedan od preduvjeta nastanka i razvoja samoorganiziranih aktivnosti djece*. *Zajedno rastemo - suradnički odnosi u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju*. Zagreb, Čakovec: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Dječji vrtić „Cvrčak“ Čakovec, str. 138-143.
18. Heiskanen, N. (2019). *Children's needs for support and support measures in pedagogical documents of early childhood education and care*. [Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto]. *JYU Dissertations*, 139. (pristupljeno 3. 5. 2024.)
19. Helm, J. H., Beneke, S. i Steinheimer, K. (2007). *Windows on Learning - Documenting Young Children's Work*. New York, London. Teachers College Press.
20. Hrvatska enciklopedija. (2013–2024). *Dokumentacija*. (mrežno izdanje) Zagreb: Leksikografski zavod Miroslav Krleža. (pristupljeno 18.4.2024.)
21. Hrvatski jezični portal. *Dokumentacija*. (pristupljeno 18. 4. 2024.)
22. Knauf, H. (2020). *Documentation Strategies: Pedagogical Documentation from the Perspective of Early Childhood Teachers in New Zealand and Germany*. *Early Childhood Education Journal*. 2020. str. 11-19. (pristupljeno 24. 7. 2024.)

23. Lindh, C. i Mansikka, J.E. (2022). *Adoption of Pedagogical Documentation in Finnish ECEC Settings*. *Early Childhood Education Journal*, 51, str. 1-13. <https://doi.org/10.1007/s10643-022-01321-6>.
24. Narodne novine. (2001). *Pravilnik o obrascima i sadržaju pedagoške dokumentacije i evidencije o djeci u dječjem vrtiću*. Zagreb: [Narodne novine d.d., 83/01](#). (pristupljeno 27. 2. 2024.)
25. Narodne novine. (2008). *Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe*. Zagreb: Narodne novine d.d., 63/08. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2128.html (pristupljeno 27. 2. 2024.)
26. Narodne novine. (2015). *Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje*. Zagreb: NN 5/2015. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_01_5_95.html (pristupljeno: 10. 12. 2023.)
27. Narodne novine. (2022). *Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju*. Zagreb: Narodne novine d.d., 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22. <https://www.zakon.hr/z/492/Zakon-o-pred%C5%A1kolskom-odgoju-i-obrazovanju> (pristupljeno 27. 2. 2024.)
28. Rinaldi, C. (2004). *The relationship between documentation and assessment*. The quarterly periodical of the North American Reggio Emilia Alliance, 11/2004, br. 1. <https://www.reggioalliance.org/downloads/relationship:rinaldi.pdf> (pristupljeno 19. 3. 2024.)
29. Rintakorpi, K. (2016). *Documenting with early childhood education teachers: pedagogical documentation as a tool for developing early childhood pedagogy and practises*. *Early Years*. 36. 1-14. 10.1080/09575146.2016.1145628. (pristupljeno 12. 3. 2024.)
30. Rintakorpi, K., Lipponen, L. i Reunamo, J. (2014). *Documenting with parents and toddlers: A Finnish case study*. *Early Years: Journal of International Research and Development*. 34. 10.1080/09575146.2014.903233. (pristupljeno 21. 4. 2024.)
31. Slunjski, E. (2008). *Dječji vrtić: zajednica koja uči: mjesto dijaloga, suradnje i zajedničkog učenja*. Zagreb: Spektar Media d.o.o.
32. Slunjski, E. (2012). *Tragovima dječjih stopa*. Zagreb: Profil.
33. Slunjski, E. (2020). *Izvan okvira 5 Pedagoška dokumentacija procesa učenja djece i odraslih kao alat razvoja kurikuluma*. Zagreb: Element.
34. Slunjski, E. (2023). *Fostering the Development of Metacognitive Capacities of Preschool Children*. *Croatian Journal of Education*, 25(3), str. 977-1000. <https://doi.org/10.15516/cje.v25i3.4893> (pristupljeno 19. 7. 2024.)

35. Somolanji Tokić, I. (2024). *Učenje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju. Pedagogija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja: sveučilišni udžbenik*. Višnjić Jevtić, Adrijana (ur.). Zagreb: Alfa; Sveučilište u Zagrebu Učiteljski fakultet, 2024. str. 193.-223.
36. UNICEF. (1989). [*Konvencija o pravima djeteta*](#). (pristupljeno 19. 7. 2024.)
37. Vasta, R., Haith, M. M. i Miller, S. A. (2005). *Dječja psihologija: moderna znanost*. Jastrebarsko: Naklada Slap
38. Visković, I. (2021). *Moja razvojna mapa zajedničko putovanje s onima koji me vole*. Zagreb: Alfa.
39. Visković, I. (2024). *Dokumentiranje i vrednovanje. Pedagogija ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja*. Sveučilišni udžbenik, Višnjić Jevtić, Adrijana (ur.). Zagreb: Alfa; Sveučilište u Zagrebu Učiteljski fakultet, str. 400.-421.
40. Visković, I. i Zeleničić, M. (2024). *Documenting the development and achievements of early and preschool children: Different curricular approaches*. [*Journal of Childhood, Education & Society*](#). 5. str. 134-145. (pristupljeno 24. 7. 2024.)
41. Višnjić Jevtić, A. (2018). *Odgojiteljska samoprocjena kompetencije za suradnju s roditeljima*. Maleš, Dubravka (mentor); Zagreb, Filozofski fakultet u Zagrebu. http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10169/1/Visnjic_Jevtic_Adrijana.pdf
42. Vujičić, L. i sur. (2016). *Razvoj znanstvene pismenosti u ustanovama ranog odgoja*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Učiteljski fakultet, Centar za istraživanje djetinjstva.

9. Prilozi

9.1. Popis tablica

Tablica 1 Struktura uzorka s obzirom na spol, stručnu spremu i radno iskustvo ispitanika	38
Tablica 2 Odgovori i frekvencije na pitanje: Na koliko ste stručnih usavršavanja bili tijekom prošle godine?	40
Tablica 3 Frekvencije odgovora na pitanje: Jeste li sudjelovali u nekom obliku stručnog usavršavanja na temu "pedagoško dokumentiranje"?	40
Tablica 4 Odgovori na pitanje Ako ste sudjelovali na nekom obliku stručnog usavršavanja na temu pedagoške dokumentacije, navedite kojem	41
Tablica 5 Grupirani odgovori i njihove frekvencije na pitanje Navedite koju vrstu dokumentacije primjenjujete (moguće više odgovora)	41
Tablica 6 Odgovori na pitanje Koju vrstu dokumentacije NAJČEŠĆE primjenjujete?	42
Tablica 7 Prosječne vrijednosti odgovora na tvrdnje o pedagoškoj dokumentaciji	43
Tablica 8 Matrica strukture poslije eksploratorne faktorske analize	46
Tablica 9 Deskriptivni pokazatelji za zbirne varijable I1, I2, I4, I5, I6 (N=101)	50
Tablica 10 Prosječna aritmetička sredina, medijan i mod po tvrdnji za zbirne varijable I1, I4, I5, I6	51

9.2. Anketni upitnik za empirijsko istraživanje

Poštovane kolegice i kolege,

ljubazno Vas pozivam na sudjelovanje u istraživanju koje provodim u sklopu diplomskog sveučilišnog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje na Sveučilištu u Zadru. Cilj ovog istraživanja je ispitati odgojiteljsku percepciju o važnosti vođenja pedagoške dokumentacije te koliko se smatraju kompetentnima u tome. Vaše sudjelovanje je vrlo važno jer će pridonijeti boljem razumijevanju prakse vođenja pedagoške dokumentacije i unapređenju odgojno-obrazovnog procesa.

Ispunjavanje upitnika trajat će otprilike 10 minuta. Vaša anonimnost je zajamčena, a svi prikupljeni podaci koristit će se isključivo za potrebe diplomskog rada na temu "*Važnost*

pedagoške dokumentacije u odgojno-obrazovnom radu dječjeg vrtića. Upitnik je podijeljen u dva dijela: prvi dio se odnosi na opće podatke, dok se drugi dio bavi Vašim stavovima o pedagoškoj dokumentaciji.

Molim Vas da na pitanja odgovorite iskreno i precizno! Vaši odgovori bit će od neprocjenjive važnosti za postizanje ciljeva ovog istraživanja.

Unaprijed zahvaljujem na Vašem vremenu i suradnji!

UPITNIK

1. dio: Upitnik općih podataka

1. Spol	☐ Ženski ☐ Muški
2. Stručna sprema	☐ Dvogodišnje obrazovanje (VŠS) ☐ Preddiplomski studij (prvostupnik/ica) ☐ Diplomski studij (magistar/ica)
3. Radno iskustvo	☐ 0-5 godina ☐ 6-10 godina ☐ 11-19 godina ☐ 20-29 godina ☐ 30 i više godina
4. Na koliko ste stručnih usavršavanja bili tijekom prošle godine?	
5. Jeste li sudjelovali u nekom obliku stručnog usavršavanja na temu 'pedagoško dokumentiranje'?	☐ Da ☐ Ne
6. Ako ste sudjelovali na nekom obliku stručnog usavršavanja na temu pedagoške dokumentacije, navedite kojem.	
7. Navedite koje sve vrste dokumentacije primjenjujete.	
	(moguće više odgovora)
8. Koju vrstu dokumentacije NAJČEŠĆE primjenjujete?	

2. dio: Upitnik stavova odgajatelja

Molim Vas, na svaku od sljedećih tvrdnji odgovorite zaokruživanjem jednog broja od 1 do 5, koji najbolje odgovara Vašem mišljenju o pedagoškoj dokumentaciji. Navedeni brojevi označuju Vašu procjenu učestalosti pojedinih tvrdnji na sljedeći način:

1 Uopće se ne slažem	2 Ne slažem se	3 Niti se slažem, niti se ne slažem	4 Slažem se	5 U potpunosti se slažem
----------------------------	----------------------	---	-------------------	--------------------------------

1.	Smatram da pedagoška dokumentacija nije samo administrativna obveza, već važan alat za rad s djecom	1	2	3	4	5
2.	Vođenje pedagoške dokumentacije važno je jer pridonosi kreiranju kulture uključenosti i dijaloga među svim sudionicima u vrtiću	1	2	3	4	5
3.	Pedagoška dokumentacija pomaže mi razumjeti djetetove interese, mogućnosti, sposobnosti i potrebe svakog djeteta. (Također za 5. istraživačko pitanje)	1	2	3	4	5
4.	Pedagoška dokumentacija pomaže mi u planiranju i prilagodbi aktivnosti prema individualnim potrebama djece	1	2	3	4	5
5.	Pedagoška dokumentacija podržava djecu s posebnim potrebama i prati njihov napredak (Također za 5. istraživačko pitanje)	1	2	3	4	5
6.	Pedagoška dokumentacija pruža temelj za aktivno iskustveno učenje	1	2	3	4	5
7.	Dokumentiranje dječjih aktivnosti pomaže u stvaranju poticajnog okruženja za djecu (Također za 5. istraživačko pitanje)	1	2	3	4	5
8.	Pregledavanjem pedagoške dokumentacije, djeca postaju svjesnija svojih postignuća, što doprinosi razvoju pozitivne slike o sebi i povećanju samopouzdanja.	1	2	3	4	5
9.	Pedagoška dokumentacija pomaže djeci razumjeti njihov proces učenja i razvija njihove metakognitivne vještine.	1	2	3	4	5
10.	Pedagoška dokumentacija omogućava djeci refleksiju o svojim aktivnostima u interakciji s vršnjacima i odraslima, što potiče razvoj komunikacijskih i socijalnih vještina	1	2	3	4	5
11.	Pedagoška dokumentacija poboljšava komunikaciju s roditeljima pružajući im detaljan uvid u razvoj i potrebe njihove djece	1	2	3	4	5
12.	Smatram se kompetentnom/im za samostalno vođenje pedagoške dokumentacije	1	2	3	4	5
13.	Kolege/ice su mi važna podrška pri vođenju pedagoške dokumentacije	1	2	3	4	5
14.	Podrška stručne službe značajno doprinosi mojoj sposobnosti za vođenje pedagoške dokumentacije	1	2	3	4	5
15.	Formalno obrazovanje mi je pomoglo u stjecanju kompetencija o vođenju pedagoške dokumentacije	1	2	3	4	5
16.	Neformalno i informalno obrazovanje mi je pomoglo u stjecanju kompetencija o vođenju pedagoške dokumentacije	1	2	3	4	5
17.	Redovito pratim stručnu literaturu i edukacije o vođenju pedagoške dokumentacije	1	2	3	4	5
18.	Volio/voljela bih unaprijediti svoje kompetencije za vođenje pedagoške dokumentacije	1	2	3	4	5
19.	Sustavnim vođenjem pedagoške dokumentacije doprinosim svom profesionalnom razvoju	1	2	3	4	5
20.	Pedagoška dokumentacija pomaže mi u samorefleksiji i kritičkom promišljanju vlastite prakse	1	2	3	4	5

21.	Pedagoška dokumentacija pomaže mi u refleksiji prakse s kolegama/icama	1	2	3	4	5
22.	Koristim povratne informacije kolega/ica kako bih poboljšao/la kvalitetu vođenja svoje pedagoške dokumentacije	1	2	3	4	5
23.	Dokumentacija koju vodim pruža dublji uvid u kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa	1	2	3	4	5
24.	Redovito koristim pedagošku dokumentaciju za refleksiju o svojoj praksi	1	2	3	4	5
25.	Pedagoška dokumentacija me usmjerava na prilagodbu kurikuluma prema trenutnim potrebama djece	1	2	3	4	5
26.	Pedagoška dokumentacija mi pomaže u planiranju područja budućeg stručnog usavršavanja.	1	2	3	4	5
27.	Pedagoška dokumentacija mi pomaže identificirati područja za poboljšanja u mojoj praksi	1	2	3	4	5
28.	Na temelju refleksije o pedagoškoj dokumentaciji planiram daljnje aktivnosti u odgojno-obrazovnom radu	1	2	3	4	5
29.	Dokumentacija mi omogućuje bolje razumijevanje ishoda mojih pedagoških intervencija	1	2	3	4	5
30.	Dokumentacija pomaže u uključivanju obitelji u obrazovni proces (također za 6. istraživačko pitanje)	1	2	3	4	5
31.	Redovito koristim pedagošku dokumentaciju kako bih roditeljima pokazao/la što dijete u vrtiću radi, u kojim aktivnostima sudjeluje, s kime se druži, za što pokazuje interes itd.	1	2	3	4	5
32.	Pedagoška dokumentacija čini pedagošku praksu vidljivom i stvara prostor za refleksiju	1	2	3	4	5
33.	Sustavno vođenje pedagoške dokumentacije omogućuje napredak i razvoj cjelokupne ustanove	1	2	3	4	5
34.	Pedagošku dokumentaciju vodim samo zato što je to u opisu mog posla	1	2	3	4	5
35.	Vodim pedagošku dokumentaciju samo zato što stručna služba to traži od mene	1	2	3	4	5
36.	Vođenje pedagoške dokumentacije zahtjevno mi je i stvara mi dodatno opterećenje	1	2	3	4	5

9.3. Dopuštenje za korištenje upitnika

Dopuštenje za korištenje anketnog upitnika

Ja, Katarina Babić, ovim dajem

d o p u š t e n j e

Anki Perić, studentici Diplomskog sveučilišnog studija Rani i predškolski odgoj i obrazovanje na Sveučilištu u Zadru, za korištenje mog anketnog upitnika pod nazivom „Upitnik“ u svrhu izrade diplomskog rada pod naslovom „Važnost pedagoške dokumentacije u odgojno-obrazovnom radu dječjeg vrtića“.

Ovo dopuštenje uključuje pravo na distribuciju, reprodukciju i analizu rezultata upitnika u sklopu navedenog diplomskog rada.

Potpis: Katarina Babić

Ime i prezime: KATARINA BABIĆ

Datum: 19.06.2024.